

ภาคผนวก ค

การมีส่วนร่วมของประชาชนและรายงานสรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นที่มีต่อการจัดทำแผนแม่บทพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)

๑ กรอบแนวคิด และแนวทางการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดไว้ว่า ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา ๕๗ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนตามโครงการของรัฐ ดังมาตรา ๘๗ (๕) (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๕๐) ดังนี้

๑) ส่วนที่ ๑๐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน มาตรา ๕๗ กล่าวว่า

"...บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานราชการของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาต หรือดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตน หรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว.....และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ" (สำนักงานพระราชกฤษฎีกา, ๒๕๕๐, หน้า ๑๕)

๒) ส่วนที่ ๘ แผนนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มาตรา ๘๕ (๔) กล่าวว่า

"(๔) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล" (สำนักงานพระราชกฤษฎีกา, ๒๕๕๐, หน้า ๒๕)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพ.ศ. ๒๕๕๐ ดังกล่าวข้างต้น ยังสอดคล้องกับที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) กำหนดออกมาเป็นคู่มือแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(สผ, & สถาบันนโยบายศึกษา, ๒๕๓๙) ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงได้ยึดหลักการจากระเบียบข้อบังคับดังกล่าวทั้งสองมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานครั้งนี้

๒ การจัดประชุมสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

วัตถุประสงค์ ขั้นตอน และวิธีการจัดประชุมสัมมนา

ในการศึกษาครั้งนี้มีกำหนดการจัดประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จำนวน ๒ ครั้ง คือ

- ๑) ครั้งที่ ๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อแนวคิด วิธีการศึกษาและผลการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์โครงการ
- ๒) ครั้งที่ ๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อผลการศึกษา

ทั้งนี้ การจัดประชุมทั้ง ๒ ครั้งข้างต้น ควรมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน อีกทั้งผู้เข้าร่วมประชุมดังกล่าวประกอบไปด้วยตัวแทนของผู้มีส่วนได้-เสียในพื้นที่ (เฉพาะกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา) และอาจจัดแยกเป็นหลายเวทีตามความเหมาะสม ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงจำนวนและสัดส่วนของผู้มีส่วนได้-เสียในการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ - เสีย			
(๑)	(๒)	(๓)	(๔)
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๕๐)	สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและสถาบันนโยบายศึกษา (๒๕๓๙)	องค์ประกอบตัวแทนผู้มีส่วนได้-เสีย ในข้อเสนอโครงการครั้งนี้	จำนวน (หน่วยงาน/คน)***
๑) รัฐ (มาตรา ๖๗)	หน่วยงานราชการในระดับต่างๆ**	หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง	๔๐
๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๘๕(๔), ๒๘๑)			
๓) องค์กรอิสระ ได้แก่ องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสถาบันการศึกษา (มาตรา ๖๗)	องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษาภายในท้องถิ่น และในระดับอุดมศึกษา และนักวิชาการอิสระ**	ผู้ทรงคุณวุฒิ	๔
		องค์กรเอกชน	๕
๔) ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม (มาตรา ๖๖,๘๕)	-		

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ - เสีย			
(๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ.๒๕๕๐ (สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๕๐)	(๒) สำนักงานนโยบายและแผน สิ่งแวดล้อมและสถาบัน นโยบายศึกษา (๒๕๓๙)	(๓) องค์ประกอบ ตัวแทนผู้มีส่วนได้- เสีย ในข้อเสนอ โครงการครั้งนี้	(๔) จำนวน (หน่วยงาน/คน)***
๕) ประชาชน หรือบุคคลทั่วไป (มาตรา ๕๗,๖๗,๘๕)	ผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางบวก และทางลบ** ประชาชนทั่วไป**	ผู้แทนภาค ประชาชนจากสาขา อาชีพต่างๆ	๕๐
มีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๕๐)	สื่อมวลชน**	สื่อมวลชนท้องถิ่น	๑
	หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำ รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม	*คณะกรรมการจัดการ สิ่งแวดล้อม	ไม่นับรวม
	หน่วยงานที่ทำหน้าที่พิจารณา รายงาน	สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม*	ไม่นับรวม
รวมทั้งสิ้น			๑๐๐

หมายเหตุ: * หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ และหน่วยงานที่ทำหน้าที่พิจารณารายงานซึ่งเป็นผู้จัดประชุมและสังเกตการณ์ จะไม่นำมานับรวมเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับการจัดประชุมกลุ่มย่อย, ** องค์ประกอบของผู้มีส่วนได้-เสีย ที่ต้องเข้าร่วมในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้, *** จำนวนผู้เข้าร่วมอาจมีการถ่วงเฉลี่ยระหว่างกลุ่มได้

๒.๑ สรุปการประชุมสัมมนาครั้งที่ ๑

ตามที่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มอบหมายให้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผู้ดำเนินโครงการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน เพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในระยะยาวและแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าสภาพแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้มีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นในพื้นที่บ่อยครั้งกว่าแต่ก่อนมาก ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย หรือดินถล่ม ดังนั้น จึงเห็นว่า ในการวางแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในระยะยาวต่อไป (แผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระยะ ๒๐ ปี) จะต้องผนวกรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมิติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาด้วย ซึ่งนอกจากการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาในเชิงรับที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นฐานการผลิตของชุมชนในลุ่มน้ำแล้ว

การแก้ปัญหาในเชิงรุกเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับเหตุการณ์ โดยให้ชุมชนและสังคมในพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีความเข้าใจ สามารถปรับตัว และรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงและความแปรปรวนของสภาพอากาศ ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จึงได้นำข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำแผนฯ ดังกล่าว มาจัดทำกรอบแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ผนวกรวมเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๕ และดำเนินการแปลงสู่การปฏิบัติในรูปแบบของโครงการนำร่อง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือปฏิบัติในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และนำมาปรับใช้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการขยายผลในพื้นที่กลุ่มน้ำอื่นๆ ต่อไป โดยได้จัดประชุมสัมมนาเปิดโครงการเมื่อวันอังคารที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๔๕ น. ณ ห้องสุวรรณมัจฉา โรงแรมราชมิ่งคลา สงขลาเมอร์เมด อำเภอเมือง จ.สงขลา

ในการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๒๔ ท่าน ประกอบด้วย หน่วยงานราชการจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรอิสระ ภาคประชาชน เจ้าหน้าที่จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังรายชื่อแนบท้าย

สาระสำคัญของการประชุม

๑) วัตถุประสงค์การประชุม

เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในการกำหนดพื้นที่การศึกษาและการเลือกพื้นที่นำร่องโครงการ

๒) กำหนดการประชุม

๐๙.๐๐ น. กล่าวรายงาน โดย ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์ ผู้อำนวยการกองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ชาติและสิ่งแวดล้อม

๐๙.๑๐ น. เปิดการประชุมสัมมนา โดย นายณัฐพงษ์ สิริชนะ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

๐๙.๓๐ น. บรรยายความเป็นมาการพัฒนาพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและความเชื่อมโยงกับโครงการ โดย ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์ ผู้อำนวยการกองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๐.๒๐ น. นำเสนอกรอบแนวคิดและวิธีการดำเนินโครงการในภาพรวมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระยะยาวและแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดย รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย และ ดร.ไชยวัฒน์ รงค์สยามานนท์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑๑.๒๐ น. นำเสนอด้านการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างองค์ความรู้ให้ชุมชน โดย ผศ.ดร.อุมาพร มุณีแนม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑๒.๓๐ น. ปิดการประชุมสัมมนา โดย ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์ ผู้อำนวยการกองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓).เนื้อหาการประชุม

๓.๑) ความเป็นมาการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและความเชื่อมโยงของโครงการ บรรยาย โดย ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์ ผู้อำนวยการกองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้กล่าวถึงความเป็นมาของโครงการ ลักษณะการดำเนินงาน งบประมาณ รวมไปถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานในโครงการก่อนหน้า พร้อมทั้งเสนอวัตถุประสงค์และลักษณะงานของโครงการปัจจุบัน

๓.๒) รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตน์ไชย และ ดร.ไชยวัฒน์ รงสยามานนท์ ได้นำเสนอกรอบแนวคิดและวิธีการดำเนินโครงการในภาพรวมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระยะยาวและแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่หลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยกล่าวถึงแผนการดำเนินโครงการในส่วนของกรอบแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ๒๐ ปี และแผนการปรับตัว/รับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๓.๓) ผศ.ดร.อุมาพร มณีแนม เสนอหัวข้อการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างองค์ความรู้ให้ชุมชน โดยกล่าวถึง องค์ประกอบในการจัดการประชุมการมีส่วนร่วม (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) ได้แก่

- หน่วยงานราชการระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่โครงการศึกษา ทั้งในด้านนโยบายและการปฏิบัติในพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มหลักในการประชุมกลุ่มย่อย ทุกครั้ง ทุกพื้นที่
- หน่วยงาน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นทั้งในส่วนของฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ขององค์กร รวมถึงสมาชิกสภาท้องถิ่น
- สถาบันการศึกษาภายในท้องถิ่นและในระดับอุดมศึกษา รวมถึงนักวิชาการอิสระเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการบางเวทีในพื้นที่
- องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมเวทีกลุ่มย่อย ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทำงาน บางเวที และบางพื้นที่ ได้แก่ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย มูลนิธิชุมชนสงขลา สมาคมประมงสงขลา และ สมาคมรักษ์ทะเลไทย
- สื่อสารมวลชนระดับพื้นที่ มีสื่อมวลชนวิทยุและโทรทัศน์ท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ที่ตั้งที่สะดวกสำหรับการเดินทาง และในประเด็นที่สนใจ
- นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม
- ประชาชนทั่วไปที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากโครงการรวมถึงประชาชนที่สนใจทั่วไปรวมถึงแกนนำชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าร่วมด้วยซึ่งเป็นกลุ่มหลักในการเข้าร่วมเวที ทุกครั้ง ทุกพื้นที่

เค้าโครงการจัดประชุมการมีส่วนร่วม

การจัดประชุม/เดือนที่...	1	2	3	4	5	6	7	8	กลุ่มเป้าหมาย (คน)
1. การจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อแนวคิด วิธีการศึกษา	✓								100
▪ การประชุมกลุ่มย่อย 1 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ระดมข้อคิดเห็นร่างแผนฯ		✓	✓						30 * 8
▪ การประชุมกลุ่มย่อย 2 เพื่อระดมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ ร่างแผนที่ทบทวน และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ		✓	✓						30 * 8
▪ Workshop ระดมความคิดเห็นต่อแผน 20 ปี พ.ศ. 2560-2579				✓	✓				80
▪ โครงการนำร่อง เพื่อรองรับการปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตามประเด็น พื้นที่อ่อนไหวและเปราะบาง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติ							✓	✓	4 โครงการ
2. การจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อผล การศึกษา								✓	100

ช่องทางการเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ชุมชน

- เว็บไซต์ <http://www.onep.go.th/slbproject๒๕๕๕> เลือก ๒๕๕๖
- จัดหมายข่าว ศูนย์วิจัยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทุกๆ ๒ เดือน
- สื่อสังคมออนไลน์ FaceBook & Fanpage: “โครงการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน”
- คู่มือการปรับตัว น้ำท่วม /ความมั่นคงทางอาหาร / การกักเซาะ /ความหลากหลายทางชีวภาพ

ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม

เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ดำเนินโครงการนำร่องที่ทางคณะทำงานนำเสนอ

- ส่วนมากลักษณะปัญหาไม่แตกต่างกันควรคละพื้นที่ปัญหา
- ควรเลือกพื้นที่ที่มีการทำงานของชุมชน มีการทำกิจกรรมต่อเนื่อง
- ควรให้มีการปลูกป่าชายเลนใน ม.๑,๒,๓ ต.คูเต่า เพื่อฟื้นฟูธรรมชาติ และการควรมีการทำคันดินหรือดำเนินด้วยทำเป็นเกาะเล็กๆ เพราะถ้ามีเกาะเล็กๆ ต้นไม้จะขึ้นมาเอง เพราะมีพันธุ์ไม้ลอยมากับน้ำ
- ควรสนับสนุนงบประมาณสู่ชุมชนที่ทำอยู่แล้วนำร่องการขับเคลื่อนเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ท้องถิ่นและชุมชนนั้นๆเป็นแบบอย่างของจังหวัดนั้นๆ
- ควรคัดเลือกพื้นที่ริมทะเลสาบสงขลาตั้งแต่อำเภอปากพะยูนถึงทะเลน้อยใส่ไว้ในโครงการบ้าง

- ประเด็นภัยพิบัติ ไม่ได้มีแต่น้ำท่วม ยังมีดินถล่ม วาตภัย ไฟป่า จึงควรศึกษาให้ครอบคลุมมากกว่านี้
- โครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาดำเนินการมาเป็นเวลานาน ใช้งบประมาณจากหลายหน่วยงาน แต่จะนำผลการศึกษามาแปลงสู่การปฏิบัติไม่ค่อยจะเห็นเป็นรูปธรรม
- แนะนำให้ไปดูงานโครงการ ธนาคารขยะชุมชนที่บ้านดอนนูด จ.พัทลุง เพราะปัญหาขยะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งก่อให้เกิดประเด็นปัญหาต่างๆตามมา
- ควรตั้งคณะกรรมการเป็นสายน้ำ สายคลอง แล้วเอาผลสรุปของกรรมการสายน้ำมาเสนอต่อคณะกรรมการชุดใหญ่

สรุปความเห็นต่อการจัดทำโครงการนำร่อง

ผลการประชุมพบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีความคิดเห็นต่อโครงการนำร่องที่สรุปได้ดังรูปที่ ค-๑

รูปที่ ค-๑ องค์ประกอบในการคัดเลือกพื้นที่นำร่อง

จากรูป ค-๑ สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้คือ

๑) ผลกระทบที่ได้รับ

กล่าวคือ พื้นที่โครงการนำร่องควรครอบคลุมในทุกประเด็นจากผลกระทบอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น น้ำท่วม ลมพายุ ความร้อนและแห้งแล้ง เป็นต้น ผู้ศึกษาควรคัดเลือกพื้นที่ที่เป็นตัวแทนของปัญหา และหรือเป็นพื้นที่ที่วิกฤติ พื้นที่เปราะบาง มีความสำคัญในระดับกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และได้รับผลกระทบซ้ำซาก รวมไปถึงควรคำนึงถึงผลกระทบ โดยเฉพาะด้านลบที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนหรือพื้นที่อื่นเช่นกัน

๒) การมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้ศึกษาควรคัดเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ หรือเป็นตัวอย่งที่ดีในการแก้ไขปัญหาแก่ชุมชนอื่นๆ ได้ และการให้การสนับสนุนและความร่วมมือในการดำเนินโครงการนำร่องจากประชาชนท้องถิ่นที่มีการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ รวมไปถึงการมีข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมที่พร้อมรองรับโครงการนำร่องดังกล่าว

๓) งบประมาณ

ผู้ศึกษาควรคัดเลือกโครงการนำร่องจากพื้นที่ที่ดำเนินการอยู่แล้วเพื่อเป็นการสานต่อจากโครงการในงบประมาณก่อนๆ ที่บางพื้นที่ได้มีการดำเนินการ ทำให้งบประมาณไม่ขาดตอน เช่น การมีแผนชุมชนรองรับ และการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นได้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

๔) การบริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล

ท้ายที่สุด ผู้ศึกษาควรนำเสนอแนะเรื่องโครงการนำร่องมาสรุป และนำเสนอต่อคณะกรรมการกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่อาจมีการแบ่งเป็นโซนๆ เพื่อการพิจารณาเห็นชอบต่อไปในการดำเนินการที่เป็นไปได้ของโครงการนำร่องที่จะดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามงบประมาณและระยะเวลาที่กำหนดไว้ รวมไปถึงการกระจายตัวของพื้นที่โครงการนำร่องในพื้นที่ห่างไกลจากศูนย์กลาง โครงการไม่ควรกระจุกตัวในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมากเกินไป จนอาจสร้างความรู้สึกให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกถึงความไม่เสมอภาคและเท่าเทียมกัน รวมไปถึงแต่ละพื้นที่มีลักษณะโดดเด่นที่แตกต่างกัน หรือมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม

ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ สำหรับรูปแบบการจัดทำโครงการนำร่อง

ประเด็นภัยพิบัติ(น้ำท่วม)	ประเด็นการกัดเซาะชายฝั่ง	ประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ	ประเด็นความมั่นคงทางน้ำ	ประเด็นความมั่นคงทางอาหาร
<ul style="list-style-type: none"> ● พื้นที่คลองท่าแนะและคลองนาท่อมมีลักษณะปัญหาคล้ายกัน น่าจะเพิ่มพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระด้วยเนื่องจากการท่วมที่ไม่เหมือนที่อื่น แต่การเจริญและความเปลี่ยนแปลงมีมากขึ้น ต้องเตรียมการรับมือ ● พท.คลองท่าแนะมีปัญหา น้ำท่วมเกิดขึ้นตลอด มีการพังทลายของริมตลิ่ง ทำให้ คลอง ท่า แแนะ ตอนล่างมีความตื้นเขิน และคลองมีสภาพแคบทำให้ น้ำไหลลงทะเลสาบช้า ● ควรเป็นโครงการที่ให้ชุมชนเตรียมรับมือกับน้ำท่วมและอยู่กับน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ให้สุ่มศึกษาจากสถานีของเกาะต่างๆ เช่น เกาะยอ เกาะหมาก เกาะสี่ เกาะห้า หรือพื้นที่ปากน้ำของคลองต่างๆ ● จุดที่มีความเสียหายมาก เสนอให้ทำแนวป้องกันคลื่นห่างจากชายฝั่งประมาณ ๑๐๐-๓๐๐ ม. ● ควรหาสาเหตุที่แท้จริงจากการกัดเซาะชายฝั่ง และเมื่อมีพื้นที่ถูกกัดเซาะจะต้องมีพื้นที่แผ่นดินงอก บริเวณนั้นอยู่ตรงไหน ควรศึกษามาด้วย ● เสนอพื้นที่ อ.สิงหนคร , ปากบางภูมิ ● ควรทำโครงการปลูกสาคร 	<ul style="list-style-type: none"> ● เสนอให้เลิกพื้นที่ต้นน้ำกลางน้ำ ปลายน้ำ ● ควรสำรวจพืช/สัตว์ที่หายไปซึ่งเป็นผลมาจากการทำพื้นที่ทะเลน้อยเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ● เสนอพื้นที่เทือกเขาบรรทัด ● เขตชุมชนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย ● ไม่ควรลืมหักกับการจัดการเครื่องมือประมงในพื้นที่ทะเลสาบสงขลา ป้องกันการตื้นเขิน ● พื้นที่ควรเป็นต้นน้ำ-ลำธาร, การปลูกพืชรวมยาง ● ปัญหาสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาภาพรวมที่ควรจัดการ ได้แก่ การบุกรุกเขตคลอง การเปลี่ยนแปลงทางไหลน้ำ การป้องกันตลิ่ง ● ควรเป็นโครงการจัดการแหล่งน้ำต้นกำเนิด เช่นการใช้ระบบบำบัดน้ำเสียด้วยกระบวนการบำบัดน้ำเสียของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ● หากเลือกพื้นที่คลองแห ตั้งเริ่มแก้ตั้งแต่ เทศบาลคอหงส์ เทศบาลหาดใหญ่และเทศบาลควนลังด้วย ● ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแก้ปัญหาพื้นที่ที่เป็นฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ควรเป็นโครงการที่สามารถผลิตอาหารได้ทุกฤดูกาล เช่น ปลูกพืชลอยน้ำ ● ให้สุ่มศึกษาจากคลองต่างๆ เช่น คลองรัตภูมิ คลองอู่ตะเภา ● ควรปรับระบบนิเวศให้กลับมาเป็นปกติแบบเดิมเนื่องจากในอดีตไม่เคยมีปัญหาเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ● ให้ใช้พื้นที่ดั้งเดิม และชุมชนที่มีการเริ่มแล้วในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ● อยากให้ดำเนินการเรื่องน้ำเค็มในทะเลสาบให้กลายมาเป็นน้ำจืดเพื่อประชาชนจะได้ทำ

ประเด็นภัยพิบัติ(น้ำท่วม)	ประเด็นการกัดเซาะชายฝั่ง	ประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ	ประเด็นความมั่นคงทางน้ำ	ประเด็นความมั่นคงทางอาหาร
<p>ท่วมให้ได้ ในช่วงฤดูน้ำหลาก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ควรมีการขุดลอกร่องน้ำในทะเลสาบ และเปิดคลองเชื่อมระหว่างอ่าวไทย-ทะเลสาบ เพื่อการไหลเวียนของน้ำทั้ง ๒ ทะเล ● การขุดลอกคลองส่วนใหญ่มองเรื่องการระบายน้ำเพียงอย่างเดียวจนบางที่ต้นไม้โล่งเตียนเนื่องจากถูกตัดโค่น ควรหาวิธีแก้การขุดลอกคลองต่างๆ ด้วย ● ไม่ควรคัดเลือกพื้นที่เฉพาะ เพราะอาจจะป้องกันที่หนึ่งแต่อาจจะท่วมอีกที่หนึ่ง ● พื้นที่ต้นน้ำ - ปลายน้ำ 	<p>ในพื้นที่เหมาะสม เพื่อป้องกัน การสูญเสียทรัพยากรชายฝั่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ควรเป็นพื้นที่ทะเลสาบด้านนอก เพราะเป็นแหล่งพื้นที่เสี่ยง 		<p>การผลิต เช่น มีโรงงานอุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เสนอให้ลงพื้นที่คลองป่าพะยอม เพราะเป็นลำคลองสั้นแต่มีปัญหามากมาย น้ำเน่าเสีย ใช้อุปโภค-บริโภคไม่ได้ ● เสนอให้ลงพื้นที่ อ.ชะอวด เก็บค่าน้ำประปาแพง แต่ชาวบ้านไม่มีน้ำประปาใช้ บริเวณต้นน้ำไม่มีการกวาดล้างใบไม้ กิ่งไม้ เกิดน้ำเน่าเสียตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐ ● เสนอพื้นที่ ต.หัวเขาขยะมาก เนื่องจากรองรับน้ำจากทะเลสาบตอนกลาง+ทะเลสาบตอนบน) ● ก่อนถึงที่ราบ น่าจะมีพื้นที่กักเก็บน้ำ และแก้ปัญหาที่ท่วม ● เสนอให้มีการเอนน้ำเค็มเข้า 	<p>การเกษตรได้อย่างถาวร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ควรให้มีธนาคารเมล็ดพันธุ์ที่เป็นของชาวบ้านที่ทำนาทุกพื้นที่ เพื่อให้ชาวบ้านเก็บเมล็ดพันธุ์เป็นของตัวเอง ● เปรียบเทียบผลได้-เสียระหว่างชาวนาและชาวประมง หาวิธีที่ทำให้อยู่ร่วมกันได้

ประเด็นภัยพิบัติ(น้ำท่วม)	ประเด็นการกัดเซาะชายฝั่ง	ประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพ	ประเด็นความมั่นคงทางน้ำ	ประเด็นความมั่นคงทางอาหาร
<p>ตามเส้นทางน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เลือกพื้นที่ๆ น้ำท่วมซ้ำซาก โดยเตรียมความพร้อมให้กับชุมชน ● ควรเลือกพื้นที่ให้ครอบคลุมน้ำฝน+น้ำท่วม บริเวณพื้นที่สทิงพระ รอบทะเลสาบ เช่น โครงการนำร่องการซ่อมอพยพ, เลือกพื้นที่ชุมชนที่มีการขับเคลื่อน ควรทำร่วมกันทุกเครือข่าย 			<p>ทาง ต.ม่วงงาม อ.สิงหนคร</p>	

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	นางฐาปณี รสสุคนธ์	สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา
๒.	นายสมโชคติ พุทธชาติ	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๘ สงขลา
๓.	นางสาววารุณี สุนทรวาปี	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๘ สงขลา
๔.	นายจงกรม สมพงษ์	สำนักชลประทานที่ ๑๖ สงขลา
๕.	นายมนัส อุไรรัตน์	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา
๖.	นายพรพรม พรหมเดชะ	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒ สงขลา
๗.	นายชาย สุวรรณชาติ	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
๘.	นายสมพงษ์ ทองใส	สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา
๙.	นายสำรอง อินแขก	สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา

๑๐.	(ตัวแทน)	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา
๑๑.	นายสุพัฒน์ กำลังเกื้อ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา
๑๒.	นายธเนศ ศรีถกล	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง
๑๓.	นายศักดิ์ชรินทร์ สมุหเสนีโต	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพัทลุง
๑๔.	นายสุชาติ แซ่มาก	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา
๑๕.	นายอภิเชษฐ์ เฟื่องแก้ว	หัวหน้าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบสงขลา(คูขุด)
๑๖.	นายสุรศักดิ์ รุ่งฤทธิ์	สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๗.	นายวุฒิพงษ์ เพิ่มพูนทวีทรัพย์	สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช
๑๘.	นางสาวอุมาพร อังสารา	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง
๑๙.	นายสุเทพ ธรรมเจริญ	สถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง
๒๐.	นายพัฒพงศ์ คงแก้ว	สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ
๒๑.	นายนิกร ทองคา	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สงขลา
๒๒.	นางสาวสุธิศา รวมเงาะ	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑๒ สงขลา
๒๓.	นายณภาส หมัดมุข	ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๔ สงขลา
๒๔.	นายวานิช แก้วประจุ	สำนักชลประทานที่ ๑๕ นครศรีธรรมราช
๒๕.	นายเลม ขวัญทอง	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง
๒๖.	นายธนกร ธรรมะศิริ	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง
๒๗.	นายวิชิต พันธุ์รัตน์	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสงขลา
๒๘.	นางสาวจิตติมา ภัทรฤติ	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๖ สงขลา
๒๙.	นายจรงค์ กันภัย	ศูนย์พัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำที่ ๔
๓๐.	นายบัณฑิต บุญจันทร์	ศูนย์พัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำที่ ๔
๓๑.	นายสานิตย์ นพนิช	สำนักทางหลวงที่ ๑๕
๓๒.	นายสมนึก เคียรอุ่น	สำนักทางหลวงที่ ๑๕
๓๓.	นายศุภชัย อักษรวงศ์	โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๓๔.	นายอำมฤต แต้เจริญกุล	สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสงขลา
๓๕.	นายจำเริญ เจริญมาก	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสดินทู่
๓๖.	นายธวัช วรรณพฤษ	ศูนย์พัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำที่ ๔
๓๗.	นางสาวสุนีย์ สันหมุด	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ ๘
๓๘.	นายไพศาล ขุนศรี	ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๑๒
๓๙.	นางสาวนัญชิตา ลีลาวัดน์	สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
๔๐.	นางสนทญา ผุดผ่อง	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา
๔๑.	นายสาคร คำชุ่ม	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา
๔๒.	นายดำรง เสวตพรหม	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสงขลา

๔๓.	นายชช วัฒนพุกษ์	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานใหญ่
๔๔.	นายพีรพงศ์ ปัจฉิมศิริ	สำนักงานจัดการที่ดินป่าไม้
๔๕.	นายชาญศรี เกสรดำ	สำนักการจัดการน้ำบาดาลเขต ๑๒
๔๖.	นางสาวอรรวรรณ สามารถ	สำนักการจัดการน้ำบาดาลเขต ๑๒
๔๗.	นางอรรัญญา อัสวอารีย์	สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
๔๘.	ว่าที่พันตรีธีระ สันติเมธี	ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๑๒
๔๙.	นายकुดิน อินทร์พรหม	สำนักงานนโยบายและแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินลุ่มน้ำ
๕๐.	นายธงชัย ศิรินารถ	สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา
๕๑.	นายกิตติ เพ็ญภาทกุล	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
๕๒.	นายจักรพันธ์ มากสุวรรณ	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสงขลา
๕๓.	นายสุรศักดิ์ ทองปนแก้ว	โครงการชลประทานพัทลุง
๕๔.	นายดิเรกฤทธิ์ ทวะกาญจน์	เทศบาลนครหาดใหญ่
๕๕.	พ.จ.อ.สมพร ปุ่มพะโก	สถานีอุทกศาสตร์สงขลา
๕๖.	นายสำเร็จ แซ่ตัน	ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง
๕๗.	นางอุษา ศรีน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒
๕๘.	นายธนวรรษ อารีสันติชัย	ศูนย์วิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงงานภาคใต้
๕๙.	นางสาวนันทวัน รัตนะ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงงานภาคใต้
๖๐.	นายอัศวราวุฒิ อินทรพาณิชย์	กรมชลประทานสำนักบริหารโครงการ กทม.
๖๑.	นายกิจจา เพชรกาศ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
๖๒.	นายทะนงศักดิ์ จิตภักดี	องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
๖๓.	นายศรีรัตน์ ช่วยพิชัย	เทศบาลเมืองพัทลุง
๖๔.	นายสันติ จันทโน	เทศบาลตำบลพะตง
๖๕.	นายศุภชัย ดินกาหมื่น	เทศบาลตำบลปากพะยูน
๖๖.	นายชาญชัย สุวรรณภักดี	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพะยอม
๖๗.	นายนพพร มากสง	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพะยอม
๖๘.	นายสายัญต์ ชัยสิทธิ์	องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพะยอม
๖๙.	นายพงศ์สิทธิ์ หล้าสุข	เทศบาลเมืองสิงหนคร
๗๐.	นายศุภมาศ พรหมมาศ	องค์การบริหารส่วนตำบลควนไส
๗๑.	นายอุดม ปวีณขจรวงศ์	สำนักเทศบาลตำบลพะตง
๗๒.	นายธีรวิษณ์ ช่วยธรรมรัตน์	องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก
๗๓.	นายสมมาถ สุธารัตน์	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
๗๔.	นางชนาภา แก้วชนะ	โรงเรียนบ้านไร่
๗๕.	นางชนกพร ประทุม	สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๗๖.	นายคณิตร์ เกตุมณี	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง
๗๗.	นายวินัย เกื้อกุล	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย
๗๘.	นายเทพวัตร จันทนิช	วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ
๗๙.	นางสาวเนตรนภา แซ่เสี่ยว	วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัย

	ทักษิณ	
๘๐.	นางสาวนิรมล กวมทรัพย์	โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียฯ (ACCCRN)
๘๑.	นางสาววาสนา ปรีชา	สื่อ หนังสือพิมพ์บ้านข่าว
๘๒.	นางสาวกนกนวล	สื่อ ศูนย์ข่าวภาคใต้โมเดิร์นไนน์ทีวี
๘๓.	นายกล่อม แก้วประกอบ	เครือข่ายประชาชน ต.คูเต่า
๘๔.	นายวัฒนากรณ์ ผ่องสุวรรณ	เครือข่ายประชาชน ต.คูเต่า
๘๕.	นายลัภย์ หนูประดิษฐ์	เครือข่ายประชาชน ต.คอหงส์
๘๖.	นายประยูร ไชยบัณฑิต	เครือข่ายประชาชน บ้านคลองเตย
๘๗.	นายจรัส เปรมสุขใจ	เครือข่ายประชาชน บ้านคอหงส์
๘๘.	นายกิตติคุณ สวาทะสุข	เครือข่ายประชาชน บ้านทุ่งรี
๘๙.	นายประพัฒน์ จันทร์อักษร	เครือข่ายประชาชน พัทลุง
๙๐.	นายสมัคร พัทธ์นิธิธรรม	เครือข่ายประชาชน กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนและฟื้นฟู สัตว์น้ำ
๙๑.	นายแอน บินโหมด	เครือข่ายประชาชน ต.คูเต่า
๙๒.	นายนิทัศน์ แก้วศรี	เครือข่ายประชาชน ต.คูชูด
๙๓.	นายวิรุณ สุขนวล	เครือข่ายประชาชน พัทลุง
๙๔.	นายร่อฉด บุรณวิจิตร	เครือข่ายประชาชน อ.สิงหนคร
๙๕.	นางพวงศรี หน่อโนรี	เครือข่ายประชาชน (ธนาคารขยะบ้านดอนนูด พัทลุง)
๙๖.	นางสาวอรุณราย ไผ่ขาว	เครือข่ายประชาชน
๙๗.	นางสุปราณี ทองดำ	เครือข่ายประชาชน พัทลุง
๙๘.	นางชอร ยอดรัตน์	เครือข่ายประชาชน ต.นาท่อม
๙๙.	นางสาวปรีดา ทองแก้ว	เครือข่ายประชาชน พัทลุง
๑๐๐.	นายกิตติพงษ์ หลังไชย	เครือข่ายประชาชน พัทลุง
๑๐๑.	นายมงคล ถิ่นจะนะ	เครือข่ายประชาชน
๑๐๒.	นายระนอง ชื่นสุวรรณ	เครือข่ายประชาชน อ.สทิงพระ
๑๐๓.	นายไสว ณ พัทลุง	เครือข่ายประชาชน
๑๐๔.	นายอัษฎา	เครือข่ายประชาชน อ.กระแสสินธุ์
๑๐๕.	นายนวรรตน์ ไกรพานนท์ (ผอ.กทส.)	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
๑๐๖.	นางสาวศิริรัตน์ คงมนต์ (ผอ.กลุ่ม ประสาน ๒)	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
๑๐๗.	นางสาวตติยา อุตระการ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
๑๐๘.	นางสาวมธยา รักษาสัตว์	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
๑๐๙.	รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๑๐.	รศ.ดร.พนาลี ชิวติดาการ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์

๑๑๑.	รศ.ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข	คณะทรัพยากรธรรมชาติ ม.สงขลานครินทร์
๑๑๒.	ผศ.ดร.ปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๑๓.	ผศ.ดร.อุมาพร มุณีแนม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๑๔.	อ.ศักดิ์อนันต์ ปลาทอง	คณะวิทยาศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์
๑๑๕.	ดร.ไชยวัฒน์ รงค์สยามานนท์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๑๖.	นายณฤทธิ ดวงสุวรรณ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๑๗.	นางสาวดุขยา จันทรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๑๘.	นางสาวสะลามาฮะ มนัญดาหวี	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๑๙.	นางสาวแมลงปอ บุญเลื่อง	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๒๐.	นางสาวจุฑามาศ อุดมคณรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๒๑.	นางสาวสุทธีวรรณ กองทอง	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๒๒.	นางสาวเกศรา พฤกษวานิช	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๒๓.	นายพีรบูรณ์ พรหมจันทร์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๑๒๔.	นางสาวเจตววรรณ กรุตรนิยม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์

๒.๒ การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๑) วัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มย่อย

๑.๑) การประชุมกลุ่มย่อยรอบที่ ๑ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและต่อเนื่องให้แก่ประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตลอดจนระดมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) แผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

๑.๒) การประชุมกลุ่มย่อยรอบที่ ๒ เพื่อระดมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) แผนการปรับตัวเพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นในการประชุมกลุ่มย่อย รอบที่ ๑ และการระดมความคิดเห็นจากเวทีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

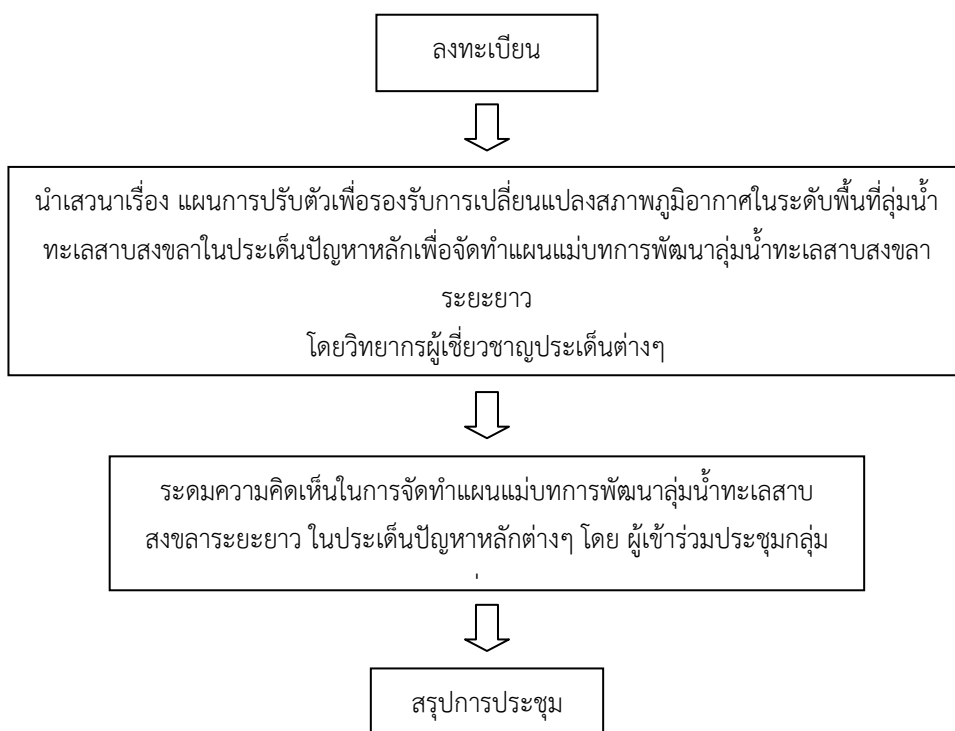
๒) ขั้นตอนและวิธีการประชุมกลุ่มย่อย

ในการประชุมกลุ่มย่อยมีการให้ความรู้ผ่านเอกสารประกอบการประชุม ร่วมกับการบรรยายโดยวิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญในประเด็นปัญหาหลักต่างๆ ๕ ประเด็น และมีผู้เข้าร่วมประชุมคือผู้มีส่วนได้-เสีย ในพื้นที่ลุ่มน้ำ อย่างน้อย ๓๐ คน ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังตารางที่ ค-๒ และมีขั้นตอนการประชุมดัง รูปที่.ค-๒

ตารางที่ ๒ รายละเอียดประเด็นปัญหาหลักในการจัดประชุมกลุ่มย่อย และประเภทผู้เข้าร่วมประชุม

ประเด็นปัญหาหลักในการจัดประชุม	ประเภทของผู้เข้าร่วมประชุม
๑ ความมั่นคงทางน้ำ	หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
๒ การกัดเซาะชายฝั่ง	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๓ ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	สถานศึกษาในพื้นที่
๔ ภัยพิบัติ (อุทกภัย/ดินถล่ม)	องค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม
๕ ความมั่นคงทางอาหาร	สื่อมวลชนท้องถิ่น
	สถานประกอบการ/ประชาชนทั่วไป

รูปที่ ค-๒ ขั้นตอนการประชุมกลุ่มย่อย

๒.๒.๑ สรุปการประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ ๑

การประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ ๑ เป็นการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นเกี่ยวกับการปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านความมั่นคงทางน้ำเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในระยะยาว และเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน (การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในระยะยาวและแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ โดยแบ่งกลุ่มการประชุมตามประเด็นปัญหาซึ่งมีทั้งหมด ๕ ประเด็น ได้แก่

- ๑) ความมั่นคงทางน้ำ
- ๒) ความมั่นคงทางอาหาร
- ๓) ภัยพิบัติ (อุทกภัยและดินถล่ม)
- ๔) การกัดเซาะชายฝั่ง
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ

ซึ่งการประชุมนี้ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าร่วมประชุมที่มีความหลากหลาย ได้แก่ ตัวแทนจากหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ตัวแทนจากสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม (NGO) สถานประกอบการและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อคิดเห็นคิดที่มีความครอบคลุมในทุกภาคส่วนได้มากที่สุด โดยมีการกำหนดการประชุมใน ๘ พื้นที่ตามวันและเวลาดังนี้

๑. วันที่ ๒๑ พฤษภาคม และ วันที่: ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลพะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒. วันที่: ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ ศาลาแหลมโพธิ์ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๓. วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ เทศบาลตำบลสทิงพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๔. วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ต.พะนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๕. วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ เทศบาลตำบลควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๖. วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามแนวพระราชดำริ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๗. วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ เทศบาลเมืองพัทลุง อ.เมือง จ.พัทลุง
๘. วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องให้แก่ประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตลอดจนระดมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) แผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

สรุปรายละเอียดการประชุม

๑ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ และ วันที่: ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ (ช่อม)
สถานที่: สำนักงานเทศบาลพะตง ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ประเด็น: ความมั่นคงทางน้ำ
วิทยากร: รศ.ดร.พนาลี ชีวภิตการ

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลพะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๕ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ดังรายชื่อแนบท้าย ซึ่งถือว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนน้อยกว่าเป้าหมาย

ที่ตั้งไว้ จึงมีการจัดการประชุมซ้ำในวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๔ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

สาระสำคัญของการประชุม

ในประเด็นความมั่นคงทางน้ำ ได้มีการนำเสนอที่มาของโครงการ ขอบเขตการศึกษา ได้แก่ การจัดทำรอบแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ๒๐ ปี การจัดทำแผนการปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโดยเน้นที่ประเด็นความมั่นคงทางน้ำ การทำโครงการนำร่อง และกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งในประเด็นความมั่นคงทางน้ำและประเด็นอื่นๆ รวมถึงมีการนำเสนอสถานภาพทรัพยากรแหล่งน้ำในด้านคุณภาพน้ำ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น อันได้แก่ปัญหาด้านมลพิษและแนวทางแก้ไขที่มีในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังนี้

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

น้ำถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความเชื่อมโยงกับส่วนต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมการดำรงชีวิตในหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งสภาพปัญหาด้านความมั่นคงทางน้ำที่พบในปัจจุบันมี ๓ ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ น้ำท่วม น้ำแล้ง และน้ำเสีย ซึ่งจากการศึกษา พบว่าคลองสายหลักที่เป็นหลุ่มน้ำย่อยของทะเลสาบสงขลาได้รับเอามลพิษจากอุตสาหกรรม การเกษตร และครัวเรือนในปริมาณมากเกินศักยภาพของลำคลองที่จะบำบัดตัวเองได้และปลดปล่อยมลพิษเหล่านั้นลงสู่ทะเลสาบสงขลา อีกทั้งยังพบปัญหาน้ำเค็มรุกตัว การปนเปื้อนตะกอนดิน น้ำท่วมในหน้าฝน น้ำแล้งในหน้าร้อน อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งปัจจุบันมีการแก้ปัญหาด้านมลพิษโดยมีการตั้งระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ชุมชนเมืองใหญ่ๆ เช่น ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งถือว่ายังไม่เพียงพอจากนั้นยังมีโครงการอื่นๆ ซึ่งส่งเสริมการลดมลพิษในแหล่งน้ำ เช่น โครงการลดมลพิษในโรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่าง ในพื้นที่คลองอู่ตะเภา จ.สงขลา ซึ่งเป็นโครงการของคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โครงการจัดการน้ำเสียชุมชนและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๖ และโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำและการจัดการน้ำเสียในพื้นที่หลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นต้น

๒) ตัวชี้วัดความมั่นคงทางน้ำ

การประเมินความมั่นคงทางน้ำมีตัวชี้วัดที่เหมาะสมซึ่ง Asian Water Development Outlook ๒๐๑๓ หรือ AWDO ๒๐๑๓ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงทางน้ำไว้ ๕ ประการด้วยกัน คือ

- ประชาชนทุกคนจะต้องมีน้ำอุปโภคบริโภคที่พอเพียง ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ
- ปริมาณน้ำที่เพียงพอต่อเศรษฐกิจ ที่ขับเคลื่อนประเทศ ทั้งด้านการผลิตอาหาร และพลังงาน

- การบริหารจัดการน้ำเพื่อการจัดการเมืองที่ดี เนื่องจากการเติบโตของเมือง ทำให้การบริหารจัดการมลพิษจากแหล่งชุมชน เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษ
- คุณภาพน้ำที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศน์ เนื่องจากน้ำเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญต่อระบบนิเวศน์
- ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับภัยพิบัติทางน้ำ (Water related disaster) ซึ่งจะรวมทั้งเรื่องน้ำท่วมและภัยแล้ง

ซึ่งแผนงานคร่าวๆ ด้านความมั่นคงทางน้ำ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในเบื้องต้นได้แก่ แผนการจัดการปริมาณน้ำที่มีประสิทธิภาพ แผนการรับมือภัยพิบัติทางน้ำ (Emergency response program) และแผนการจัดการคุณภาพน้ำผิวดิน เพื่อสามารถรองรับต่อความต้องการใช้น้ำของประชาชน โดยเห็นควรให้มีการกำหนดมาตรการในการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่

- ๑) ลดการปล่อยมลพิษ
- ๒) เพิ่มการบังคับใช้กฎหมายให้ทั่วถึง
- ๓) อนุรักษ์/ให้ความรู้ อย่างทั่วถึง
- ๔) สร้างความร่วมมือในการเฝ้าระวัง
- ๕) กำหนดพื้นที่ที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ

๓) การวิเคราะห์ SWOT เบื้องต้นสำหรับกลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา ในประเด็น ของมลพิษทางน้ำ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> - มีเครือข่ายที่ร่วมมือกันเป็นระยะเวลานาน - มีหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่พร้อมให้คำแนะนำ - มีระบบเฝ้าระวัง สม่ำเสมอ ทั่วถึง 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ที่ต้องรองรับกับมลพิษสะสม - มีแหล่งกำเนิดมลพิษ จำนวนมาก จนเกินความ สามารถในการรองรับ - ลักษณะเส้นทางการไหลของน้ำ มีช่วงที่เกิดการหยุดไหล โดยเฉพาะในหน้าแล้ง - ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึง
โอกาส	สิ่งคุกคาม
<ul style="list-style-type: none"> - มีนโยบายจากภาครัฐสนับสนุน - มีงบประมาณในการเฝ้าระวัง (เก็บตัวอย่างวิเคราะห์) - มีโครงการต่างๆ จากหน่วยงานจำนวนมาก 	<ul style="list-style-type: none"> - Climate change effect - ปัญหาจากมลพิษอื่น ที่มาจากแหล่งกำเนิดที่ไม่รู้ที่มา - กฎหมายที่บังคับใช้ อาจไม่ครอบคลุมในทุกประเด็น (เช่น ไนโตรเจน)

๔) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่นาร่อง (เกณฑ์การกลั่นกรองพื้นที่เบื้องต้น)

- เป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาคุณภาพน้ำ (ใช้เกณฑ์ มาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินในการตัดสิน)
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (ไม่ต้องเริ่มเก็บข้อมูลใหม่ทั้งหมด)
- มีปริมาณน้ำเสีย/ของเสีย มากพอ ที่จะรวบรวมได้
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรสูง (มีผลกระทบกับคนจำนวนหนึ่ง)
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเพิ่มปัญหามลพิษทางน้ำสูง เนื่องจาก climate change

การวิเคราะห์ SWOT

ประเด็น	ความมั่นคงทางน้ำ	
ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีเครือข่าย/การร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน เช่น คนรักคลอง อยู่ตะเกา โครงการธรรมาภิบาลความร่วมมือสามฝ่าย (จัดประชุมทุกๆ ๓-๔ เดือน) โครงการนักสืบสายน้ำ ■ มีเครื่องมือในการเฝ้าระวัง เผยแพร่ข้อมูล เช่น เว็บไซต์ ■ หน่วยงานของรัฐ/เอกชน มีการเฝ้าระวัง ตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำคลองอยู่ตะเกาอย่างสม่ำเสมอ (มีจุดตรวจวัดที่ชัดเจน) ■ มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน (แต่ไม่ทั่วถึง) มีการบังคับให้มีระบบบำบัดแบบในที่ (บางแห่ง เช่น ตลาด) ■ มีหน่วยงานด้านการชลประทานกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร อุตสาหกรรมน้ำใช้ ■ ภูมิปัญญาในการจัดสรรน้ำสำรอง เช่น บ่อน้ำ การใช้น้ำบาดาล และน้ำประปา รวมไปถึงการจัดสรรทรัพยากรน้ำแบบ ๒ ระบบ เป็นอย่างน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก มีแหล่งกำเนิดมลพิษรวมตัวกันหนาแน่น ■ ขาดการเก็บรวบรวม/บำบัดน้ำเสียอย่างทั่วถึง ■ น้ำเสียจากศูนย์รับซื้อน้ำยางขนาดเล็กยังไม่ได้รับการควบคุม ■ ยังมีร่องเรียนร่องการลักลอบปล่อยน้ำเสีย ■ ค่า DO ต่ำมาก และมีระดับแอมโมเนียสูงมาก จากปุ๋ยในสวนยาง และน้ำเสียชุมชน ■ ท้องถิ่นหาพื้นที่เพื่อจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียรวมได้ยาก ■ ไม่มีที่ฝังกลบขยะ ■ สาหร่าย Bloom โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้งทำให้ใช้คลอรีนสูงในการฆ่าสาหร่ายเพื่อผลิตน้ำประปา ■ แหล่งน้ำเสียทำให้ใช้ต้นทุนในการทำน้ำประปาสูงขึ้น ■ น้ำเสีย ทำให้ใช้รดน้ำสวนผัก/ผลไม้ (ส้มโอ เงาะ ทุเรียน ผักสวน

ประเด็น	ความมั่นคงทางน้ำ	
ปัจจุบัน	จุดแข็ง (Strengths) <ul style="list-style-type: none"> ▪ โรงงานอุตสาหกรรมให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายของรัฐที่กำหนดไว้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ▪ เทคนิคการใส่ปุ๋ยต้นยางพาราแบบฝักกลบช่วยลดการชะล้างปุ๋ยจากสวนยางได้ (๓ ระยะ; มกราคม-กุมภาพันธ์ ก่อนใบไม้ร่วง; มิถุนายน-กรกฎาคม ตอนดินชุ่ม; สิงหาคม-กันยายน หน้าฝน) ▪ มีการรณรงค์การทำ Biogas จากฟาร์มสุกร ▪ มีการรณรงค์ธนาคารขยะ การแยกขยะ ▪ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพเทศบาลตำบลพะตงมีโครงการถังดักไขมันขนาดเล็กแก่บางชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ 	จุดอ่อน (Weaknesses) <ul style="list-style-type: none"> ▪ คริว ใช้เองในคริวเรือน) ไม่ได้ เพราะมีกลิ่นเหม็น ▪ เขตอำเภอหาดใหญ่ เป็นเขตที่มีปริมาณขยะตกค้างติด ๑/๑๐ ของประเทศไทย ▪ ขยะทำให้ระบบระบบบำบัดน้ำเสียเกิดความเสียหายได้ ▪ ระบบ Biogas ต้องมีขนาดใหญ่จึงจะคุ้มทุน หรือได้ผลผลิตแก๊ส ▪ การถมที่ดินให้สูงขึ้น บริเวณทางน้ำผ่านเดิมทำให้เกิดขวางทางระบายน้ำ ▪ การปลูกยางพาราบนพื้นที่ลาดชัน ส่งผลกระทบต่อการกัดเซาะ และพังทลายของพื้นที่ที่มีความลาดเอียงเกิน ๓๕% และกรมพัฒนาที่ดินไม่สามารถควบคุมการใช้พื้นที่ผิวดินได้ ▪ ชุมชนยังมองสาเหตุผู้ก่อมลพิษจากชุมชน และโรงงานแบบแยกส่วน และหาผู้รับผิดชอบ
ปัจจุบัน ภายนอก	โอกาส (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีโครงการด้านสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ▪ สถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหามลพิษทางน้ำพร้อมจะให้ความร่วมมือทั้งด้านวิชาการและกำลังคน ▪ มีกฎหมายควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและเพิ่มเติมการเฝ้าระวังมากขึ้น คือ กรมควบคุมมลพิษออกกฎกระทรวง "กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และแบบการเก็บสถิติและ 	สิ่งคุกคาม (Threats) <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีการเข้ามาของคนนอกพื้นที่ (คนงานพม่า) ▪ ปัญหาน้ำท่วม/ภัยแล้ง สลับกัน ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ▪ ระบบภูมิอากาศผันแปร ทำให้การพยากรณ์อากาศระบอบย่อยๆ (นอกเหนือจากระบบใหญ่ เช่น เอลนีโญ ลานีญา) ทำได้ยากมากขึ้น มรสุมตะวันตก/ใต้ และตะวันออก/เหนือ ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำฝนในอำเภอสะเดาและอำเภอหาดใหญ่ต่างกัน

ปัจจัย	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
	<p>ข้อมูล การจัดทำบันทึกรายละเอียด และรายงานสรุปผลการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. ๒๕๕๕"</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ตามมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กฎหมายระหว่างกระทรวงแตกต่างกัน เช่น กฎหมายน้ำทิ้งกรมโรงงาน เท่ากับ ๒๐ มก./ลิตร ▪ กฎหมายคุณภาพน้ำ กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เท่ากับ ๔ มก./ลิตร

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม

- ในพื้นที่ตำบลพะตงมีเครือข่ายที่ถูกก่อตั้งขึ้นมากมายและมีการร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน เช่น คนรักษ์คลองอู่ตะเภา โครงการธรรมาภิบาลความร่วมมือสามฝ่าย โครงการน้กลีบสายน้ำ มีเครื่องมือในการเฝ้าระวังระดับน้ำในคลอง และมีการเผยแพร่ข้อมูล เช่น เว็บไซต์ และมีเจ้าหน้าที่ทั้งหน่วยงานของรัฐ/เอกชนรวมกันเฝ้าระวัง และมีเจ้าหน้าที่ในการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำอย่างสม่ำเสมอ (มีจุดตรวจวัดที่ชัดเจน) สามารถตรวจสอบได้
- ต.พะตง มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนที่มีการคิดค้นประดิษฐ์โดยชุมชนในพื้นที่ตำบลพะตง มีการบังคับให้มีระบบบำบัดน้ำเสียในบางแห่งที่ปล่อยน้ำลงสู่คลอง เช่น ตลาดสดของตำบลพะตง โรงงานที่ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ใกล้คลอง ในทุกปีจะมีสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหามลพิษทางน้ำพร้อมจะให้ความร่วมมือทั้งด้านวิชาการและกำลังคนร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่
- ปัจจุบันในพื้นที่ตำบลพะตงมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากและใช้น้ำจากแหล่งเดียวกัน ทำให้ในพื้นที่มีแหล่งกำเนิดมลพิษรวมตัวกันหนาแน่น ไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ ในบางพื้นที่ขาดการเก็บรวบรวม/การบำบัดน้ำเสียอย่างทั่วถึง เพราะบางที่มีให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ และไม่เคร่งครัดในการดูแลรักษา รวมถึงยังมีการร้องเรียนเรื่องการลักลอบปล่อยน้ำเสียแต่ก็เป็นปัญหาที่ยังหาทางออกในการจัดการปัญหาไม่ได้ เพราะเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอรวมถึงกลุ่มผู้มีอำนาจในพื้นที่มีอิทธิพลมากกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- พื้นที่ ต.พะตงยังคงมีปัญหาน้ำท่วม/ภัยแล้ง สลับกัน ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยสภาพอากาศมีการเปลี่ยนแปลงจึงทำให้บางช่วงฝนตกหนัก บางช่วงอากาศแล้งจัด ชาวบ้านปรับตัวไม่ทันจึงไม่สามารถแก้ไขหรือรู้ทันก่อนภัยจะมาถึงได้ ทำให้ได้รับผลกระทบมาก

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายวีระ สมาหลี
๒. นายพรสมัส สิริรัตน์
๓. นายสามารถ ทิพย์ณเฑียม
๔. นายวิมล สะศรี
๕. นายวันชัย สิทธิสุนทร
๖. นายจรงค์ กั้นภัย
๗. นายบัณฑิต บุญฤดี
๘. นายชวสิต บัวจิน
๙. นางสาวน้ำทิพย์ รัตน์วรรณ
๑๐. นายศราวุฒิ ช้วนาค

ศูนย์อุดมวิทยวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
 สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา
 สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคสงขลา
 สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต๑๒
 การประปาส่วนภูมิภาค สาขาสงขลา
 ศูนย์พัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำที่๔(สงขลา)
 ศูนย์พัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำที่๔(สงขลา)
 การประปาส่วนภูมิภาค สาขาหาดใหญ่
 การประปาส่วนภูมิภาค สาขาหาดใหญ่
 สำนักงานชลประทานที่๑๖

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายอนุพล โทมรัตน์
๒. สต.เจษฎา เบญจเต็มอะหลี
๓. นางสาวจรัญญา เสนา
๔. นางสาวกิตติยา จันทรแก้ว
๕. นายฉันทาน หนูบ่ม
๖. นายอุดม ปวีณของวงศ์
๗. นางสาววิสิษฐิติ ทองอิเภา

องค์การบริหารส่วนตำบล คลองอู่เภา
 องค์การบริหารส่วนตำบล คลองอู่เภา
 เทศบาลเมืองคอหงส์
 เทศบาลเมืองทุ่งตำเสา
 เทศบาลตำบลพะตง
 เทศบาลตำบลพะตง
 เทศบาลตำบลพะตง

ภาคประชาชน

๑. นายสรินทร์ นวลศรี	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒. นางภัทรวดี ธีรโรคนธนา	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๓. นางสาวเกษณี แซ่ซี้	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๔. นายประชิด แก้วสอง	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๕. นายกิติพงษ์ แซ่ซิ่น	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๖. นางทิพย์วารี สอนนุพงษ์	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๗. นางสาวเพชร วนาสันติพงศ์	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๘. นางสาวสุนิศา ศิริพฤษพงษ์	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๙. นางนทวรรณ ณรงค์กุล	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๐. นางสาว แซ่ลิ้ม	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๑. นางสาวธัญกิติ แก้วสุวรรณ	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

องค์กรเอกชน

๑. นายจิรรัตน์ สยามแก้ว	บ.สยามไฟเบอร์บอร์ด จำกัด
๒. นายวิษณุพงศ์ จิระพวงกุล	บ.สยามไฟเบอร์บอร์ด จำกัด
๓. ร.อ.ธนเรชฐ์ สุวรรณกุลกิติ	บ.เซฟสกิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด
๔. นายจิระศักดิ์ ชุมพร	บ.เซฟสกิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด
๕. นายอรรถชัย ไชยสุวรรณ	บ.สยามเซฟเพอร์เมต จำกัด
๖. นายจินนภา จำวิสูตร	บ.สยามเซฟเพอร์เมต จำกัด

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.พนาลี ชิวกิตาการ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเจตวรรร กรุตระนิยม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญกมล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๒ วันที่: ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖

สถานที่: ศาลาแหลมโพธิ์ อบต.คูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประเด็น: การกัดเซาะชายฝั่ง (ปัญหา ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ
ที่มีผลต่อการกัดเซาะชายฝั่งด้านทะเลสาบสงขลา)

วิทยากร: รศ.ดร.ตฤพล ตันนโยภาส

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ ศาลาเนกประสงค์ชายหาดแหลมโพธิ์ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๑ คน ประกอบด้วยตัวแทนจาก

หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

สาระสำคัญของการประชุม

ในประเด็นการกัดเซาะชายฝั่งทะเลสาบสงขลาได้มีการเสนอปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลสาบสงขลาที่เกิดขึ้นในบริเวณต่างๆ รอบทะเลสาบและฝั่งอ่าวไทย รวมทั้งการให้ข้อมูลของสาเหตุและแนวทางการแก้ไขที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการชี้ให้เห็นผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะส่งผลให้การกัดเซาะชายฝั่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมได้นำเสนอข้อมูลประเด็นปัญหาเพิ่มเติม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นการกัดเซาะชายฝั่งและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสามารถ พบเห็นได้ในทั้งชายฝั่งด้านอ่าวไทย เช่น หาดชลาทัศน์ จ.สงขลา บ้านปลายทราย –บ้านแหลมตะลุมพุก ต.แหลมตะลุมพุก อ.ปากพนัง และชายฝั่งทะเลสาบ เช่น หาดแหลมโพธิ์ หาดบ้านใต้ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ซึ่งการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงตั้งแต่ระดับปานกลาง (๓-๔ เมตร/ปี) จนถึงขั้นรุนแรงมาก (>๕ เมตร/ปี) โดยสาเหตุของการกัดเซาะชายฝั่งนั้นเนื่องจากคลื่นลมที่มีความรุนแรงที่เคลื่อนตัวเข้ากระทบชายฝั่ง ประกอบกับปัจจุบันสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงไป มีพายุมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้คลื่นลมแรงขึ้น อีกทั้งการก่อสร้างรูก้ำทางน้ำจะเป็นตัวเสริมให้ทิศทางการเคลื่อนที่ของน้ำและทรายผิดไปจากเดิม และไม่เกิดการแทนที่ของทรายตามวัฏจักรในบางจุด ทำให้ชายหาดในบางแห่งเกิดการเว้าแหว่งเสียหายไปอย่างถาวร

๒) แนวทางการปรับตัวและรับมือการกัดเซาะชายฝั่งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๑). จัดให้มีกลไก/มาตรการรับมือกับภัยคุกคามและผลกระทบโดยใช้โครงสร้าง

- จัดให้มีโครงสร้างทางวิศวกรรมที่เหมาะสมเพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่วิกฤต
- ทดลองและพัฒนาโครงทางนิเวศวิศวกรรม เช่น ผสมผสานโครงสร้างทางวิศวกรรมชายฝั่งและการปลูกป่าชายเลนเพื่อลดความรุนแรงของการกัดเซาะและผลกระทบ
- ใช้มาตรการเพิ่มปริมาณการสะสมตัวของทรายหรือตะกอนในพื้นที่ที่มีการกัดเซาะหรือมีการถอยร่นของชายฝั่ง
- ปรับปรุงคันดินหรือภูมิฐานตามแนวชายฝั่ง เช่น สันทราย (Sand dune) ให้มีความมั่นคง สามารถป้องกันหรือลดความรุนแรงของการกัดเซาะตามธรรมชาติ

- ปรับปรุงรูปแบบของการก่อสร้าง อาคาร โครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล
- ขุดลอก / ปรับปรุงระบบการไหลเวียนของน้ำในทะเลสาบเพื่อป้องกันหรือบรรเทาปัญหาการรุกคืบของน้ำทะเล

๒.๒) จัดให้มีกลไก/มาตรการรับมือและปรับตัวโดยไม่ใช้โครงสร้าง

- ศึกษาวิจัยการสูญเสียทรัพยากรชายฝั่งทะเลและการกัดเซาะชายฝั่งว่าเป็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ/ภูมิอากาศมากน้อยเพียงใด
- เริ่มต้นโดยใช้มาตรการอ่อน เช่น การกำหนดพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ ดำเนินการปราบปรามการบุกรุกพื้นที่หวงห้าม พื้นที่คุ้มครองฯ การก่อสร้างล่องล้ำพื้นที่สาธารณะ รวมถึงใช้มาตรการปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลเพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการกัดเซาะ ฯลฯ
- เสริมสร้างความรู้ทั้งในเชิงลึกในภาควิชาการ และความรู้ในเชิงปฏิบัติในภาคชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเชิงระบบของชุมชน / สังคมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลและการเปลี่ยนแปลง / การทำลายพื้นที่ / ทรัพยากรชายฝั่ง
- ทบทวน และปรับปรุงแผนหรือมาตรการทางผังเมือง / การควบคุมการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเล เพื่อลดความเสี่ยงของการพัฒนาใหม่ ๆ รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน / สังคมที่มีอยู่เดิมให้สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติซึ่งอาจจะเป็นภัยคุกคามได้ดีขึ้น

๓) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่นาร่อง (เกณฑ์เบื้องต้น)

- เป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง
- เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและความเปราะบางต่อการกัดเซาะชายฝั่งจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรสูง (มีผลกระทบกับคนจำนวนหนึ่ง)
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีฐานข้อมูลด้านการกัดเซาะชายฝั่งแล้ว (ไม่ต้องเริ่มเก็บข้อมูลใหม่ทั้งหมด)
- ชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการโครงการนาร่อง
- ชุมชนมีเครือข่ายที่ร่วมมือกันเป็นระยะเวลานาน
- มีหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่พร้อมให้คำแนะนำ

การวิเคราะห์ SWOT

ประเด็น	การกัดเซาะชายฝั่ง	
ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
ภายใน	<ul style="list-style-type: none"> ■ สถาบันอุดมศึกษา องค์กร และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกัดเซาะพร้อมจะให้ความร่วมมือทั้งด้านวิชาการและกำลังคน เช่น นักวิจัยด้านป่าชายเลน นักวิชาการที่ทำการศึกษารื่องการกัดเซาะ เช่น อาจารย์พยอม จากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ■ องค์กรท้องถิ่นให้การช่วยเหลือและพร้อมดูแลประชาชนถึงชีวิตความเป็นอยู่ เช่น การฝึกอบรมต่างๆ การถนอมอาหาร ■ เจ้าหน้าที่องค์กรท้องถิ่นและประชาชนท้องถิ่นมีระดับการศึกษาสูง ทำให้เข้าใจถึงการปรับตัวและตั้งรับต่อการเปลี่ยนแปลงชายฝั่ง ■ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้บำรุงท้องถิ่นจากค่าภาคหลวง (ภาษี) มาก บริเวณชายหาดฝั่งอ่าวไทย เช่น ภาษีสัมประทานการขุดเจาะน้ำมันในอ่าวไทยนอกฝั่งสงขลา โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ■ มีต้นไม้ป่าชายเลนพื้นเมืองท้องถิ่น เช่น ต้นจาก ต้นลำพู ต้นโกงกาง ■ ประชาชนท้องถิ่นมีความรู้ และภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะ เช่น ภูมิปัญญาการทิ้งหิน (ทำหิน) ภูมิปัญญาในการดูความลึกของระดับน้ำ (เมื่อใช้มาตรการป้องกันการกัดเซาะ) การปักไม้ไผ่ทำให้ดิน/โคลนงอกที่เหมาะสมกับการปลูกป่าชายเลน ■ ชุมชนรู้วิธีการจัดการการลดการกัดเซาะ เช่น มาตรการอ่อน ได้แก่ ภูเขา การเติมทราย เติมกรวด มาตรการ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ สาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่แน่ชัด (ความรู้ของคนในพื้นที่ไม่พอ) ■ รัฐบาลไม่เอาจริง เอาจ้าง ■ ใช้งบประมาณเยอะ ในการลดการกัดเซาะแบบใช้โครงสร้าง เช่น กำแพงไม่ได้ช่วยลดผลกระทบ ■ งบประมาณของท้องถิ่นมีน้อย บางเทศบาลก็ได้งบประมาณ บางเทศบาลก็ได้ ■ ขาดหน่วยงานให้คำแนะนำในการเพาะปลูกป่าชายเลน ■ ดินและน้ำ ยากแก่การเพาะปลูก เช่น น้ำเน่าเสีย ทำให้ไม่งอก; ดินทราย ปลูกแล้วก็ตาย ■ ขาดการดูแล และติดตามประเมินผลการปลูกป่าชายเลน ■ ควรเน้นการพัฒนา "คน" ก่อน การให้การศึกษาแก่คน เช่น โครงการปลูกป่าชายเลน (ปลูกแล้วถอน แล้วปลูกตามกระแสการสร้างภาพ/สร้างข่าว) ■ สภาพสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบเปลี่ยนแปลง เช่น มีไซนังเยอะ ระบบน้ำไม่หมุนเวียน ป่าชายเลนลดน้อยลง ต้องใช้หินทิ้ง ทำให้หินหายากขึ้น ■ ประชาชนกังวลในเรื่องของการ Corruption เช่น เมื่อ หินหายากมากขึ้น ก็เปลี่ยนมาใช้ในการดูทราย ซึ่งประชาชนท้องถิ่น ไม่มี ความไว้วางใจในการว่าจ้าง "เพื่อนพ้อง" มาใช้วิธีการดังกล่าว ในการลดการกัดเซาะ ■ การปรับเปลี่ยนใช้พื้นที่ริมตลิ่ง

ประเด็น	การกีดเซาะชายฝั่ง	
ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<p>แข็ง ได้แก่ การทิ้งหิน</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ชุมชนมีความตระหนักและมีเข้มแข็งในการรวมตัวเพื่อการปกป้องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ 	<p>ทะเลสาบและปากแม่น้ำในการทำบ่อเลี้ยงกุ้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ หน่วยงานรัฐทำการขุดลอกคลองเพื่อระบายน้ำท่วม น้ำเสีย ทำให้โอกาสการกีดเซาะริมคลองเพิ่มขึ้น ■ เกิดความขัดแย้งระหว่างโครงการ เช่น การขุดลอกเพื่อการระบายน้ำกับการกีดเซาะริมคลอง น้ำเสียจากชุมชนเมืองใหญ่ส่งผลกระทบกับการปลูกป่าชายเลนไม่ได้ประสิทธิผล ■ ประชาชนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องการผู้เชี่ยวชาญมาอธิบาย เช่น เรื่อง "ธรรมชาติของการกีดเซาะ" การเคลื่อนที่ของทราย ■ การกีดเซาะจากแท่นขุดเจาะน้ำมัน แท่นขุดเจาะน้ำมันกับโอกาสการเกิดสึนามิ ■ ความขัดแย้ง/ความกระจ่างเรื่องสะพานโรงสูบน้ำ (สภาพคล้ายถูกทิ้งร้าง) ของกรมเจ้าท่า กับการกีดเซาะชายฝั่งทะเล การสำรวจพื้นที่สาธารณะเพื่อการถอยร่น ■ สภาพสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบเปลี่ยนแปลง เช่น ลมมรสุมเปลี่ยนแปลง ภัยจากลม พายุรุนแรงและถี่มากขึ้น ■ ปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีความเครียดสะสมเรื่องสิ่งแวดล้อม ■ มาตรการการลดการกีดเซาะที่ขาดประสิทธิภาพ

ประเด็น	การกัดเซาะชายฝั่ง	
ปัจจุบัน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses) <ul style="list-style-type: none"> ■ การทำงานร่วมกับส่วนกลางที่ต้องมีเงินทอนในการอนุมัติโครงการสู่ส่วนกลาง ๑๕-๒๐% ■ การวางท่อปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลก่อให้เกิดการกัดเซาะเริ่มขึ้นที่บริเวณพื้นที่ใกล้ปลายท่อ ■ ไม่ได้แก้ไขปัญหาการกัดเซาะจากต้นเหตุที่แท้จริง เช่น สาเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (สร้างท่าเรือ) แต่ไม่มีมาตรการชดเชยผลกระทบแก่ประชาชนท้องถิ่น ■ ประชาชนท้องถิ่นเบื่อหน่ายในการจัดทำแผน การปรับปรุงแผนเรียกร้องให้นำแผนวางไว้มาก่อนนำมาปฏิบัติเป็นรูปธรรม ■ ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบขอความช่วยเหลือจากรัฐไม่ได้ ■ การป้องกัน การกัดเซาะใช้งบประมาณจำนวนมาก เช่น ๑๕-๒๐ ล้านบาท ต่อกิโลเมตร หรือบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่มีงบประมาณที่เพียงพอมาจัดการการกัดเซาะชายฝั่ง ■ มาตรการในการลดการกัดเซาะบางครั้งด้อยประสิทธิภาพเนื่องจากเลือกใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม เช่น หินทิ้งชนิดหินทรายหินดินดานสีแดง แทนหินสีดำ ■ ขาดเจ้าภาพในการรับผิดชอบแผน
ปัจจุบันภายนอก	โอกาส (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> ■ มีหน่วยงานจากภายนอกให้การช่วยเหลือและสนับสนุน เช่น มีหน่วยงานอื่น ภาครัฐที่ไม่ใช่ท้องถิ่น เช่น กรมเจ้าท่า 	สิ่งคุกคาม (Threats) <ul style="list-style-type: none"> ■ การกัดเซาะจากกิจกรรมมนุษย์เห็นชัดกว่าการเพิ่มขึ้นของน้ำทะเล เช่น ท่าเรือ เช่น ต้นเหตุจากการกั้นเขตแดนไทย

ปี จ จ ย	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ สื่อมวลชนระดับชาติ เช่น ช่อง ๓ อาจเป็นช่องทางในการช่วยกระตุ้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ตามรูปแบบของกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ▪ มีงบประมาณมากในการจัดการจากหน่วยงานภาครัฐระดับบน (บน-ล่าง) 	<p>(นราธิวาส)-มาเลเซีย</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ข้อบังคับของกฎหมายในเรื่องการทำ EIA หากมีการก่อสร้างแนวชายฝั่งยาวตั้งแต่ ๒๐๐ เมตร ขึ้นไป อันเป็นอุปสรรคที่ทำให้องค์กรท้องถิ่นและชุมชนไม่สามารถทำการก่อสร้างป้องกันชายฝั่งในเขตตนเองได้

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้บำรุงท้องถิ่นที่จากค่าภาคหลวง (ภาษี) มาก บริเวณชายหาดฝั่งอ่าวไทย เช่น ภาษีสัมประทานการขุดเจาะน้ำมันในอ่าวไทยนอกฝั่งสงขลา โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ทำให้บางครั้งการบังคับใช้กฎหมายทำได้ไม่เต็มที่เนื่องจากมีความเกรงอกเกรงใจกันอยู่
- ปัจจุบันประชาชนท้องถิ่นมีความรู้ และภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชุมชนรู้วิธีการจัดการการกัดเซาะ เช่น มาตรการอ่อน ได้แก่ การเติมทราย เติมกรวด มาตรการแข็ง ได้แก่ การทิ้งหิน การปักไม้ไผ่เพื่อกักตะกอนทำให้ดินโคลนงอกที่เหมาะสมกับการปลูกป่าชายเลน มีต้นไม้ป่าชายเลนพื้นเมืองท้องถิ่น เช่น ต้นจาก ต้นลำพู ต้นโกกง
- ชุมชนเริ่มมีความตระหนักและมีเข้มแข็งในการรวมตัวเพื่อการปกป้องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ แต่ประชาชนที่ยังขาดความรู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องการผู้เชี่ยวชาญมาอธิบาย เช่น เรื่อง "ธรรมชาติของการกัดเซาะ" การเคลื่อนที่ของทราย การกัดเซาะจากแท่นขุดเจาะน้ำมัน แท่นขุดเจาะน้ำมันกับโอกาสการเกิดสึนามิ ความขัดแย้ง/ความกระจ่างเรื่องสะพานโรงสูบน้ำ ของกรมเจ้าท่า กับ การกัดเซาะชายฝั่งทะเล การสำรวจพื้นที่สาธารณะเพื่อการถอยร่น
- วิธีแก้ปัญหาในปัจจุบันไม่ได้แก้ไขปัญหาการกัดเซาะจากต้นเหตุที่แท้จริง เช่น สาเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (สร้างท่าเรือ) และไม่มีมาตรการชดเชยผลกระทบแก่ประชาชนท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่นเป้าหมายในการจัดทำแผน การปรับปรุงแผน มีการเรียกร้องให้นำแผนวางไว้มาก่อนหน้ามาปฏิบัติเป็นรูปธรรม และบางแผนงานยังขาดเจ้าภาพในการรับผิดชอบ
- การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งที่ทำในปัจจุบันใช้งบประมาณสูง เช่น ๑๕-๒๐ ล้านบาท ต่อ กิโลเมตร หรือบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่มียกงบประมาณที่เพียงพอมาจัดการการกัดเซาะชายฝั่ง มาตรการในการลดการกัดเซาะบางครั้งต้องประสิทธิภาพ เนื่องจากเลือกใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม เช่น มีการทิ้งหินชนิดหินทรายหินดินดานสีแดงแทนหินสีดำ
- ประชาชนกังวลในเรื่องของการ คอร์รัปชัน เช่น เมื่อหินหายากมากขึ้น ก็เปลี่ยนมาใช้การดูดทราย ซึ่งประชาชนท้องถิ่นมักมีความไว้วางใจในการว่าจ้าง "เพื่อนพ้อง" มาใช้วิธีการ

ดังกล่าวในการลดการกัดเซาะ หรือการทำงานร่วมกับส่วนกลางที่ต้องมีเงินในการอนุมัติโครงการสู่ส่วนกลาง ๑๕-๒๐%

- □สภาพสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบเปลี่ยนแปลง เช่น ลมมรสุมเปลี่ยนแปลง ภัยจากลม พายุรุนแรงและถี่มากขึ้น ปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีความเครียดสะสมเรื่องสิ่งแวดล้อม และการวางท่อปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลก่อให้เกิดการกัดเซาะเริ่มขึ้นที่บริเวณพื้นที่ใกล้ปลายท่อ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายนิกล จันทขวิญ	ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทะเลไทยตอนล่าง
๒. นายสาโรช อุบลสุวรรณ	ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางชายฝั่งทะเลและชายฝั่งที่๔

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายประชา ประหารภาพ	เทศบาลตำบลน่าน้อย
๒. นายศุภมาศ สหภาพ	องค์การบริหารส่วนตำบลควนโส

ภาคประชาชน

๑. นายวิเชียร ธรรมรักษา	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒. นายทมิษฐ์ แก้วรัตน์	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๓. นายอิบรอหิม บินว่าแต้ม	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

๔. นายวิโรจน์ แซ่ซำย	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๕. นางละม้าย ทองประมัย	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๖. นางสาวสัญญา เนสะแหละ	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๗. นายวิสันน์ บินหมาน	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๘. นายอภิวัฒน์ จำแจ่มกุล	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๙. นายประทีป ทิดการจันทร์	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๐. นายพีอี บินอะหลี่	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๑. นายอุเซน บิลอะหมัด	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๒. นายเทวิน ฮูเท่า	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๓. นายจวบ ทองมา	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๔. นายรอเซต สุ่มัด	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๕. นางมาลิกี สุ่มัด	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๖. นายสุบิน	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๗. นางจิราภรณ์ ถาวรกิจ	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๘. นางสาวเพ็ญเพ็ญ จงจิตร	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๙. นายจิรศักดิ์ จินตามุณี	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒๐. นายพิภพ ทองประดับ	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒๑. นายจรัส ทรงสกุล	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒๒. นางชลลดา ทองประดับ	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒๓. นางดวงภรณ์ อินโท	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒๔. นางสุพา รัตนมนตรี	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

สถาบันการศึกษา

๑. นายสายัณห์ นารถกลับ	โรงเรียนคูเต่าวิทยา
๒. นายदनุพล แดงเพ็ง	โรงเรียนวัดบางลึก

สื่อมวลชน

๑. ศ.หยัด	สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
-----------	---------------------------------

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.दनุพล ตันนโยภาส	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. คุณนฤทีธิ์ ดวงสุวรรณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเพ็ญประไพ ภูทอง	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญมถล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวเจตววรรณ กรุตรนิยม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๓ วันที่: ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖

สถานที่: ห้องประชุมเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

ประเด็น: การกัดเซาะชายฝั่ง (ปัญหา ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่มีผลต่อการกัดเซาะชายฝั่งด้านทะเลอ่าวไทย)

วิทยากร: รศ.ดร.دنุพล ตันนโยภาส

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ เทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

สาระสำคัญของการประชุม

ในประเด็นการกัดเซาะชายฝั่งอ่าวไทยได้มีการเสนอปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลสาบสงขลาที่เกิดขึ้นในบริเวณต่างๆ รอบทะเลสาบและฝั่งอ่าวไทย รวมทั้งการให้ข้อมูลของสาเหตุและแนวทางการแก้ไขที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการชี้ให้เห็นผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะส่งผลให้การกัดเซาะชายฝั่งมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นในอนาคต พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมได้นำเสนอข้อมูลประเด็นปัญหาเพิ่มเติม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นการกัดเซาะชายฝั่งและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสามารถพบเห็นได้ในทั้งชายฝั่งด้านอ่าวไทย เช่น หาดชลาทัศน์ จ.สงขลา บ้านปลายทราย –บ้านแหลมตะลุมพุก ต.แหลมตะลุมพุก อ.ปากพนัง และชายฝั่งทะเลสาบ เช่น หาดแหลมโพธิ์ หาดบ้านใต้ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ซึ่งการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงตั้งแต่ระดับปานกลาง (๓-๔ เมตร/ปี) จนถึงขั้นรุนแรงมาก (>๕ เมตร/ปี) โดยสาเหตุของการกัดเซาะชายฝั่งนั้นเนื่องจากคลื่นลมที่มีความรุนแรงที่เคลื่อนตัวเข้ากระทบชายฝั่ง ประกอบกับปัจจุบันสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงไป น้ำทะเลสูงขึ้น มีพายุมากขึ้น กำลังลมแรงขึ้น ซึ่งส่งผลให้คลื่นลมกระทบชายฝั่งแรงขึ้นด้วย อีกทั้งการก่อสร้างที่ยื่นลงไปในพื้นที่ทะเลจะส่งผลให้ทิศทางของน้ำพัดปกติ ทำให้เกิดการกัดเซาะที่รุนแรงขึ้น

๒) แนวทางการปรับตัวและรับมือการกัดเซาะชายฝั่งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๑). จัดให้มีกลไก/มาตรการรับมือกับภัยคุกคามและผลกระทบโดยใช้โครงสร้าง

- จัดให้มีโครงสร้างทางวิศวกรรมที่เหมาะสมเพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่วิกฤต
- ทดลองและพัฒนาโครงงานวิศวกรรม เช่น ผสมผสานโครงสร้างทางวิศวกรรมชายฝั่งและการปลูกป่าชายเลนเพื่อลดความรุนแรงของการกัดเซาะและผลกระทบ
- ใช้มาตรการเพิ่มปริมาณการสะสมตัวของทรายหรือตะกอนในพื้นที่ที่มีการกัดเซาะหรือมีการถอยร่นของชายฝั่ง

- ปรับปรุงคันดินหรือภูมิฐานตามแนวชายฝั่ง เช่น สันทราย (Sand dune) ให้มีความมั่นคง สามารถป้องกันหรือลดความรุนแรงของการกัดเซาะตามธรรมชาติ
- ปรับปรุงรูปแบบของการก่อสร้าง อาคาร โครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล
- ขุดลอก / ปรับปรุงระบบการไหลเวียนของน้ำในทะเลสาบเพื่อป้องกันหรือบรรเทาปัญหาการรุกรานของน้ำทะเล

๒.๒). จัดให้มีกลไก/มาตรการรับมือและปรับตัวโดยไม่ใช้โครงสร้าง

- ศึกษาวิจัยการสูญเสียทรัพยากรชายฝั่งทะเลและการกัดเซาะชายฝั่งว่าเป็นผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ/ภูมิอากาศมากน้อยเพียงใด
- เริ่มต้นโดยใช้มาตรการอ่อน เช่น การกำหนดพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ ดำเนินการปราบปรามการบุกรุกพื้นที่หวงห้าม พื้นที่คุ้มครองฯ การก่อสร้างล่องลำพื้นที่สาธารณะ รวมถึงใช้มาตรการปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลเพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการกัดเซาะ ฯลฯ
- เสริมสร้างความรู้ทั้งในเชิงลึกในภาควิชาการ และความรู้ในเชิงปฏิบัติในภาคชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเชิงระบบของชุมชน / สังคมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลและการเปลี่ยนแปลง / การทำลายพื้นที่ / ทรัพยากรชายฝั่ง
- ทบทวน และปรับปรุงแผนหรือมาตรการทางผังเมือง / การควบคุมการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเล เพื่อลดความเสี่ยงของการพัฒนาใหม่ ๆ รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน / สังคมที่มีอยู่เดิมให้สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติซึ่งอาจจะเป็นภัยคุกคามได้ดีขึ้น

๓) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่นำร่อง (เกณฑ์เบื้องต้น)

- เป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง
- เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและความเปราะบางต่อการกัดเซาะชายฝั่งจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรสูง (มีผลกระทบกับคนจำนวนหนึ่ง)
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีฐานข้อมูลด้านการกัดเซาะชายฝั่งแล้ว (ไม่ต้องเริ่มเก็บข้อมูลใหม่ทั้งหมด)
- ชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการโครงการนำร่อง
- ชุมชนมีเครือข่ายที่ร่วมมือกันเป็นระยะเวลานาน
- มีหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่พร้อมให้คำแนะนำ

การวิเคราะห์ SWOT

ประเด็น	การกักเซาะชายฝั่ง	
ปัจจัยภายใน	<p>จุดแข็ง (Strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ สถาบันอุดมศึกษา องค์กร และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการกักเซาะพร้อมจะให้ความร่วมมือทั้งด้านวิชาการและกำลังคน เช่น นักวิจัยด้านป่าชายเลน นักวิชาการที่ทำการศึกษารื่องการกักเซาะ เช่น อาจารย์ พย อม จาก คณะวิศวกรรมศาสตร์ ■ องค์กรท้องถิ่นให้การช่วยเหลือและพร้อมดูแลประชาชนถึงชีวิตความเป็นอยู่ เช่น การฝึกอบรมต่างๆ การถนอมอาหาร ■ เจ้าหน้าที่องค์กรท้องถิ่นและประชาชนท้องถิ่นมีระดับการศึกษาสูง ทำให้เข้าใจถึงการปรับตัวและตั้งรับต่อการเปลี่ยนแปลงชายฝั่ง ■ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้บำรุงท้องถิ่นจากค่าภาคหลวง (ภาษี) มาก บริเวณชายหาดฝั่งอ่าวไทย เช่น ภาษีสัมประทานการขุดเจาะน้ำมันในอ่าวไทย นอก ฝั่ง สงขลา โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ■ มีต้นไม้ป่าชายเลนพื้นเมืองท้องถิ่น เช่น ต้นจาก ต้นลำพู ต้นโกงกาง ■ ประชาชนท้องถิ่นมีความรู้ และภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาการกักเซาะ เช่น ภูมิปัญญาการทิ้งหิน (ท่าหิน) ภูมิปัญญาในการดูความลึกของระดับน้ำ (เมื่อใช้มาตรการป้องกันการกักเซาะ) การปักไม้ไผ่ ทำให้ดิน/โคลนงอกที่เหมาะสมกับการปลูกป่าชายเลน ■ ชุมชนรู้วิธีการจัดการการลดการกัก 	<p>จุดอ่อน (Weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ สาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่แน่ชัด (ความรู้ของคนในพื้นที่ไม่พอ) ■ รัฐบาลไม่เอาใจจริง เอาใจ ■ ใช้งบประมาณเยอะ ในการลดการกักเซาะแบบใช้โครงสร้าง เช่น กำแพง ไม่ได้ช่วยลดผลกระทบ ■ งบประมาณของท้องถิ่นมีน้อย บางเทศบาลก็ได้งบประมาณ บางเทศบาลก็ไม่ได้ ■ ขาดหน่วยงานให้คำแนะนำในการเพาะปลูกป่าชายเลน ■ ดินและน้ำ ยากแก่การเพาะปลูก เช่น น้ำเน่าเสีย ทำให้ไม่งอก; ดินทรายปลูกแล้วก็ตาย ■ ขาดการดูแล และติดตามประเมินผลการปลูกป่าชายเลน ■ ควรเน้นการพัฒนา "คน" ก่อน การให้การศึกษาแก่คน เช่น โครงการปลูกป่าชายเลน (ปลูกแล้วถอน แล้วปลูกตามกระแสการสร้างภาพ/สร้างข่าว) ■ สภาพสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบเปลี่ยนแปลง เช่น มีเขื่อนเยอะ ระบบน้ำไม่หมุนเวียน ป่าชายเลนลดน้อยลง ■ การปรับเปลี่ยนใช้พื้นที่ริมตลิ่งทะเลสาบและปากแม่น้ำในการทำอเลียงกุ้ง ■ หน่วยงานรัฐทำการขุดลอกคลองเพื่อระบายน้ำท่วม น้ำเสีย ทำให้โอกาสการกักเซาะริมคลองเพิ่มขึ้น เกิดความขัดแย้งระหว่างโครงการ เช่น

ประเด็น	การกัดเซาะชายฝั่ง	
ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<p>เซาะ เช่น มาตรการอ่อน ได้แก่ การเติมทราย เติมกรวด มาตรการแข็ง ได้แก่ การทิ้งหิน</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ชุมชนมีความตระหนักและมีเข้มแข็งในการรวมตัวเพื่อการปกป้องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ 	<p>การขุดลอกเพื่อการระบายน้ำกับการกัดเซาะริมคลอง น้ำเสียจากชุมชนเมืองใหญ่ส่งผลกระทบต่อปะการัง ป่าชายเลนไม่ได้ประสิทธิผล</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ประชาชนที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องการผู้เชี่ยวชาญมาอธิบาย เช่น เรื่อง "ธรรมชาติของการกัดเซาะ" การเคลื่อนที่ของทราย การกัดเซาะจากแท่นขุดเจาะน้ำมัน แท่นขุดเจาะน้ำมันกับโอกาสการเกิดสึนามิ ความขัดแย้ง/ความกระจ่างเรื่องสะพานโรงสูบน้ำ (สภาพคล้ายถูกทิ้งร้าง) ของกรมเจ้าท่า กับการกัดเซาะชายฝั่งทะเล การสำรวจพื้นที่สาธารณะเพื่อการถอยร่น ■ สภาพสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบเปลี่ยนแปลง เช่น ลมมรสุมเปลี่ยนแปลง ภัยจากลม พายุรุนแรงและถี่มากขึ้น ■ ปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีความเครียดสะสมเรื่องสิ่งแวดล้อม ■ มาตรการการลดการกัดเซาะที่ต้องใช้หินทิ้ง ทำให้หินหายากขึ้น ■ ประชาชนกังวลในเรื่องของการ Corruption เช่น เมื่อ หินหายากมากขึ้น ก็เปลี่ยนมาใช้ในการดูทราย ซึ่งประชาชนท้องถิ่น ไม่มีความไว้วางใจในการว่าจ้าง "เพื่อนพ้อง" มาใช้วิธีการดังกล่าวในการลดการกัดเซาะ หรือการทำงานร่วมกับส่วนกลางที่ต้องมีเงินทองในการอนุมัติโครงการสู่ส่วนกลาง ๑๕-๒๐% ■ การวางท่อปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล

ประเด็น	การกีดเซาะชายฝั่ง	
ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses) <p>ก่อให้เกิดการกีดเซาะเริ่มขึ้นที่บริเวณพื้นที่ใกล้ปลายท่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ไม่ได้แก้ไขปัญหาการกีดเซาะจากต้นเหตุที่แท้จริง เช่น สาเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (สร้างท่าเรือ) แต่ไม่มีมาตรการชดเชยผลกระทบแก่ประชาชนท้องถิ่น ■ ประชาชนท้องถิ่นเป็อหน่วยในการจัดทำแผน การปรับปรุงแผนเรียกร้องให้นำแผนวางไว้มาก่อนหน้ามาปฏิบัติเป็นรูปธรรม ■ ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบการช่วยเหลือจากรัฐไม่ได้ ■ การป้องกัน การกีดเซาะใช้งบประมาณจำนวนมาก เช่น ๑๕-๒๐ ล้าน ต่อกิโลเมตร หรือบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่มีงบประมาณที่เพียงพอมาจัดการการกีดเซาะชายฝั่ง ■ มาตรการในการลดการกีดเซาะบางครั้งด้อยประสิทธิภาพ เนื่องจากเลือกใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม เช่น หินทิ้งชนิดหินทรายหินดินดานสีแดงแทนหินสีดำ ■ ขาดเจ้าภาพในการรับผิดชอบแผน
ปัจจัยภายนอก	โอกาส (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> ■ มีหน่วยงานจากภายนอกให้การช่วยเหลือและสนับสนุน เช่น มีหน่วยงานอื่น ภาครัฐที่ไม่ใช่ท้องถิ่น เช่น กรมเจ้าท่า ■ สื่อมวลชนระดับชาติ เช่น ช่อง ๓ อาจเป็นช่องทางในการช่วยกระตุ้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ตามรูปแบบของกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ■ มีงบประมาณมากในการจัดการ 	สิ่งคุกคาม (Threats) <ul style="list-style-type: none"> ■ การกีดเซาะจากกิจกรรมมนุษย์เห็นชัดกว่าการเพิ่มขึ้นของน้ำทะเล เช่น ท่าเรือ เช่น ต้นเหตุจากการกั้นเขตแดนไทย (นราธิวาส)-มาเลเซีย ■ ข้อบังคับของกฎหมายในเรื่องการทำ EIA หากมีการก่อสร้างแนวชายฝั่งยาวตั้งแต่ ๒๐๐ เมตร ขึ้นไป อันเป็นอุปสรรคที่ทำให้องค์กร

ปัจจัย	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
	จากหน่วยงานภาครัฐระดับบน (บน-ล่าง)	ท้องถิ่นและชุมชนไม่สามารถทำการก่อสร้างป้องกันชายฝั่งในเขตตนเองได้

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้บำรุงท้องถิ่นที่จากค่าภาคหลวง (ภาษี) มาก บริเวณชายหาดฝั่งอ่าวไทย เช่น ภาษีสัมประทานการขุดเจาะน้ำมันในอ่าวไทยนอกฝั่งสงขลา โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ ทำให้บางครั้งการบังคับใช้กฎหมายทำได้ไม่เต็มที่เนื่องจากมีความเกรงอกเกรงใจกันอยู่
- ปัจจุบันประชาชนท้องถิ่นมีความรู้ และภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งวิธีบริหารจัดการการกัดเซาะ เช่น มาตรการอ่อน ได้แก่ การเติมทราย เติมกรวด มาตรการแข็ง ได้แก่ การทิ้งหิน การปักไม้ไผ่เพื่อกักตะกอนทำให้ดินโคลนงอกที่เหมะสมกับการปลูกป่าชายเลน มีต้นไม้ป่าชายเลนพื้นเมืองท้องถิ่น เช่น ต้นจาก ต้นลำพู ต้นโกกง
- ชุมชนเริ่มมีความตระหนักและมีเข้มแข็งในการรวมตัวเพื่อการปกป้องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ แต่ประชาชนที่ยังขาดความรู้ที่เกี่ยวข้อง และต้องการผู้เชี่ยวชาญมาอธิบาย เช่น เรื่อง "ธรรมชาติของการกัดเซาะ" การเคลื่อนที่ของทราย การกัดเซาะจากแท่นขุดเจาะน้ำมัน แท่นขุดเจาะน้ำมันกับโอกาสการเกิดสึนามิ ความขัดแย้ง/ความกระจ่างเรื่องสะพานโรงสูบน้ำ ของกรมเจ้าท่า ก็กับการกัดเซาะชายฝั่งทะเล การสำรองพื้นที่สาธารณะเพื่อการถอยร่น
- วิธีแก้ปัญหาในปัจจุบันไม่ได้แก้ไขปัญหาการกัดเซาะจากต้นเหตุที่แท้จริง เช่น สาเหตุที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (สร้างท่าเรือ) และไม่มีมาตรการชดเชยผลกระทบต่อประชาชนท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่นเป้าหมายในการจัดทำแผน การปรับปรุงแผน มีการเรียกร้องให้นำแผนวางไว้มาก่อนหน้ามาปฏิบัติเป็นรูปธรรม และบางแผนงานยังขาดเจ้าภาพในการรับผิดชอบ
- การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งที่ทำในปัจจุบันใช้งบประมาณสูง เช่น ๑๕-๒๐ ล้านบาท ต่อ กิโลเมตร หรือบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่มีงบประมาณที่เพียงพอมาจัดการการกัดเซาะชายฝั่ง มาตรการในการลดการกัดเซาะบางครั้งด้อยประสิทธิภาพ เนื่องจากเลือกใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม เช่น มีการทิ้งหินชนิดหินทรายหินดินดานสีแดงแทนหินสีดำ
- ประชาชนกังวลในเรื่องของการ คอร์รัปชัน เช่น เมื่อหินหายากมากขึ้น ก็เปลี่ยนมาใช้การดูดทราย ซึ่งประชาชนท้องถิ่นมักมีความไว้วางใจในการว่าจ้าง "เพื่อนพ้อง" มาใช้วิธีการดังกล่าวในการลดการกัดเซาะ หรือการทำงานร่วมกับส่วนกลางที่ต้องมีเงินในการอนุมัติโครงการสู่ส่วนกลางร้อยละ ๑๕-๒๐
- สภาพสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบเปลี่ยนแปลง เช่น ลมมรสุมเปลี่ยนแปลง ภัยจากลม พายุรุนแรงและถี่มากขึ้น ปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มี

ความเครียดสะสมเรื่องสิ่งแวดล้อม และการวางท่อปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลก่อให้เกิดการกัดเซาะเริ่มขึ้นที่บริเวณพื้นที่ใกล้ปลายท่อ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายสมชาย มั่นอนันต์ทรัพย์
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๑. นายพิชัย ศรีนวลขาว
๒. นายพจน์ พิบูลย์
๓. นางสุวภัทร สาครินทร์
๔. นายวิภูธนา สุคนฐพันธ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทย

เทศบาลตำบลระวะ

- องค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์
องค์การบริหารส่วนตำบลจะทิ้งพระ
องค์การบริหารส่วนตำบลจะทิ้งพระ

ภาคประชาชน

๑. พระมหานิรุช คงแดง
๒. สามเณรเจษฎา ดีแก้ว
๓. นางณัฐะยา ชัยชนะ
๔. นางสาวสุพรรณณี ไผอินทร์
๕. นายบุญเลิศ เลิศชุมอินทร์
๖. นางสาวกบมน คงประดิษฐ์
๗. นางสาวเสานีย์ ศรีเสริมโภค
๘. นายณภัทร จันทบุลย์
๙. นายทวีป อ้นทีโต

- ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา

๑๐. นางสาวศิริวรรณ ธรรมวิรัตน์	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๑. นายนิทัศน์ แก้วศรี	ต.คูขุด อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๒. นางหนู่อง สุขสุทธิ	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๓. นายอาทิตย์ เวชชูแก้ว	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๔. นางอุไร ธรรมรัตน์	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๕. นางสาวประวีณา ไผอินทร์	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๖. นายจำลอง เรืองสุข	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๗. นางสมบูรณ์ ขุนรักษาทอ	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๘. นางเพ็ญศิริ พูนมณี	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๑๙. นายเริงชัย สุวรรณอมรเสิศ	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๒๐. นายกมลชัย อยู่ถ้วน	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๒๑. นางสาวดนูภา แดงเพ็ง	ต.วัดจันทร์ อ.สทิงพระ จ.สงขลา

สื่อมวลชน

๑. นางสาวกนนวน อันสมภักษร	ศูนย์ข่าวภาคใต้โมเดิร์นไนน์ทีวี
---------------------------	---------------------------------

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.دنุพล ตันนโยภาส	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ดร.นฤพธี ดวงสุวรรณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเพ็ญประไพ ภูทอง	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญมถล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวเจตวรรร กรุตรนิยม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๔ วันที่: ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖

สถานที่: ห้องประชุมเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ประเด็น: ความหลากหลายทางชีวภาพ (ปัญหา สถานการณ์ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่มีผลต่อความหลากหลายทางชีวภาพ)

วิทยากร: อ.ศักดิ์อนันต์ ปลาทอง

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ต.พนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๗ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

ในประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพได้มีการเสนอปัญหาเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพที่เปลี่ยนไป โดยให้ข้อมูลของสาเหตุและแนวทางการแก้ไขที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการ

ชี้ให้เห็นผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมได้นำเสนอข้อมูลประเด็นปัญหาเพิ่มเติม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นการความหลากหลายทางชีวภาพและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

ปัจจุบันพื้นที่ซึ่งเคยมีความอุดมสมบูรณ์และมีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพในหลายๆ บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทั้งในส่วนของป่าไม้ ชายหาด พื้นที่ชุ่มน้ำและป่าพรุ ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ อันเกิดจากน้ำมือของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญทุกๆ คนควรตระหนักถึงเนื่องจากระบบนิเวศซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพเปรียบเสมือนต้นทุนชีวิตของประชาชนในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นทั้งแหล่งอาชีพและแหล่งศึกษา ท่องเที่ยว ปัจจุบันพบว่าระบบนิเวศหลายๆ แห่งในพื้นที่ลุ่มน้ำมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนของชนิดพันธุ์และการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ ชนิดพันธุ์สัตว์และพืชบางชนิดหายไป บางชนิดลดน้อยลงอย่างมากจนใกล้สูญพันธุ์ เช่น โลมาอิรวดี อีกทั้งมีการบุกรุกของสายพันธุ์ต่างถิ่นซึ่งทำลายสมดุลนิเวศเดิม ความตื่นตัวของทะเลสาบและทะเลน้อยปัญหาน้ำเสีย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพด้วย เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นทำให้ปลาบางชนิดย้ายถิ่นวางไข่ หอยเชอรี่และผักตบชวาขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว การเกิดไฟไหม้ในป่าพรุ เป็นต้น

๒) แนวทางรับมือภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ/ภูมิอากาศของระบบทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพในอนาคต (เบื้องต้น)

๒.๑) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๑.๑) การสร้างภูมิคุ้มกันให้ระบบนิเวศ โดย

- ลดผลกระทบจากการทำลายความหลากหลายของระบบนิเวศ โดยการป้องกันและควบคุมการทำลายระบบนิเวศ การป้องกันและควบคุมการแพร่ขยายพันธุ์ของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ควบคุมการเกิดมลพิษ และควบคุมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- กำหนดมาตรการหรือแนวทางที่สามารถดูแลรักษาพื้นที่อนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- กำหนดมาตรการป้องกัน ควบคุม และรับมือกับปัญหาน้ำท่วม/ภัยแล้ง
- กำหนดมาตรการควบคุมดูแลการอนุรักษ์พื้นที่ที่มีชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นอาศัยอยู่

๒.๑.๒) พื้นฟูระบบนิเวศ

กำหนดมาตรการ/แนวทางการฟื้นฟูจากประเด็นปัญหาของพื้นที่ เช่น ประเด็นปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรประมง, ปัญหาการตื่นเงิน

๒.๑.๓) การอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่สำคัญนอกพื้นที่

ศึกษาชนิดพันธุ์ที่มีความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์และนำมาเพาะพันธุ์ ขยายพันธุ์เพื่อปล่อยสู่ระบบนิเวศต่อไป

๒.๒). การบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๒.๑) กำหนดพื้นที่ รูปแบบการอนุรักษ์ การฟื้นฟูระบบนิเวศในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

๒.๒.๒) วางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน/พื้นที่การเกษตร

๒.๒.๓) กำหนดแผน/กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ เช่น ข้อมูลสภาพแวดล้อม สภาพอากาศที่เป็นข้อมูลจริง สภาพสิ่งแวดล้อมในอนาคตจะเป็นอย่างไร

๓). เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่นาร่อง

- อยู่ในพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- มีระบบนิเวศที่มีความเปราะบางสูงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่มีความพร้อม
- มีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอยู่แล้วบางส่วน

การวิเคราะห์ SWOT

ประเด็น	ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	
ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> ■ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงทั้งด้านพืชพรรณและสัตว์ เช่น โตนงาช้าง เขาบรรทัด และ การมีลักษณะระบบนิเวศน์ ๓ น้ำ ■ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีพื้นที่ที่มีทรัพยากรชีวภาพที่มีความสมบูรณ์สูง เช่น ป่าพรุควนขี้เสียด ป่าพรุควนเคร็ง ■ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีภูมิโนเวศที่เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ เช่น เขา ป่า นา เล ■ ชุมชนท้องถิ่นค่อนข้างพร้อมในการปรับเปลี่ยนอาชีพได้อย่างรวดเร็ว เมื่อได้รับผลกระทบ เช่น ความสามารถในการปรับตัวไปสู่ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีการลดจำนวนลงของพืชในบางพันธุ์ เช่น เห็ดมุล เสม็ดชุน ต้นตาล บริเวณนากุ้ง (ผลกระทบจากน้ำเค็มจากทะเล) ต้นข่อย จิกน้ำ และ การลดลงของพันธุ์สัตว์น้ำ ■ สภาพป่าพรุเปลี่ยนแปลง ■ ขาดความร่วมมือจากชุมชนบางส่วนในการให้ความเห็นในการจัดทำแผนแม่บทฯ เนื่องจากชุมชนไม่เห็นผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ที่ผ่านมาอย่างชัดเจน เช่น ชุมชนไม่ได้รับทราบการได้รับอนุมัติงบประมาณบูรณาการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแม่บทลงที่หน่วยงานรัฐ ■ งบประมาณในการพัฒนากลุ่มน้ำ

ประเด็น	ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	
ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<p>การดำรงชีพด้วยการเลี้ยงปลากระชัง ปลานิล ปลาทับทิม</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ชุมชนบางกลุ่มมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ■ ทรัพยากรชีวภาพอย่างเข้มแข็ง ■ มีพืชพันธุ์ท้องถิ่นที่ช่วยอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น เตย ■ มีเครือข่ายเผ่าละวั้ง ความเคลื่อนไหวของกลุ่มคนที่ขัดขวางการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ เช่น หมูบ้านรักษ์ป่า คอยแจ้งข่าวสารแก่หน่วยงานราชการ และช่วยเหลือการอนุรักษ์ เช่น กลุ่มปลูกต้นไม้ในสวนยาง ที่ทะเลบัน ■ มีหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่นที่มุ่งสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (ระยะยาว ๑๕ ปี) ■ การมีโครงการชุดลอกผักตบ (ประสานกับกรมโยธาธิการ) เก็บผักตบ ชุดลอกคลองยวนสู่ปากประ (งบประมาณ ปี ๒๕๕๗) เพื่อแหล่งท่องเที่ยวใหม่ 	<p>ไม่ได้ถูกจัดสรรลงสู่ผู้ปฏิบัติ/ประชาชน/ชุมชนโดยตรง</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ประชาชนขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาครัฐเช่น การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำ ■ ประชาชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย ■ การบังคับใช้กฎหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความขัดแย้งกัน เช่น ทำนา และบ่อปลา กับนกในพื้นที่อนุรักษ์ ■ ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาความแยกส่วนกับความรับผิดชอบของรัฐและประชาชน เช่น คู คลองของรัฐ เป็นที่ทิ้งขยะ ■ กิจกรรมมนุษย์เป็นผู้ทำลายความหลากหลายทางธรรมชาติ เพื่อการดำรงชีวิต ประชากรเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการทำลาย ■ ปัญหาความหลากหลายทางชีวภาพยี่ดื้อ ยาวนาน ■ การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ■ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ■ ไฟป่าในบางพื้นที่ เช่น ที่คลองยวน และพรุควนชี้เสียน (ปี ๒๕๕๖ ระดับน้ำช่วยรักษาไฟป่าได้) ■ การเกษตรเชิงเดี่ยว ทำลายระบบความหลากหลาย มีการบุกรุกพื้นที่ เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันจากนายทุน ทำให้ขวางทางน้ำ ยาฆ่า

ประเด็น	ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ	
ปัจจัย	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
		<p>พืชแมลง เพื่อกำจัดหอยเชอร์รี่</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ความกังวล/คาดการณ์ว่าระบบนิเวศของทะเลน้อยกับทะเลสาบตอนบนจะเป็นเนื้อเดียวกัน ▪ การค้าเชิงพาณิชย์ และวิถีชีวิตเพื่อการดำรงชีพการประมงเกินศักยภาพ/แบบล้างผลาญ ▪ ความนิยมอาหารป่า (หลักฐานจากการปรากฏร้านอาหารป่า) ทำลายความหลากหลายการพัฒนาของรัฐ เช่น การตัดถนน (ผ่าพรุ) การปิดปากคลองทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ

ปัจจัยภายนอก	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ มีพันธมิตรอนุรักษ์ในพื้นที่อื่น ที่สามารถทดแทนได้ เช่น พันธุ์กรรมจากพรุโต๊ะแดง ▪ บทเรียนการอนุรักษ์จากส่วนอื่นๆ เช่น จากภาคเหนือ ▪ อธิปไตยป่าไม้ เกรงกลัวหลังจากภาคประชาชน ▪ การทำงานที่สอดคล้องกับพระราชดำริ หรือแนวความคิดที่หลากหลาย ▪ หน่วยงานให้การสนับสนุน (รัฐ) ▪ ความหลากหลายส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ชุมชนนิเวศ เกษตร ▪ สผ. มีส่วนช่วยพิสูจน์สิทธิ์ และประกาศเขตพื้นที่คุ้มครอง ▪ งบประมาณ: บางกรม กองได้รับจัดสรรงบประมาณมาดำเนินงานอนุรักษ์ เช่น โครงการป่าบนควนของกรมป่าไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ กลุ่มตติยาเสพติด บุกรุกป่าค้าไม้ เช่น ที่คลองกลอย ▪ ขาดงบประมาณในการพิสูจน์สิทธิ์ ขาดงบประมาณที่ปลายน้ำ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่า ▪ อากาศเปลี่ยนแปลง พืชพันธุ์กรรมใหม่ ทำลายระบบนิเวศเดิม เช่น ต้นกน ก้านก (หายไป) ▪ ขาดการวางแผนการแก้ไขปัญหาที่สาเหตุมาจากกิจกรรมของมนุษย์ (ระบบการศึกษา สร้างจิตสำนึก) ▪ สส. ในพื้นที่ไม่ให้ความสำคัญปัญหาลุ่มน้ำทะเลสาบ และความตื่นเซ็น ▪ บางกรม กองของงบประมาณไม่ได้ เช่น กรมอุทยาน มีการแย่งงบประมาณกันเองในระดับส่วนกลาง ▪ แผนงาน ของภาครัฐไม่ได้

ปี จ จ ย	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
		<p>ดำเนินการต่อเนื่อง ทำเป็นปี/ปีแล้วจบไป</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ระบบการศึกษาแยกส่วน ไม่สอดคล้องกับการจัดการแบบองค์รวม ▪ ประชาชนท้องถิ่นขาดความรู้ การศึกษาไม่ช่วยให้คนมีจิตสำนึก (ความโลภ) วิชา คุณธรรม ศีลธรรม

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม

- กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงทั้งด้านพืชพรรณและสัตว์ เช่น โตนงาช้าง เขาบรทัด และ การมีลักษณะระบบนิเวศน์ ๓ น้ำ และมีทรัพยากรชีวภาพที่มีความสมบูรณ์สูง เช่น ป่าพรุควนขี้เสียด ป่าพรุควนเคร็ง มีภูมินิเวศที่เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ เช่น เขา ป่า นา เล
- ปัจจุบันชุมชนท้องถิ่นทะเลน้อยค่อนข้างพร้อมในการปรับเปลี่ยนอาชีพได้อย่างรวดเร็วเมื่อได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพอากาศ เช่น ความสามารถในการปรับตัวไปสู่การค้าขายด้วยการเลี้ยงปลากะชัง ปลานิล ปลาทับทิม และมีโครงการขุดลอกผักตบ (ประสานกับกรมโยธาธิการ) เก็บผักตบ ขุดลอกคลองยวนสู่ปากประ (งบประมาณ ปี ๒๕๕๗) เพื่อแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ช่วยให้ชาวบ้านมีอาชีพจากการท่องเที่ยว
- ชุมชนบางกลุ่มมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพอย่างเข้มแข็ง มีเครือข่ายเฝ้าระวังความเคลื่อนไหวของกลุ่มคนที่ขัดขวางการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ เช่น มีหมู่บ้านรักษ่าป่า คอยแจ้งข่าวสารแก่หน่วยงานราชการ และช่วยเหลือการอนุรักษ์ มีพืชพันธุ์ท้องถิ่นที่ช่วยอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น เตย
- ควรมีหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่นที่มุ่งสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (ระยะยาว ๑๕ ปี) ควรศึกษาบทเรียนการอนุรักษ์จากส่วนอื่นๆ เช่น จากภาคเหนือ ระบบการศึกษาที่แยกส่วนไม่สอดคล้องกับการจัดการแบบองค์รวมทำให้ประชาชนท้องถิ่นขาดความรู้ การศึกษาควรช่วยส่งเสริมให้คนมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมมากขึ้น เน้นคุณธรรม ศีลธรรม
- ปัจจุบันมีการลดจำนวนลงของพืชในบางพันธุ์ในพื้นที่รอบทะเลน้อย เช่น เห็ดมุล เสม็ดชุน ต้นตาล บริเวณนาทุ่ง (ผลกระทบจากน้ำเค็มจากทะเล) ต้นข่อย จิกน้ำ และ การลดลงของพันธุ์สัตว์น้ำ สภาพป่าพรุเปลี่ยนแปลง
- เนื่องจากชุมชนไม่เห็นผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ที่ผ่านมาอย่างชัดเจน ทำให้เป้าหมายและชุมชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการให้ความเห็นในการจัดทำแผนแม่บทฯ และแผนงานบางอย่างไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ แผนงานบางอย่างของภาครัฐไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่อง ทำเป็นปีต่อปีแล้วจบไป

- งบประมาณในการพัฒนาลุ่มน้ำฯ ไม่ได้ถูกจัดสรรลงสู่ผู้ปฏิบัติ/ประชาชน/ชุมชน โดยตรง ประชาชนขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาครัฐ เช่น การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำ
- ประชาชนบางส่วนมีความตระหนักในการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมน้อย การบังคับใช้กฎหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความขัดแย้งกัน เช่น ทำนา และบ่อปลา กับนกในพื้นที่อนุรักษ์ และกิจกรรมของมนุษย์เป็นทำลายความหลากหลายทางธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิต ประชากรที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลต่อการทำลายสิ่งแวดล้อม
- มีการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว ความนิยมอาหารป่า ทำลายระบบความหลากหลาย มีการบุกรุกพื้นที่ เพื่อปลูกปาล์มน้ำมันจากนายทุน ทำให้ขวางทางน้ำ ขาดงบประมาณในการพิสูจน์สิทธิ์ ขาดงบประมาณที่ปลายน้ำ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าและการใช้ยาฆ่าพืชหรือแมลงเพื่อกำจัดศัตรูพืชและหอยเชอรี่
- แผนการพัฒนาของรัฐ เช่น การตัดถนนผ่ากลางป่าพรุ การปิดปากคลองทำลายความหลากหลายทางชีวภาพและสมดุลของน้ำ ควรมีการหารือก่อนดำเนินการโครงการใดๆ ควรมีการสำรวจและเก็บข้อมูลรวมทั้งเปิดโอกาสให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขและพัฒนาาร่วมกันด้วย
- การค้าเชิงพาณิชย์ และวิถีชีวิตเพื่อการดำรงชีพการประมงเกินศักยภาพ/แบบล้างผลาญ เป็นตัวเร่งความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ รัฐควรมีมาตรการดูแลและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเครื่องมือประมงให้เข้มงวด ควรตรวจตราและจับกุมอย่างจริงจัง
- ปัจจุบันพบพืชหรือสัตว์พันธุ์ใหม่ทำลายระบบนิเวศเดิม เช่น ผักตบชวา หอยเชอรี่ และมีพืชหลายชนิดที่ชาวบ้านไม่เคยเห็น แต่ตอนสามารถพบเห็นได้บ่อยขึ้น ซึ่งไม่ทราบสาเหตุว่าเกิดขึ้นจากอะไร

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายวีระพันธ์ พิชญพันธ์	กรมป่าไม้สำนักโครงการพระราชดำริและ กิจการพิเศษ
๒. นายพฤติ แก้วศรีขาว	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเทือกเขาบรรทัด
๓. นายชาย สุวรรณชาติ	เขตหน้าลำสัตว์ป่าทะเลน้อย
๔. นางเพลินจิตร์ ภาวิงสวัสดิ์	สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่า ทะเลน้อย

สถาบันการศึกษา

๑. นายสุคนธ์ ทองสังข์พันธ์	โรงเรียนประภัสสรรังสิต
๒. นายประจิม คลังแก้ว	โรงเรียนวัดทะเลน้อย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นางสมใจ เกื้อนุ่ม	เทศบาลตำบลทะเลน้อย

ภาคประชาชน

๑. นางศศิ เจริญแดง	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒. นางสาวกรรณิกา ชั่งแดง	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๓. นางกัลยา ทองอ่อน	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๔. นางวาสนา รัตน์ภัย	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๕. นางสมศรี ทองนวล	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๖. นางสาวมณี อนุตรพันธ์	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๗. นางสาววรรณพร ทองนวล	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๘. นางอาภรณ์ หาญณรงค์	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๙. นางโสภา อนุตรพันธ์	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๐. นางฟอง อันทรสุขคี	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๑. นางธอร ยอดรัตน์	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๒. นางสุจิน สิ้นยัง	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๓. นางอาภรณ์ ชมพู่วัง	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๔. นางสาวสวนกลิน รัชแก้ว	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๕. นายอารัส หมักหมาน	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๖. นายชัยวัฒน์ เชาว์ทวี	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๗. นายอิรัฐพล เกตุทับทิม	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๘. นายสมบากร ลักษณะ	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๙. นายโยธิน เขาไขแก้ว	ต.พนาตุ้ง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

๒๐. นายบุญฤทธิ์ ทวีสุข	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒๑. นายวิวัฒน์ อนุโรจน์	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒๒. นายบุญโส บุญวงศ์	ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
๒๓. นายมธุตถ์ ชุนบุญจันทร์	ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
๒๔. นายโชคเฉลิม พรายด้าว	ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
๒๕. นายณรงค์ ชุ่นเซ่ง	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒๖. นายฉิ้น บัวบาน	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒๗. นายนเรศ หอมหวล	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒๘. นางเกสร นุ่นเอียด	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒๙. นางสุปราณี ทองดำ	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. อาจารย์ศักดิ์ ปลายทอง	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ดร.นฤทธิ ดวงสุวรรณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเบญจวรรณ อีระกุล	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญมกล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวเจตวรรณ กรุตรนิยม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๕ วันที่: ๗ มิถุนายน ๒๕๕๖

สถานที่: ห้องประชุมสำนักงานเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ)

ประเด็น: ภัยพิบัติน้ำท่วม (ปัญหา สถานการณ์ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่มีผลต่อการเกิดน้ำท่วม)

วิทยากร: รศ.ดร.ธนิต เฉลิมยานนท์

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง (พื้นที่ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๔๐ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

ในประเด็นภัยพิบัติน้ำท่วมได้มีการเสนอปัญหาเกี่ยวกับสภาพอากาศ รูปแบบและปริมาณน้ำฝนที่เปลี่ยนไป โดยให้ข้อมูลของสาเหตุและแนวทางการแก้ไขที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการชี้ให้เห็นผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะส่งผลกระทบต่อเกิดน้ำท่วมในอนาคต พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมได้นำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นภัยพิบัติน้ำท่วมและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สภาพพื้นที่ ภูมิศาสตร์ และอุทกวิทยา: จังหวัดพัทลุงประกอบด้วย ๗ กลุ่มน้ำย่อย ได้แก่ กลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม กลุ่มน้ำคลองท่าแนะ กลุ่มน้ำคลองนาท่อม กลุ่มน้ำคลองสะพานหยี กลุ่มน้ำคลองท่าเซียต-บางแก้ว กลุ่มน้ำคลองป่าบอน และกลุ่มน้ำคลองพรุพ้อ กลุ่มน้ำคลองท่าแนะมีลำน้ำที่สำคัญคือ คลองท่าแนะ มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ไหลผ่าน อ.ศรีบรรพต อ.ควนขนุน และ อ.เมืองพัทลุง ลงสู่ทะเลสาบสงขลา มีความยาวประมาณ ๓๘ กิโลเมตร และมีระบบจัดการน้ำที่สำคัญคือประตูระบายน้ำท่าแนะ

๒) สภาพการเกิดอุทกภัยในพื้นที่: ปัจจุบันพบว่าปริมาณน้ำฝนในพื้นที่มีมากขึ้นก่อให้เกิดน้ำท่วม ซึ่งมี ๒ รูปแบบได้แก่ น้ำท่วมฉับพลัน(มักเกิดบริเวณต้นน้ำ) และน้ำท่วมขัง (เกิดบริเวณปลายน้ำ) ซึ่งมักเกิดจากมีวัตถุหรือสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำทำให้การระบายน้ำไม่สะดวก เช่น ถนน ทางรถไฟ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ฝนตกหนักแบบกระจุกตัวมีมากขึ้น พื้นที่ตอนกลางของจังหวัดพัทลุงเป็นชุมชนเมือง มีคลองเล็กๆ ไหลผ่านซึ่งปัจจุบันตื้นเขิน ระบบระบายน้ำมีดีและเพียงพอ

๓) การเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำฝนเนื่องจาก Climate Change: จากการคำนวณปริมาณน้ำฝนโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์พบว่าในอนาคตปริมาณน้ำฝนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหากสภาพอากาศและอุณหภูมิโลกยังคงมีแนวโน้มเช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และก่อให้เกิดน้ำท่วมหนักขึ้นในอนาคต

๔) แนวทางแก้ปัญหาในปัจจุบัน (กลุ่มน้ำคลองท่าแนะ): จากการศึกษาพบว่าการเสนอโครงการเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมในกลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ดังนี้

๔.๑) การแก้ปัญหาแบบใช้โครงสร้าง

- โครงการขุดลอกคลองท่าแนะ
- โครงการขุดคลองผันน้ำคลองท่าปลับ
- โครงการโครงการปรับปรุงคลองแม่เตย-คลองตรุด
- โครงการโครงการปรับปรุงคลองหัวไทร-คลองเมือง
- โครงการโครงการปรับปรุงคลองเรือ
- การสร้างอ่างเก็บน้ำ

๔.๒) การแก้ปัญหาแบบไม่ใช้โครงสร้าง

- การใช้ระบบเตือนภัย
- การสร้างชุมชนเข้มแข็งรับมือน้ำท่วม
- การทำระบบบ้านพี่เลี้ยงเพื่อเก็บเสปียง และอุปกรณ์จำเป็นเบื้องต้น
- การสร้างแผนที่น้ำท่วมแบบมาตรฐาน

๑) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่น้ำร่อง (เกณฑ์เบื้องต้น)

- เป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก

- เป็นพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรสูง (มีผลกระทบกับคนจำนวนหนึ่ง)
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีฐานข้อมูลด้านน้ำท่วมอยู่แล้ว (ไม่ต้องเริ่มเก็บข้อมูลใหม่ทั้งหมด)
- ชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการโครงการนำร่อง
- ชุมชนมีเครือข่ายที่ร่วมมือกันเป็นระยะเวลานาน
- มีหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่พร้อมให้คำแนะนำ

การวิเคราะห์ SWOT

ประเด็น	ภัยพิบัติ (อุทกภัย)	
ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีความเข้มแข็งของชุมชน ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การลอกคลอง ■ ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการเตือนภัยค่อนข้างดี ■ ☐ สภาพพื้นที่เป็นเนินในบางจุด ใช้หลบภัยได้ ■ มีบ้านโบราณยกพื้นสามารถรับมืออุทกภัยได้ ■ มีศูนย์อพยพที่วัด หรือโรงเรียนมีระบบเตือนภัยชุมชน อปพร. จะมีวิทยุสื่อสารคอยแจ้งข่าว/มิสเตอร์เตือนภัย ■ ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการเตือนภัยค่อนข้างดี ■ มีเครือข่ายเตือนภัย เฝ้าระวังน้ำท่วม (ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด) ■ มีอุปกรณ์เตือนภัยติดรถ (ต.ลำสินธุ์ อ. ศรีนครินทร์) ■ ในตัวเมืองมีหน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ■ มีคณะกรรมการผู้ใช้น้ำเพื่อรับทราบปัญหาและช่วยในการบริหารจัดการน้ำ (ต. เขาเจ็ยก) ■ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุงมีการสนับสนุน 	<ul style="list-style-type: none"> ■ การก่อสร้างโครงการต่างๆ ขาดการปรึกษาหารือกับชุมชน เรื่องการปรับเปลี่ยนโครงการตามแผน รวมไปถึงการตกลงเรื่องค่าชดเชย ■ คลองมีคอคอดตรงชุมชนตลาด ■ ☐ มีปัญหาน้ำแล้งในบางช่วงแต่ไม่หนักมาก ■ มีถนนขวางทางน้ำ ■ มีสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำคลอง หรือใกล้ซีดริมคลองมาก ■ มีอ่างเก็บน้ำน้อย/ขนาดเล็ก ■ คลองทำแฉะมีขาดเล็กกระบายน้ำไม่ดี ■ มีปัญหาการปลูกบ้านในที่สาธารณะ ■ ในพื้นที่มีปัญหาด้านการใช้ที่ดิน ขยะ วาดภัย ■ ประชาชนไม่เอื้ออาทรต่อกันช่วยเหลือกันน้อยลง ■ ขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน ■ ท้องถิ่นกระจายงบช่วยเหลือไม่ทั่วถึง ■ มีปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเขตฯ ทะเลน้อย (ไม่แน่ใจว่าเขตห้ามล่าหรือเปล่า) ■ ชุมชนขาดงบประมาณ ■ ชาวบ้านส่วนใหญ่ต่อต้านการทำอ่างเก็บน้ำเพราะไม่อยากร้ายออก

ประเด็น	ภัยพิบัติ (อุทกภัย)	
ปัจจุบัน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ โครงการชลประทานมีแผนจะสร้างอ่างเก็บน้ำ ▪ มีโครงการพัฒนาจากองค์กรอิสระและ/หรือหน่วยงานภายนอก (สสส., อุตสาหกรรมจังหวัด) ▪ มีหน่วยงานราชการรณรงค์ให้ลดสารเคมี ใช้สารชีวภาพมากขึ้น (ต. ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์) 	<p>จากพื้นที่</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ชุมชนไม่ค่อยรับทราบเรื่องโครงการจากภายนอก ▪ จิตอาสาลดลง คนเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น ▪ มีสารเคมีจากการเกษตรปนเปื้อนในน้ำ (คลองนาท่อม) ▪ ท่อระบายน้ำใต้ถนนมีน้อย/ขนาดเล็ก ถนนบางช่วงไม่มีการสร้างสะพานระบายน้ำ ▪ สะพานต่ำ ขวางทางน้ำช่วงน้ำหลาก ▪ การเพาะปลูกขาดการวางแผน ที่เหมาะสมตามฤดูกาล ▪ คลองนาท่อมมีขนาดเล็ก/แคบ ▪ ในเมืองบ้านยกพื้นมีน้อยลง ▪ การลดลงของพื้นที่ป่า ทำให้เกิดการชะล้างพังทลาย น้ำป่าไหลหลาก เร็วขึ้น ▪ การก่อสร้างโครงการของรัฐ ขาดการปรึกษาหารือกับชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้มีความขัดแย้งกัน ▪ การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ส่งผลกระทบต่อการระบายน้ำที่ท่วมขัง เช่น บ้านสะพาน ท่อระบายน้ำ การถมที่ดินขวางทางน้ำ หรือถมที่ดินให้สูงยิ่งขึ้น รวมไปถึงน้ำแล้ง หากชุมชนเมืองขยายตัว
	▪	▪
ปัจจุบัน ภายนอก	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงไปมากรับมือลำบากขึ้น ▪ ☐ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ทำให้เกิดภัยพิบัติ

ปัจจัย	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
		<ul style="list-style-type: none"> ■ มีการส่งเสริมการปลูกยาง ปาล์ม กัน มาก ขึ้น ส่งผล ต่อ การ เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ■ ภาครัฐมีปัญหางานซ้ำซ้อน ■ ขาด/ท้องถิ่นมีนโยบายที่ทำจริงไม่ได้ <ul style="list-style-type: none"> ● กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินไม่ถูกบังคับใช้จริงจัง ● หน่วยงานของรัฐทำงานโดยขาดการประสานกัน ■ มีข้อพิพาทระหว่างชุมชนกับหน่วยงานชลประทาน ■ นายทุนกว้านซื้อที่นาสร้างหมู่บ้านจัดสรร

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม □

- พื้นที่ลุ่มน้ำคลองท่าแนะมีข้อได้เปรียบของพื้นที่ ซึ่งเหมาะแก่การใช้เป็นพื้นที่ต้นแบบได้แก่ มีความเข้มแข็งของชุมชน ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการเตือนภัยค่อนข้างดี มีอุปกรณ์เตือนภัยและกลุ่มอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยฝ่ายพลเรือน (อปภร.) ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการประสานงานในชุมชนค่อนข้างดี อีกทั้งมีสภาพพื้นที่เป็นเนินในบางจุดซึ่งใช้หลบภัยได้ มีบ้านโบราณยกพื้นสามารถรับมืออุทกภัยได้ โดยมีศูนย์อพยพที่วัด หรือโรงเรียน
- การก่อสร้างโครงการต่างๆ ของรัฐที่ขาดการปรึกษาหารือกับชุมชน เรื่องการปรับเปลี่ยนโครงการตามแผน รวมไปถึงการตกลงเรื่องค่าชดเชย ทำให้การดำเนินงานติดขัด มีชาวบ้านต่อต้าน จนบางโครงการต้องหยุดชะงักลง
- สภาพคลองท่าแนะ เป็นคลองขนาดเล็ก มีคอคอดตรงชุมชนตลาดทำให้น้ำเอ่อล้นขึ้นมาท่วมเวลาฝนตกหนัก และน้ำระบายไม่ทัน ประกอบกับมีมีถนนขวางทางน้ำ มีสิ่งปลูกสร้างรูก้ำคลอง หรือใกล้ขีดคลองเกินไป โดยชาวบ้านไม่สนใจกฎหมายและข้อบังคับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยเสริมให้เกิดน้ำท่วมทั้งสิ้น
- เนื่องจากพื้นที่นี้ยังขาดพื้นที่กักเก็บน้ำ ทำให้มีปัญหา น้ำแล้งในบางช่วง ชาวบ้านส่วนใหญ่ต่อต้านการทำอ่างเก็บน้ำเพราะไม่อยากจะย้ายออกจากพื้นที่และมีปัญหาเกี่ยวกับค่าเวนคืนที่ดิน
- ในพื้นที่มีปัญหาด้านการใช้ที่ดินและปัญหาการปลูกบ้านในที่สาธารณะ ขาดจิตสำนึกและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ขาดความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือกันน้อยลง จิตอาสาลดลง คนเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี โดยเฉพาะในส่วนของเยาวชน ควร

ปลูกฝังความมีน้ำใจ ระเบียบวินัย และความมีจิตสาธารณะ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาอันเกิดจากความเห็นแก่ตัวในอนาคต

- หน่วยงานราชการในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมกับชุมชน และขาดการให้หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชาวบ้าน ทำให้ชุมชนไม่ค่อยรับทราบเรื่องโครงการจากภายนอก ควรมีการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับคนในพื้นที่ให้มาก เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงและหาข้อสรุปร่วมกันในการดำเนินโครงการต่างๆ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายเกียงไกร มหาพานิช	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘
๒. นายจากรม สมพงษ์	สำนักงานชลประทานที่๑๖
๓. นางวิยะดา อุดมวงษ์	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพัทลุง
๔. นายประพันธ์ เกิดแสงสุริวงศ์	ศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคใต้
๕. นางสาวละเมี้ยน สงสัน	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง
๖. นายสมบุญณี สุริยนต์	โครงการชลประทานพัทลุง
๗. นายสุเชษฐ รอดเนียน	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดพัทลุง
๘. นายศักรินทร์ สมุทเสนีโต	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดพัทลุง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายนฤภัย เรืองภาพ	องค์การบริหารส่วนตำบลตะพาน

๒. นางชิ่ง เกศรินทร์	องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่า
๓. นายชัยวัฒน์ ทองห่ม	องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่า
๔. นายสุภชัย เรืองจันทร์	องค์การบริหารส่วนตำบลวังอ่าง
๕. นายณพจิรัฐต์ แก้วผลึก	เทศบาลควนขนุน
๖. นายวีโรจน์ ทองหนู	เทศบาลตำบลพนางตุง
๗. นายหัสตินทร์ สังข์ชู	เทศบาลตำบลพนางตุง
๘. นายชำนาญ ทองคำ	เทศบาลตำบลลานข่อย

ภาคประชาชน

๑. นายอำมร สุขขวิน	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒. นายชีพ แก้วบุญส่ง	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๓. นายบุญรัตน์ หนูคลัง	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๔. นายจำแนก ฤทธิรงค์	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๕. นายวิวัฒน์ อนุโรจน์	ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
๖. นางสาวฐิตานันท์ บำรุงชู	ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
๗. นางสุพิน ทองสอน	ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
๘. นายเผด็จ ทองขุนดำ	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๙. นายชาญจาร ทิมชัยยุทธ	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๐. นายเพียร หนูลาย	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๑. นายพิสมัย มุสิกรักษ์	ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๒. นายวิรุณ สำนวล	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๓. นายประเสริฐ ตุดแก้ว	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๔. นายชม เพชรน้อย	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๕. นางสียา ศิริ	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๖. นายบัญญัติ พัทธรรม	ต.เกาะหมาก อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

สถาบันการศึกษา

๑. นายสุคนธ์ แก้วแท้	วิทยาลัยการอาชีพควนขนุน
๒. นายดำริห์ ทองนุ้ย	โรงเรียนอนุบาลควนขนุน

สื่อมวลชน

๑. นางสาวเจนจิรา สายสัญจน์	สถานีวิทยุ ทท. ๔ FM พัทลุง
๒. จ.ส.อ.วิรัตน์ มิตรจันทร์	สถานีวิทยุ ทท. ๔ FM พัทลุง
๓. นางสาวเสาวนิต ปากบารา	สมาคมสื่อชุมชนภาคใต้
๔. นายสิทธิชัย ชูโตชนะ	สมาคมสื่อชุมชนภาคใต้

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.ธนิต เฉลิมยานนท์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
---------------------------	--------------------------

๒. นายฐิตินันท์ อินธนะ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญมณี ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวฐิติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๖ วันที่: ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๖

สถานที่: ห้องประชุมโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

ประเด็น: ความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่มีผลต่อความมั่นคงทางอาหาร

วิทยากร: รศ.ดร. บัญชา สมบูรณ์สุข

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๑ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

ในประเด็นความมั่นคงทางอาหารได้มีการเสนอปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ผลิตอาหารที่ลดลง สุขภาพทางโภชนาการที่ต่ำลงของคนในปัจจุบัน รวมทั้งสภาพอากาศ รูปแบบและปริมาณน้ำฝนที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการผลิตอาหารในภาคการเกษตร โดยให้ข้อมูลของสาเหตุและแนวทางการแก้ไขที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการชี้ให้เห็นผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะส่งผลกระทบต่อเกิดน้ำท่วมในอนาคต พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมได้นำเสนอข้อมูลผลประเด็นปัญหาเพิ่มเติม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นภัยพิบัติน้ำท่วมและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีพื้นที่เกษตรกระจายอยู่โดยรอบตรงช่วงที่ราบเชิงเขาบรรทัดเรื่อยมาจนถึงทะเลสาบ โดยมีพื้นที่จังหวัดพัทลุงเป็นแหล่งเกษตรกรรมใหญ่ของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบค่อนข้างกว้างเหมาะแก่การทำเกษตร ซึ่งในอดีต พัทลุงเป็นแหล่งปลูกข้าวรายใหญ่ของภาคใต้ พันธุ์ข้าวที่มีชื่อเสียงได้แก่ข้าวสังข์หยด ซึ่งเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองของ อ.บางแก้ว ปัจจุบันพื้นที่เกษตรที่เคยเป็นนาข้าวและพืชอาหาร ในพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาหลายแห่งถูกเปลี่ยนแปลงไปปลูกพืชชนิดอื่นที่ไม่ใช่อาหาร เช่นพืชพลังงาน และยางพารา เป็นต้น เนื่องจากมีราคาสูงกว่าพืชอาหารทั่วไป ซึ่งหากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรยังคงดำเนินไปเช่นนี้ ในอนาคตจะเหลือพื้นที่ผลิตอาหารเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้อาหารในพื้นที่ไม่เพียงพอและจำเป็นต้องซื้ออาหารเข้าสู่พื้นที่ รายได้รั่วไหลออกนอกชุมชน ซึ่งถือเป็นความไม่มั่นคงทางอาหารที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนั้น การรับประทานอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะและการขาดความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ อาจนำไปสู่การเกิดโรคต่างๆ อันเป็นปัญหาสาธารณสุขเพิ่มขึ้นในอนาคตอีกด้วย

๒) แนวทางการแก้ปัญหาในปัจจุบัน

- การจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสหกรณ์

- การให้ความรู้ทางโภชนาการแก่นักเรียน และชาวบ้าน โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน
- การส่งเสริมการปลูกพืชอาหารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การให้ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อการปรับตัวของเกษตรกร
- ส่งเสริมให้มีการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อสำรวจรายรับ-จ่ายในแต่ละเดือน ช่วยให้มีความรู้แนวทางปรับปรุงอุปนิสัยการใช้จ่ายให้เหมาะสม

๓) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่นาร่อง (เกณฑ์เบื้องต้น)

- เป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรสูง (มีผลกระทบกับคนจำนวนหนึ่ง)
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีฐานข้อมูลด้านน้ำท่วมอยู่แล้ว (ไม่ต้องเริ่มเก็บข้อมูลใหม่ทั้งหมด)
- ชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการโครงการนาร่อง
- ชุมชนมีเครือข่ายที่ร่วมมือกันเป็นระยะเวลานาน
- มีหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่พร้อมให้คำแนะนำ

การวิเคราะห์ SWOT

ประเด็น	ความมั่นคงทางอาหาร	
ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> ■ แหล่งน้ำมีตลอดปี ■ มีระบบชลประทาน ■ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำนาข้าว ■ ข้าวสังข์หยดเป็นพันธุ์ประจำถิ่นที่มีชื่อเสียง ■ ชาวบ้านพร้อมรับความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ■ ดินทะเลสาบ มีทรัพยากรจากทะเลสาบอยู่บ้าง ■ มีศิลปวัฒนธรรมแต่โบราณ เช่นวัดเขียนบางแก้ว ■ มีพื้นที่สงวนสำหรับเลี้ยงสัตว์ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ น้ำกินอุปโภค/บริโภคใช้ไม่พอและมีคุณภาพไม่ดี การบริหารจัดการน้ำไม่ดี ■ ใช้พื้นที่ไม่เหมาะสม ■ ถนนขวางทางน้ำ/มีการถมที่ขวางทางน้ำ ■ กระแสนิยม/บริโภคนิยมในการปลูกข้าวพาราในพื้นที่นาข้าว (ยางราคาสูง) ■ กรมพัฒนาที่ไม่สามารถบังคับให้เกษตรกรเพาะปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ ■ การใช้ปุ๋ยเคมีแทนปุ๋ยชีวภาพ (ความสะอาดสบาย) ทำให้ธาตุอาหารพืชไม่เพียงพอต่อความ

ประเด็น	ความมั่นคงทางอาหาร	
ปัจจุบัน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses) <p>ต้องการของพืชและยังทำลายระบบนิเวศดั้งเดิม</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ เยาวชนรุ่นใหม่ไม่รู้วิธีการทำนาแบบพื้นบ้าน เช่น การใช้ควายไถนา การสีข้าว การนวดข้าว ▪ สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ▪ บ้านยกพื้นมีน้อยลง นิยมบ้านไม่ยกพื้น ▪ วัฒนธรรมการกิน การใช้ชีวิตเปลี่ยนไป ▪ ส่วนปกครองท้องถิ่นขาดการประสานงานกับพื้นที่ใกล้เคียงทำให้การแก้ปัญหาไม่เต็มที่ครบทุกจุด เช่น การลอกคลองตลอดสาย
ปัจจุบัน ภายนอก	โอกาส (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> ▪ กระทรวงเกษตรมีการศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความเหมาะสมต่อ ศักยภาพพื้นที่ (ข้อมูลจากกรมพัฒนาการเกษตร) ▪ ผลผลิตจากข้าวสังข์หยดมีศักยภาพในการนำไปขายได้ ▪ ผลผลิตต่อเนื้อเรื่อง นม ชา ▪ มีหน่วยงานช่วยเหลือเครื่องยังชีพเวลาน้ำท่วม 	สิ่งคุกคาม (Threats) <ul style="list-style-type: none"> ▪ นโยบายของรัฐส่งเสริมกระแสทุนนิยม/บริโภคนิยม ▪ รัฐบาลไม่สามารถบังคับใช้นโยบายชดเชยการประกันรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ ▪ รัฐบาลไม่สนับสนุนการประกันรายได้ของผลผลิตข้าวสังข์หยด ▪ ภาคอุตสาหกรรมดูดทรายจากแหล่งน้ำ ▪ โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียส่งผลให้น้ำไม่มีคุณภาพและมีผลต่อคุณภาพน้ำดิบสำหรับทำน้ำประปา (intake คลองท่าเขียว) ▪ ร้านสะดวกซื้อเข้ามาในพื้นที่มาก วัฒนธรรมการกินวิถีชีวิตเปลี่ยนไป และทำให้ป่วยง่าย ▪ ชาวบ้านนิยมขายที่เพื่อปลูกยางพารา/ปาล์มน้ำมันแก่นายทุน ▪ มีผลผลิตจากข้าว จากพื้นที่อื่นเข้ามาในพื้นที่มาก (ทำให้ชาวบ้าน

ปัจจัย	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
		<p>ไม่ชอบข้าวสังข์หยด)</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ การที่คนต้องทำงานนอกพื้นที่ทำให้ต้องทิ้งถิ่นฐาน ส่งผลให้มีเวลาทำงานภายในบ้านน้อยลง ต้องหันมาพึ่งพาอาหารในท้องตลาดมากขึ้น

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม

- พื้นที่ อ.บางแก้วมีแหล่งน้ำตลอดปีและมีระบบชลประทาน แต่ยังมีกรขาดน้ำในบางที่เพราะอยู่ห่างคลองชลประทานหรือระบบชลประทานไม่ดี ควรมีการประสานงานหรือบริหารจัดการให้ดีขึ้น เช่น มีการประสานกับเกษตรกรเกี่ยวกับช่วงเวลา หรือฤดูกาลทำการเกษตร
- เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำนาข้าว เพราะเป็นที่ราบ มีข้าวสังข์หยดเป็นพันธุ์ประจำถิ่นที่มีชื่อเสียง รสชาติอร่อย มีคุณค่าทางอาหารสูง ควรส่งเสริมการบริโภค
- ชาวบ้านในพื้นที่มีความพร้อมในการรับความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเห็นควรให้มีการให้ความรู้แก่ชุมชนบ้างโดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านโภชนาการและสุขภาวะชุมชน
- เนื่องจากอำเภอบางแก้วมีพื้นที่ติดทะเลสาบ มีทรัพยากรจากทะเลสาบอยู่บ้าง อีกทั้งมีศิลปวัฒนธรรมแต่โบราณ เช่นวัดเขีนบางแก้ว ซึ่งมีคุณค่า สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ ควรมีหน่วยงานเข้ามาดูแล เพื่อสร้างแรงจูงใจไม่ให้เกิดการอพยพแรงงานสู่เมืองใหญ่ อันเป็นสาเหตุให้ขาดแรงงานทางการเกษตร
- ปัจจุบันมีการตัดถนนขวงทางน้ำ หรือมีการถมที่ขวงทางน้ำ ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเช่น ข้าว เกิดความเสียหาย และทำให้เกษตรกรเลิกปลูกข้าวเพราะผลผลิตต่ำ ประกอบกับเกิดกระแสค่านิยม/บริโภคนิยมในการปลูกข้าวอย่างพาราในพื้นที่นาข้าว เนื่องจากยาราคาสูง
- กรมพัฒนาที่ไม่สามารถบังคับให้เกษตรกรเพาะปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้เกิดการใช้พื้นที่เพาะปลูกไม่เหมาะสม มีการปลูกยางในพื้นที่นาซึ่งมีน้ำท่วมขังได้ง่าย ทำให้ต้องมีการถมที่ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมภายหลังได้อีก
- ชาวบ้านนิยมการใส่ปุ๋ยเคมีแทนปุ๋ยชีวภาพ นิยมความสะดวกสบาย ทำให้ธาตุอาหารพืชไม่เพียงพอต่อความต้องการของพืชและยังทำลายระบบนิเวศดั้งเดิม เพราะมีการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช
- ปัจจุบันเยาวชนรุ่นใหม่ไม่รู้วิธีการทำนาแบบพื้นบ้าน เช่น การใช้ควายไถนา การสีข้าว การนวดข้าว เพราะขาดความสนใจ อีกทั้งค่านิยมการย้ายถิ่นเข้าทำงานในเมืองใหญ่เพิ่มมากขึ้น ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเกษตรและการทำนาโดยกำหนดเป็นหลักสูตรทางการศึกษา ควรมีโครงการพลิกฟื้นผืนนาเพื่อให้เห็นคุณค่าของการทำนาแบบพื้นบ้าน
- วัฒนธรรมการกิน การใช้ชีวิตของคนในพื้นที่เปลี่ยนไป ชาวบ้านนิยมรับประทานอาหารนอกบ้าน นิยมซื้อแกงถุง และทำกับข้าวเองน้อยลง ทำให้ได้รับอาหารที่คุณค่าทางโภชนาการต่ำ

และอาจไม่ปลอดภัยจากสารเคมีและปัจจัยด้านความสะอาด อีกทั้งร้านสะดวกซื้อเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น ชาวชนนิยมนับประทานอาหารฟาสต์ฟูดมากขึ้น

- ส่วนปกครองท้องถิ่นขาดการประสานงานกับพื้นที่ใกล้เคียงทำให้การแก้ปัญหาไม่เต็มที่ครบทุกจุด เช่น การขุดลอกคลองควรมีการประกาศเพื่อขอความร่วมมือระหว่างชุมชนเพื่อลอกคลองตลอดสาย
- นโยบายของรัฐบางอย่างส่งเสริมกระแสนิยม/บริโภคนิยมมากเกินไป รัฐควรมีการศึกษาศักยภาพพื้นที่ก่อนมีการเสนอโครงการให้ชาวบ้านดำเนินการ
- รัฐบาลควรมีการบังคับใช้นโยบายชดเชยการประกันรายได้ให้แก่เกษตรกร เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำการเกษตรต่อไป โดยเฉพาะในด้านการผลิตพืชอาหาร
- ควรมีโครงการหรืออบสนับสนุนเกษตรกรที่สามารถผลิตอาหารเองได้(รูปแบบคล้ายฟาร์มตัวอย่างฯ) ฟังตนเองได้ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นและช่วยสร้างกำลังใจในการประกอบอาชีพ โดยรัฐต้องสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ชาวบ้านรักษาที่นาไว้ และควรสนับสนุนการทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง
- ควรมีศูนย์รวบรวมผลผลิตท้องถิ่นเพื่อจำหน่าย คล้ายรูปแบบสหกรณ์ และสร้างเครือข่ายในอำเภอใกล้เคียงโดยเมื่อเกิดน้ำท่วมสามารถให้พื้นที่ใกล้เคียงซึ่งน้ำไม่ท่วมทำการผลิตแล้วนำมาขายในนามกลุ่ม

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายสุขทัศน์ ต่างวิริยกุล	สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
๒. นางสาวสุภัทรรติญา ชุนไพร์ต	โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ
๓. นางจิราวรรณ อนันต์ทิพย์	โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ

๔. นางสาวจิราภรณ์ บุญจันทร์

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายธนเดช เตียงสกุล

เทศบาลตำบลแม่ขี้

ภาคประชาชน

๑. นางฉ้าย มณีโชติ

อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

๒. นางเอี่ยม นนุ้ย

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๓. นายบุญโชค หนูทอง

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๔. นางปราณี บุญจันทร์

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๕. นางเที่ยง นวนมิ่ง

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๖. นางอารมณีย์ ยิ้มละมัย

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๗. นายวิรัตน์ ลิตตะพันธ์

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๘. นายสำราญ บุญพันธ์

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๙. นางสาวเรวดี ทองบริบูรณ์

ต.คลองรี อ.สทิงพระ จ.สงขลา

๑๐. นางสาวเบญจมาศ มณีพรหม

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๑๑. นางอารีย์ กวดขัน

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๑๒. นางสาวสุนิสา คงพรหม

ต.ท่าแค อ.เมือง จ.พัทลุง

๑๓. นางวรรณฯ แซ่ลอยเลื่อน

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๑๔. นายสมพงศ์ ทรัพย์จิตร

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๑๕. นายอมรเทพ กวดขัน

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๑๖. นายจำเริญ ผ่องอำไพ

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๑๗. นางสมนึก ชูแก้ว

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๑๘. นางหนูจัต คงเคน

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๑๙. นายเอื้อน สิทธิพันธ์

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๒๐. นางสาวอารี ชุมฟ้า

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๒๑. นางสาวนิรมล แก้วประทุม

ต.ฝาละมื่อ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

๒๒. นายวุฒิชัย สีดา

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๒๓. นายเจริญ นิลพันธ์

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๒๔. นายเชย แซ่ลอยเลื่อน

ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๒๕. นายมานพ นະนิช

ต.จองถนน อ.เขาขันสน จ.พัทลุง

สถาบันการศึกษา

๑. นายประเกียรติ สุวรรณโส

โรงเรียนบางแก้วพิทยาคม

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข

ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๒. ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ

ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๓. นางสาวธัญมถ ใจดำรงค์

ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๔. นางสาวจิตติมา ศรีไชย

ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๗ วันที่: ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖

สถานที่: ห้องประชุมสำนักงานเทศบาลเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง (กลุ่มน้ำคลองนาท่อม)

ประเด็น: ภัยพิบัติน้ำท่วม (ปัญหา สถานการณ์ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ที่มีผลต่อการเกิดน้ำท่วม)

วิทยากร: รศ.ดร.ธนิศ เฉลิมยานนท์

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลเมืองพัทลุง จ.พัทลุง (พื้นที่กลุ่มน้ำคลองนาท่อม) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๙ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

ในประเด็นภัยพิบัติน้ำท่วมได้มีการเสนอปัญหาเกี่ยวกับสภาพอากาศ รูปแบบและปริมาณน้ำฝนที่เปลี่ยนไป โดยให้ข้อมูลของสาเหตุและแนวทางการแก้ไขที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการชี้ให้เห็นผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะส่งผลกระทบต่อเกิดน้ำท่วมในอนาคต พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมได้นำเสนอข้อมูลประเด็นปัญหาเพิ่มเติม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นภัยพิบัติน้ำท่วมและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สภาพพื้นที่ ภูมิศาสตร์ และอุทกวิทยา: จังหวัดพัทลุงประกอบด้วย ๗ กลุ่มน้ำย่อย ได้แก่ กลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม กลุ่มน้ำคลองท่าแนะ กลุ่มน้ำคลองนาท่อม กลุ่มน้ำคลองสะพานหยี กลุ่มน้ำคลองท่าเขียว-บางแก้ว กลุ่มน้ำคลองป่าบอน และกลุ่มน้ำคลองพรุฬห์ กลุ่มน้ำคลองนาท่อมมีลำน้ำที่สำคัญคือ คลองนาท่อม คลองใหญ่และคลองลำเบ็ด มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ไหลผ่าน อ.กงหรา และ อ.เมืองพัทลุง ลงสู่ทะเลสาบสงขลา โดยมีฝายเก็บน้ำในพื้นที่เพียงแห่งเดียวคือ ฝายนาท่อม

๒) สภาพการเกิดอุทกภัยในพื้นที่: ปัจจุบันพบว่าปริมาณน้ำฝนในพื้นที่มีมากขึ้นก่อให้เกิดน้ำท่วม ซึ่งมี ๒ รูปแบบได้แก่ น้ำท่วมฉับพลัน(มักเกิดบริเวณต้นน้ำ) และน้ำท่วมขัง (เกิดบริเวณปลายน้ำ) ซึ่งมักเกิดจากมีวัตถุหรือสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำทำให้การระบายน้ำไม่สะดวก เช่น ถนน ทางรถไฟ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ฝนตกหนักแบบกระจุกตัวมีมากขึ้น, คลองขนาดเล็กซึ่งปัจจุบันตันเขิน ทำให้ระบบระบายน้ำไม่ดีและไม่เพียงพอ

๓) การเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำฝนเนื่องจาก Climate Change: จากการคำนวณปริมาณน้ำฝนโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์พบว่าในอนาคตปริมาณน้ำฝนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหาก

สภาพอากาศและอุณหภูมิลูกโลกยังคงมีแนวโน้มเช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และก่อให้เกิดน้ำท่วมหนักขึ้นในอนาคต

๔) แนวทางแก้ปัญหาในปัจจุบัน (ลุ่มน้ำคลองนาท่อม): จากการศึกษาพบว่ามีแผนเสนอโครงการเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมในลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ดังนี้

๔.๑) การแก้ปัญหาแบบใช้โครงสร้าง

- โครงการขุดลอกคลองลำเบ็ด
- โครงการขุดคลองผันน้ำคลองลำเบ็ด
- การสร้างอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่

๔.๒) การแก้ปัญหาแบบไม่ใช้โครงสร้าง

- การใช้ระบบเตือนภัย
- การกำหนดขอบเขตการใช้ที่ดิน/ผังเมือง
- สร้างระบบตรวจวัดปริมาณน้ำฝนและแบบจำลองสถานการณ์น้ำท่วม
- การสร้างชุมชนเข้มแข็งรับมือน้ำท่วม
- การทำระบบบ้านพี่เลี้ยงเพื่อเก็บเสปียง และอุปกรณ์จำเป็นเบื้องต้น
- การสร้างแผนที่น้ำท่วมแบบมาตรฐาน
- จัดทำคู่มือน้ำท่วมสำหรับครัวเรือน
- วางแผนบริหารจัดการระบบการช่วยเหลือขณะเกิดน้ำท่วม
- การวางแผนบริหารจัดการ/ฟื้นฟูหลังเกิดน้ำท่วม
- การจัดสรร/เพิ่ม งบประมาณการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และแนวทางการปรับตัวรับมือน้ำท่วมในอนาคต

๑) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่น้ำร่อง (เกณฑ์เบื้องต้น)

- เป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีความหนาแน่นประชากรสูง (มีผลกระทบกับคนจำนวนหนึ่ง)
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีฐานข้อมูลด้านน้ำท่วมอยู่แล้ว (ไม่ต้องเริ่มเก็บข้อมูลใหม่ทั้งหมด)
- ชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการโครงการน้ำร่อง
- ชุมชนมีเครือข่ายที่ร่วมมือกันเป็นระยะเวลานาน
- มีหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่พร้อมให้คำแนะนำ

การวิเคราะห์ SWOT

ประเด็น	ภัยพิบัติ (อุทกภัย)
---------	---------------------

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	<ul style="list-style-type: none"> ■ มีความเข้มแข็งของชุมชน ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การลอกคลอง ■ ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการเตือนภัยค่อนข้างดี ■ ☐สภาพพื้นที่เป็นเนินในบางจุด ใช้หลบภัยได้ ■ มีบ้านโบราณยกพื้นสามารถรับมืออุทกภัยได้ ■ มีศูนย์อพยพที่วัด หรือโรงเรียน ■ มีระบบเตือนภัยชุมชน อปกร. จะมีวิทยุสื่อสารคอยแจ้งข่าว/มีสเตอร์เตือนภัย ■ ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการเตือนภัยค่อนข้างดี ■ มีเครื่องข่ายเตือนภัย ฝักระวังน้ำท่วม (ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด) ■ มีอุปกรณ์เตือนภัยดีครด (ต.ลำสินธุ์ ■ อ. ศรีนครินทร์) ■ ในตัวเมืองมีหน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ■ มีคณะกรรมการผู้ใช้น้ำเพื่อรับทราบปัญหาและช่วยให้การบริหารจัดการน้ำ (ต. เขาเจ็ยก) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ การก่อสร้างโครงการต่างๆ ขาดการปรึกษาหารือกับชุมชน เรื่องการปรับเปลี่ยนโครงการตามแผน รวมถึงการตกลงเรื่องค่าชดเชย ■ คลองมีคอคอดตรงชุมชนตลาด ■ ☐มีปัญหาน้ำแล้งในบางช่วงแต่ไม่หนักมาก ■ ☐มีถนนขวางทางน้ำ ■ มีสิ่งปลูกสร้างรुक้ำคลอง หรือใกล้ชิดริมคลองมาก ■ มีอ่างเก็บน้ำน้อย/ขนาดเล็ก ■ คลองทำนบมีขนาดเล็กระบายน้ำไม่ดี ■ มีปัญหาการปลูกบ้านในที่สาธารณะ ■ ในพื้นที่มีปัญหาด้านการใช้ที่ดิน ขยะ วาดภัย ■ ประชาชนไม่เอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือกันน้อยลง ■ ขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงาน ■ ท้องถิ่นกระจายบช่วยเหลือไม่ทั่วถึง ■ มีปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเขตฯ ทะเลน้อย (ไม่แน่ใจว่าเขตห้ามล่าหรือเปล่า) ■ ชุมชนขาดงบประมาณ ■ ชาวบ้านส่วนใหญ่ต่อต้านการทำอ่างเก็บน้ำเพราะไม่อยากร้ายออกจากพื้นที่ ■ ชุมชนไม่ค่อยรับทราบเรื่องโครงการจากภายนอก ■ จิตอาสาลดลง คนเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น ■ มีสารเคมีจากการเกษตรปนเปื้อนในน้ำ (คลองนาท่อม) ■ ท่อระบายน้ำใต้ถนนมีน้อย/ขนาด

ประเด็น	ภัยพิบัติ (อุทกภัย)	
ปัจจุบัน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses) <p>เล็ก ถนนบางช่วงไม่มีการสร้างสะพานระบายน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ สะพานต่ำ ขวางทางน้ำช่วงน้ำหลาก ▪ การเพาะปลูกขาดการวางแผน ที่เหมาะสมตามฤดูกาล ▪ คลองนาท่อมมีขนาดเล็ก/แคบ ▪ ในเมืองบ้านยกพื้นมีน้อยลง ▪ การลดลงของพื้นที่ป่า หมายถึงทำให้เกิดการชะล้างพังทลายน้ำป่าไหลหลาก เร็วขึ้น ▪ การก่อสร้างโครงการของรัฐ ขาดการปรึกษาหารือกับชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้มีความขัดแย้งกัน ▪ การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ส่งผลกระทบต่อการระบายน้ำที่ท่วมขัง เช่น บ้านสะพาน ท่อระบายน้ำ การถมที่ดินขวางทางน้ำ หรือถมที่ดินให้สูงยิ่งขึ้น รวมไปถึงน้ำแล้ง หากชุมชนเมืองขยายตัว
ปัจจุบัน ภายนอก	โอกาส (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> ▪ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุงมีการสนับสนุน ▪ โครงการชลประทานมีแผนจะสร้างอ่างเก็บน้ำ ▪ มีโครงการพัฒนาจากองค์กรอิสระและ/หรือหน่วยงานภายนอก (สสส., อุตสาหกรรมจังหวัด) ▪ มีหน่วยงานราชการรณรงค์ให้ลดสารเคมี ใช้สารชีวภาพมากขึ้น (ต. ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์) 	สิ่งคุกคาม (Threats) <ul style="list-style-type: none"> ▪ สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงไปมากรับมือลำบากขึ้น ▪ ☐ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ทำให้เกิดภัยพิบัติ <p>มีการส่งเสริมการปลูกยาง ปาล์มกันมากขึ้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ภาครัฐมีปัญหางานเข้าซ้อน ▪ ชาติ/ท้องถิ่นมีนโยบายที่ทำจริงไม่ได้ <ul style="list-style-type: none"> ● กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินไม่ถูกบังคับใช้จริงจัง ● หน่วยงานของรัฐทำงานโดยขาดการประสานกัน ▪ มีข้อพิพาทระหว่างชุมชนกับ

ปี จ จ ย	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
		หน่วยงานชลประทาน <ul style="list-style-type: none"> ● นายทุนกว้านซื้อที่นาสร้างหมู่บ้านจัดสรร

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม

- พื้นที่ จ.พัทลุง มีการตัดถนนขนานแนวเทือกเขาบรรทัด ซึ่งกีดขวางการไหลของน้ำ ท่อระบายน้ำใต้ถนนมีน้อยและมีขนาดเล็ก ถนนบางช่วงไม่มีการสร้างสะพานระบายน้ำ สะพานต่ำ ขวางทางน้ำช่วงน้ำหลากทำให้การระบายน้ำล่าช้าและเกิดน้ำท่วมในที่สุด
- ลักษณะของคลองนาท่อมมีขนาดเล็กและแคบ มีตลิ่งพังบางจุดเมื่อมีน้ำหลาก ไหลเร็ว มีการระบายน้ำที่ไม่ดี ประกอบกับการลดลงของพื้นที่ป่า ทำให้เกิดการชะล้างพังทลาย น้ำป่าไหลหลาก เร็วขึ้น ปริมาณน้ำหลากมีมากขึ้น
- ในบางพื้นที่มีการเพาะปลูกที่ขาดการวางแผนที่เหมาะสมตามฤดูกาล หรือขาดการสังเกตสภาพอากาศที่เปลี่ยนไป ปัจจุบันสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงไปมากรับมือลำบากขึ้น ทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหายเมื่อเกิดน้ำท่วม ควรมีการปรึกษาหารือด้านการบริหารจัดการน้ำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- ปัจจุบันในชุมชนเมืองมีบ้านยกพื้นมีน้อยลง คนนิยมถมที่เพื่อสร้างบ้านมากขึ้น ทำให้ระดับน้ำท่วมขังสูงขึ้นเนื่องจากขาดพื้นที่ว่างสำหรับรองรับน้ำ อีกทั้งบ้านเอนที่สร้างติดพื้นเป็นบ้านที่รับมือน้ำท่วมไม่ได้ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินภายในบ้าน
- การก่อสร้างโครงการของรัฐ ขาดการปรึกษาหารือกับชุมชนท้องถิ่น ส่งผลให้มีความขัดแย้งกัน อีกทั้งภาครัฐมีปัญหางานล่าช้า ซึ่งควรมีการปรึกษาหารือระหว่างหน่วยงาน
- การเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ส่งผลกระทบต่อการระบายน้ำที่ท่วมขัง เช่น บ้านสะพาน ท่อระบายน้ำ การถมที่ดินขวางทางน้ำ หรือถมที่ดินให้สูงยิ่งขึ้น รวมไปถึงน้ำแล้ง หากชุมชนเมืองขยายตัว
- โครงการชลประทานมีแผนจะสร้างอ่างเก็บน้ำ กำลังเจรจากับชาวบ้าน แต่มีข้อพิพาทระหว่างชุมชนกับหน่วยงานชลประทาน ทำให้แผนงานล่าช้า
- มีการส่งเสริมการปลูกยาง ปาล์มกันมากขึ้น นายทุนกว้านซื้อที่นาสร้างหมู่บ้านจัดสรรมากขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับที่ดินควรถูกบังคับใช้จริงจัง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายวิระ เสนจันทร์	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จ.พัทลุง
๒. นายประพันธ์ เกิดแสงสุริยงค์	ศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคใต้
๓. นายธีรชาติ สังคหะ	สำนักงานชลประทานที่๑๕
๔. นายสุรศักดิ์ ทองปนแก้ว	โครงการชลประทานพัทลุง
๕. นายสุเชษฐ รอดเนียม	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จ.พัทลุง
๖. นายสมใจตัน สลัดทุกข์	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำปากพนังตอนบน
๗. นางนงเยาว์ วงมีบุญ	สหกรณ์การเกษตรตระโหมด จำกัด
๘. นางสาวละมัย สงสัน	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นางสาวสุธิมา ร่วมราช	เทศบาลตำบลท่ามิหรำ
๒. นายวิระ ชูแก้ว	องค์การบริหารส่วนตำบลป็นแต
๓. นายวิรัตน์ มากสวัสดิ์	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ยก
๔. นายประชา ช่วยบำรุง	เทศบาลเมืองพัทลุง

ภาคประชาชน

๑. นายสุพิศ ขนางรัตน์	ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง
๒. นายพิเชษฐ น้อยสังข์ดำ	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

๓. นายดอม บุตรทอง	ต.บ้านนา อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๔. นายจารึก จุฑพันธ์	ต.ตำนาค อ.เมือง จ.พัทลุง
๕. นางละมุล วัลดีจินดา	ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง
๖. นายอภิชัย ชูคง	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๗. นายปรามโทย์ ชมมัญญ	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๘. นายโสภณ สงวนแก้ว	ต.โคกสัก อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๙. นายเฉลิม ศรภักดี	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๐. นางสุรัตม์ หุมจิตร	ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๑. นายถวิล ทวีป	ต.ตำนาค อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๒. นายนิกร ดรุณกิจ	ต.ตำบอม อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๓. นายประพัฒน์ จันท์อักษร	ต.ตำนาค อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๔. นายฉวีวรรส แซ่มสนิท	ต.ตำนาค อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๕. นายบริรัตน์ การสวัสดิ์	ต.ตำนาค อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๖. นายประสิทธิ์ ขุนจันทร์	ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด จ.พัทลุง
๑๗. นายเสิน เพชรทอง	ต.ตะโหมด อ.ตะโหมด จ.พัทลุง
๑๘. นายสมชาย อังกิตติสวัสดิ์	ต.ตำนาค อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๙. นายหน่วย เหมือนเนียม	ต.ตำนาค อ.เมือง จ.พัทลุง

คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.ธนิต เฉลิมยานนท์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. นายฐิตินันท์ อินธูณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. ผศ.ดร.อุมาพร มุณีแนม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญมกล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวฐิติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๘ วันที่: ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

สถานที่: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์
จังหวัดพัทลุง

ประเด็น: ความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่มีผลต่อภัยพิบัติดินถล่ม

วิทยากร: รศ.ดร. ดนุพล ตันนโยภาส

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๑ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

ในประเด็นภัยพิบัติดินถล่มได้มีการเสนอปัญหาเกี่ยวกับดินถล่มอันเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงสภาพอากาศ รูปแบบและปริมาณน้ำฝนที่เปลี่ยนไป โดยให้ข้อมูล

ของสาเหตุหลักๆ และแนวทางการแก้ไขที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการชี้ให้เห็นคาดการณ์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จะส่งต่อการเกิดดินถล่มในอนาคต พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมประชุมได้นำเสนอข้อมูลประเด็นปัญหาเพิ่มเติม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นภัยพิบัติดินถล่มและประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

ในช่วงที่ผ่านมา มีรายงานการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินบนที่สูงที่ไม่เหมาะสมและเหตุการณ์ดินถล่มในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอยู่เป็นครั้งคราวในเขตต้นน้ำแนวเทือกเขาบรรทัด และมีข้อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่น ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล อุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้น ปริมาณฝนตกชุกขึ้น การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอากาศเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรดินบนที่สูงที่มีความอ่อนไหว เช่น พื้นที่สูงที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม มีการปรับเปลี่ยนสภาพทางน้ำธรรมชาติให้ต่างออกไปจากเดิม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอยู่อาศัย ทำให้เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดดินถล่ม โคลนไหล สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินอย่างเช่นเหตุการณ์เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังนั้นการศึกษาและประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่จะส่งต่อการเกิดพิบัติภัยดินถล่มในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเพื่อนำไปวางแผนบริหารจัดการเตรียมพร้อม สำหรับการรับมือกับพิบัติภัยดินถล่มในอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

๒) คาดการณ์เหตุการณ์ดินถล่มในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในอนาคต

จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในปัจจุบันพบว่าลักษณะของฝนที่ตกหนักแบบกระจุกตัวนี้เป็นสิ่งที่ส่งเสริมและกระตุ้นการพังทลายของดินในเขตที่สูง ซึ่งจากการศึกษาด้วยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์โดยใช้คาบการเกิดฝน ๓๐ ปี พบว่า สภาพอากาศที่เปลี่ยนไปเช่นทุกวันนี้จะก่อให้เกิดดินถล่มในระดับมากตามบริเวณพื้นที่สูงส่วนใหญ่ ในอีก ๓๐ ปีข้างหน้า เนื่องจากจะมีปริมาณน้ำฝนมากขึ้นเฉลี่ยวันละ ๕๐-๑๐๐ มิลลิเมตร

๓) แนวทางการแก้ปัญหาในปัจจุบัน

- การสร้างเครือข่ายเตือนภัยดินถล่มในพื้นที่
- การรับฟังข้อมูลการตรวจสอบสภาพอากาศ
- การเฝ้าระวังธรณีพิบัติภัยและน้ำป่าไหลหลากโดยกรมทรัพยากรธรณี

๔) เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่นาร่อง (เกณฑ์เบื้องต้น)

- เป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เป็นพื้นที่มีภูเขาหรือพื้นที่ประสบปัญหาดินถล่ม
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่ (มีผลกระทบกับคน)
- เป็นพื้นที่ซึ่งมีฐานข้อมูลด้านดินถล่มอยู่แล้ว (ไม่ต้องเริ่มเก็บข้อมูลใหม่ทั้งหมด)
- ชุมชนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมดำเนินการโครงการนาร่อง
- ชุมชนมีเครือข่ายที่ร่วมมือกันเป็นระยะเวลานาน
- มีหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการศึกษาที่พร้อมให้คำแนะนำ

การวิเคราะห์ SWOT

ประเด็น	ภัยพิบัติ (ดินถล่ม)	
ปัจจุบันภายใน	จุดแข็ง (Strengths) <ul style="list-style-type: none"> ▪ การร่วมมือกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานของรัฐ เช่น ชาวบ้านร่วมกับหน่วยงานของกรมป่าไม้ ร่วมกันการปลูกต้นไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม เช่น พระยาสัตบรรณ ชี้เหล็ก เป็นต้น ▪ มีการรณรงค์และให้ความรู้เรื่องดินถล่ม เพื่อให้เข้าใจและรู้จักป้องกัน หลีกเลี่ยง เช่น เวลาฝนตก น้ำไหลแรง ไม่ควรเข้าไปในพื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น ▪ ชุมชนมีเครือข่ายในการเฝ้าระวังภัยดินถล่ม และน้ำท่วมร่วมกับหน่วยงานของรัฐแล้วในระดับหนึ่ง และพยายามให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น ▪ สภาพสิ่งแวดล้อมและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ ต.ลำสินธุ์ อยู่ในเกณฑ์ดี <p>น้ำในพื้นที่ตำบลลำสินธุ์คุณภาพดีเนื่องจากอยู่ห่างจากป่าต้นน้ำประมาณ ๑๕ กม.</p>	จุดอ่อน (Weaknesses) <ul style="list-style-type: none"> ▪ มีการซ่อมอพยพเมื่อเกิดภัยพิบัติดินถล่มน้อยครั้ง (ในช่วง ๒-๓ ปี/๑ครั้ง) ▪ การแจ้งเตือนภัยดินถล่ม (การสร้างหอกระจายข่าว) ยังมีไม่เพียงพอ ไม่เข้มแข็ง ▪ ลักษณะภูมิประเทศบางพื้นที่เอื้อให้เกิดดินถล่มได้ เช่น บริเวณภูเขาสูง เมื่อมีฝนตกปริมาณมากๆ ทำให้เกิดร่องน้ำ และกลายเป็นลำห้วยได้
ปัจจุบันภายนอก	โอกาส (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> ▪ หน่วยงาน ปก.จังหวัด เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ร่วมกับชุมชนในการป้องกันปัญหาดินถล่ม ▪ การปลูกพืชเชิงเดี่ยวเช่นยางพาราทำให้หน้าดินถูกทำลาย ▪ พื้นที่ป่าต้นน้ำขาดต้นไม้ช่วยชะลอการไหลของกระแส น้ำทำให้เกิดกระแส น้ำไหลแรง ทำให้เกิดดินไหล 	สิ่งคุกคาม (Threats) <ul style="list-style-type: none"> ▪ หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบไม่มีการบังคับใช้กฎหมายหรือการเอาจริงเอาจังกับผู้ลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าไม้ ป่าต้นน้ำ ▪ หน่วยงานชลประทาน ไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปปลูกไม้บริเวณคลองชลประทานที่มีการสร้างเป็นโครงสร้างปูน คอนกรีต (ซึ่ง

ป จ จ ย	โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)
	<p>ดินถล่ม</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ กรมป่าไม้ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความรู้ในการปลูกป่าเพื่อรักษาพื้นดิน พื้นที่ป่า เข้ามาช่วยปลูกป่าในพื้นที่ ▪ กองทุนสวนยางมีนโยบายการห้ามปลูกยางพาราในพื้นที่ลาดชัน ▪ หน่วยงาน ปก. กรมทรัพยากรธรณี มีการอบรมมิสเตอร์เตือนภัย เพื่อให้มีความรู้ในการใช้อุปกรณ์วัดน้ำฝน และการแจ้งเตือนภัย 	<p>หน่วยงานของชลประทานให้เหตุผลว่า การปลูกต้นไม้บริเวณคลองชลประทานจะทำให้เกิดความเสียหายแก่โครงสร้างได้</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานป่าไม้ กับชาวบ้าน เป็นไปในทางลบ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการเข้าจับกุม การข่มขู่ ริดไถเงิน ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานป่าไม้และชาวบ้าน

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม □

- พื้นที่ อ.ศรีนครินทร์มีการร่วมมือกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งให้ความสำคัญในการพยายามลดปัญหาดินถล่ม เช่น ชาวบ้านร่วมกับหน่วยงานของกรมป่าไม้ร่วมกันการปลูกต้นไม้ในพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม เช่น พญาสัตบรรณ ชี้เหล็ก เป็นต้น
- ที่ผ่านมามีการซ่อมอพยพเมื่อเกิดภัยพิบัติดินถล่มน้อยครั้ง (ในช่วง ๒-๓ ปี/๑ครั้ง) การแจ้งเตือนภัยดินถล่ม (การสร้างหอกระจายข่าว) ยังมีไม่เพียงพอและไม่เข้มแข็ง โดยชุมชนมีเครือข่ายในการเฝ้าระวังภัยดินถล่มและน้ำท่วมร่วมกับหน่วยงานของรัฐแล้วในระดับหนึ่ง และพยายามให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น
- ปัจจุบันมีการรณรงค์และให้ความรู้เรื่องดินถล่ม เพื่อให้เข้าใจและรู้จักป้องกัน หลีกเลี่ยง เช่น เวลาฝนตก น้ำไหลแรง ไม่ควรเข้าไปในพื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น โดยมีหน่วยงาน ปก.จังหวัดร่วมกับกรมทรัพยากรธรณี เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ร่วมกับชุมชนในการให้ความรู้และป้องกันปัญหาดินถล่ม มีการอบรมมิสเตอร์เตือนภัย เพื่อให้มีความรู้ในการใช้อุปกรณ์วัดน้ำฝนและการแจ้งเตือนภัย
- ต.ลำสินธุ์ มีลักษณะภูมิประเทศบางพื้นที่เอื้อให้เกิดดินถล่มได้ เช่น บริเวณภูเขาสูง เมื่อมีฝนตกปริมาณมากๆ ทำให้เกิดร่องน้ำ และกลายเป็นลำห้วยได้ อีกทั้งการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ยางพาราทำให้หน้าดินถูกทำลาย ง่ายต่อการเกิดดินถล่ม ซึ่งปัจจุบันกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีนโยบายการห้ามปลูกยางพาราในพื้นที่ลาดชัน
- ปัจจุบันพื้นที่ป่าต้นน้ำขาดต้นไม้ช่วยชะลอการไหลของกระแสน้ำทำให้กระแสน้ำไหลแรง ทำให้เกิดดินไหล ดินถล่ม กรมป่าไม้ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความรู้ในการปลูกป่าเพื่อรักษาพื้นดิน พื้นที่ป่า เข้ามาช่วยปลูกป่าในพื้นที่ และหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบไม่มีการบังคับใช้กฎหมายหรือการเอาจริงเอาจังกับผู้ลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ป่าไม้ ป่าต้นน้ำ
- ขั้นตอนการแก้ปัญหาดินถล่มบางครั้งมีอุปสรรค เช่น หน่วยงานชลประทาน ไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปปลูกไม้บริเวณคลองชลประทานที่มีการสร้างเป็นโครงสร้างปูน คอนกรีต โดยให้เหตุผลว่า การปลูกต้นไม้บริเวณคลองชลประทานจะทำให้เกิดความเสียหายแก่โครงสร้างและ

ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานป่าไม้ กับชาวบ้าน เป็นไปในทางลบ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีการเข้าจับกุม การข่มขู่ รีดไถเงิน ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานป่าไม้และชาวบ้าน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายสุรศักดิ์ ทองประกาย	โครงการชลประทานพัทลุง
๒. นายประธานพร ศรีนอง	โครงการชลประทานพัทลุง
๓. นางสาวเจตนิพิท ลักษณะ	โครงการชลประทานพัทลุง
๔. นายสากล ชิกเที้ยว	อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า
๕. นายสมเจตน์ สลัดทุกข์	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำปากพนัง
๖. นายโกมล ใจสว่าง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเทือกเขาบรรทัด

สถาบันการศึกษา

๑. นางสาวกร ทองพันธ์	โรงเรียนวันร่มเมือง
๒. นายวินัย หนูรัฐบุ	โรงเรียนบ้านโหละหนูน

ภาคประชาชน

๑. นายอภิชัย ชูคง	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๒. นายประเสริฐ มีเอียด	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๓. นายปรีชา ช่วยชก	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๔. นายสมพงษ์ แรกเหมือน	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

๕. นายวิโรจน์ ทองคำ	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๖. นางเรณู จิตนุรักษ์	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๗. นายอธิตศักดิ์ สิ้นทรัพย์	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๘. นายดอม บุตรทอง	ต.บ้านนา อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๙. นายจาย ช่างนัย	ต.บ้านนา อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๐. นางสุปราณี อ่อนดำ	ต.บ้านนา อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๑. นางอำภร รอดบัวทอง	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๒. นางอาลิษา อุตะปะละ	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๓. นายพิเชษฐ เขียดนิล	ต.คลองทรายขาว อ.งหรา จ.พัทลุง
๑๔. นายเทิดศักดิ์ ชันติบัณฑิต	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๕. นายทิน เยว้แสง	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๖. นางพรทิพย์ หมื่นเพียน	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๗. นายไชยพัฒน์ บานเกิด	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๘. นางสาวชนกวรรณ มุขตา	ต.ควนมะพร้าว อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๙. นางสาวจุฑารัตน์ สิทธิชัย	ต.ควนมะพร้าว อ.เมือง จ.พัทลุง
๒๐. นายพิทยา หนูคงบัตร	ต.ควนมะพร้าว อ.เมือง จ.พัทลุง
๒๑. นางวันกุศล ชนะสิทธิ	ต.ควนมะพร้าว อ.เมือง จ.พัทลุง
๒๒. นางสาวเสาวคนธ์ อินด้าง	ต.โคกชะงาย อ.เมือง จ.พัทลุง
๒๓. นางสาวภัทราภรณ์ สมสอน	ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง

คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.دنุพล ตันนโยภาส	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ผศ.ดร.อุมาพร มุณีแนม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเพ็ญประไพ ภูทอง	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญกมล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวฐิติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๒.๒.๒ การประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ ๒

การประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ ๒ เป็นการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระยะยาวและแผนการปรับตัวเพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในระดับพื้นที่หลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ครั้งที่ ๑ปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในด้านภัยพิบัติน้ำท่วม เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระยะยาวและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ภายใต้โครงการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน (การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระยะยาวและแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศใน

ระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ โดยแบ่งกลุ่มการประชุมตามประเด็นปัญหาซึ่งมีทั้งหมด ๕ ประเด็นเช่นเดียวกับการประชุมกลุ่มย่อยครั้งที่ ๑ ได้แก่

- ๑) ความมั่นคงทางน้ำ
- ๒) ความมั่นคงทางอาหาร
- ๓) ภัยพิบัติ (อุทกภัยและดินถล่ม)
- ๔) การกัดเซาะชายฝั่ง
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ

ซึ่งการประชุมนี้ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าร่วมประชุมที่มีความหลากหลาย ได้แก่ ตัวแทนจากหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ตัวแทนจากสถานศึกษา องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม (NGO) สถานประกอบการและประชาชนทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อคิดเห็นคิดที่มีความครอบคลุมในทุกภาคส่วนได้มากที่สุด โดยมีการกำหนดการประชุมใน ๘ พื้นที่ตามวันและเวลาดังนี้

๑. วันที่: ๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลเมืองพัทลุง อ.เมือง จ.พัทลุง
๒. วันที่: ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลสทิงพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา
๓. วันที่: ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๔. วันที่: ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๕. วันที่: ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ เขตหน้าลำสัตว์ป่าทะเลน้อย ต.พะนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๖. วันที่: ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๗. วันที่: ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลพะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๘. วันที่: ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ ศาลาเอนกประสงค์แหลมโพธิ์ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

วัตถุประสงค์

เพื่อระดมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ (ร่าง) แผนการปรับตัวเพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการระดมความคิดเห็นในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ครั้งที่ ๑ และการระดมความคิดเห็นจากเวทีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรุปรายละเอียดการประชุม

๑ วันที่: ๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

สถานที่: สำนักงานเทศบาลเมืองพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ประเด็น: ความมั่นคงทางน้ำ

วิทยากร: รศ.ดร.ธนิต เฉลิมยานนท์

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลเมืองพัทลุง อ.เมือง จ.พัทลุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๔๔ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

เนื้อหาการประชุม

๑) **สภาพพื้นที่ ภูมิศาสตร์ และอุทกวิทยา:** จังหวัดพัทลุงประกอบด้วย ๗ ลุ่มน้ำย่อย ได้แก่ ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ลุ่มน้ำคลองนาท่อม ลุ่มน้ำคลองสะพานหยี ลุ่มน้ำคลองท่าเชียต-บางแก้ว ลุ่มน้ำคลองป่าบอน และลุ่มน้ำคลองพรุพ้อ ลุ่มน้ำคลองนาท่อมมีลำน้ำที่สำคัญคือ คลองนาท่อม คลองใหญ่และคลองลำเบ็ด มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ไหลผ่าน อ.งหรา และ อ.เมืองพัทลุง ลงสู่ทะเลสาบสงขลา โดยมีฝายเก็บน้ำในพื้นที่เพียงแห่งเดียวคือ ฝายนาท่อม

๒) **สภาพการเกิดอุทกภัยในพื้นที่:** ปัจจุบันพบว่าปริมาณน้ำฝนในพื้นที่มีมากขึ้นก่อให้เกิดน้ำท่วม ซึ่งมี ๒ รูปแบบได้แก่ น้ำท่วมฉับพลัน(มักเกิดบริเวณต้นน้ำ) และน้ำท่วมขัง (เกิดบริเวณปลายน้ำ) ซึ่งมักเกิดจากมีวัตถุหรือสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำทำให้การระบายน้ำไม่สะดวก เช่น ถนน ทางรถไฟ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ฝนตกหนักแบบกระจุกตัวมีมากขึ้น, คลองขนาดเล็กซึ่งปัจจุบันตันขึ้น ทำให้ระบบระบายน้ำไม่ดีและไม่เพียงพอ

๓) **การเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำฝนเนื่องจาก Climate Change:** จากการคำนวณปริมาณน้ำฝนโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์พบว่าในอนาคตปริมาณน้ำฝนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหากสภาพอากาศและอุณหภูมิโลกยังคงมีแนวโน้มเช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และก่อให้เกิดน้ำท่วมหนักขึ้นในอนาคต

๔) แผนงานป้องกันและปรับตัวด้านอุทกภัยทั้งใช้และไม่ได้ใช้โครงสร้าง (๑๒ แผน)

- การสร้างอ่างเก็บน้ำในลำน้ำหลัก: เป็นการกักน้ำเพื่อลดความเสี่ยงน้ำท่วมในฤดูฝนและกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง
- เพิ่มพื้นที่ป่า/อนุรักษ์ป่า: ป่าสามารถกักน้ำโดยธรรมชาติและลดอัตราการเกิดน้ำท่า
- ไม่ได้ใช้โครงสร้างการจัดผังเมืองและทำทางน้ำ (Floodway): บริหารจัดการพื้นที่เพื่อลดพื้นที่ทางน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ชุมชนที่วิวัฒน์การขยายตัวสูงทำได้ยาก
- กำหนดให้มีการออกแบบท่อระบายน้ำลอดถนน โดยใช้กระดาดการเกิดซ้ำของฝน ๕๐-๑๐๐ ปี: ปกติใช้ดาบของฝน ๒๕ ปี ให้เพิ่มดาบการเกิดฝนจะได้ทำใหญ่ขึ้น แต่ต้นทุนถนนจะสูงขึ้น
- รื้อถอนโครงสร้างที่บุงกรุก กีดกันทางขวางน้ำ
- กำหนดการก่อสร้างในพื้นที่น้ำท่วมใช้ประโยชน์ที่ดินและวิธีการก่อสร้างที่เหมาะสม
- ขุดลอกคลองและทางน้ำ
- สร้างทางระบายน้ำตรงสู่อ่าวไทย: ต้องพิจารณาผลกระทบด้านอื่นๆด้วย
- การพัฒนาระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ: ตั้งตัวทันเสียหายน้อย

- ชุมชนเข้มแข็งสู้ภัยน้ำท่วม
  - ให้ความรู้ประชาชน
  - การวางแผนปรับตัวกับน้ำท่วม

ข้อเสนอแนะ จากการประชุม

- กลุ่มผู้ประสมภัยแนะนำให้มีการ ปิดป่ากระวะเพื่อไม่ให้น้ำทะเลเข้ามาหนุนมวลน้ำที่มีอยู่เดิม และชาวบ้านลำปำแนะนำให้ขุดลอกทะเลสาบ และต้องการให้มีการขุดคลองนาท่อมที่มีระยะทาง ๓๗ กม. เพื่อเป็นการป้องกันน้ำท่วม
- เครือข่ายสถาบันการศึกษาเสนอให้มีการประเมินสถานการณ์ และมีการกำหนดมาตรการป้องกันและฟื้นฟู โดยให้โรงเรียนที่อยู่ใกล้ทะเลสาบเป็นผู้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์การปกครองส่วนถิ่น ทั้งนี้ชาวบ้านที่อาศัยริมน้ำควรช่วยกันสังเกตและเฝ้าระวังและมีการเตือน ทั้งนี้ควรมีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซ่อมแซมป้องกันไว้ด้วย
- กลุ่มองค์การปกครองส่วนถิ่น เสนอให้มีการประสานงานให้รวดเร็วกว่าปกติเพราะเมื่อเกิดเรื่องทางกลุ่มจะได้รับหนังสือเวียนจาก ผู้ว่าราชการจังหวัด. จะมีการรับมือเฉพาะหน้า เช่น การอพยพคน การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และต้องรับการช่วยเหลืออีกทอดหนึ่งของตัวจังหวัด
- กลุ่มผู้ประสมภัยเสนอให้มีการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและรวดเร็วเท่าเทียม ปกติท่วม ๑เดือน ชุมชนปลายน้ำ มักมีการรับมือได้ดีเพราะท่วมประจำและมีการเฝ้าระวังตามเหมาะสม
- เทศบาลตำบลอ่างทองเสนอให้มีการบรรจุแผนเตรียมการก่อนเกิดเหตุ โดยเสนอให้มีการวางแผนขุดลอกคลอง การเตรียมอพยพคนในพื้นที่เสี่ยง เตรียมหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบให้พร้อมไว้ก่อน ช่วยเฝ้าปัญหาได้ค่อนข้างดี มีการเฝ้าสังเกตการณ์และระวัง ในฤดูฝน
- ถนนเอเชียบางส่วนมีการปรับปรุงท่อลอดเพื่อระบายน้ำลงทะเลลำปำ และเสนอให้มีการทำอ่างเก็บน้ำเพื่อช่วยแก้ปัญหา น้ำท่วมและน้ำแล้ง เนื่องจากพื้นที่ที่พทลงเป็นพื้นที่ทำการเกษตรเป็นหลักและมีการใช้น้ำเพิ่มขึ้นในชุมชน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต (ข้อคิดเห็นจากประธานผู้ใช้น้ำเขาเจ็ยก)
- ความคืบหน้าของการสร้างอ่างเก็บน้ำคือได้มีการสำรวจและเวนคืนไปบางส่วนแล้วแต่ชาวบ้านคัดค้านจึงต้องชะลอไว้ก่อน (ข้อคิดเห็นจากตัวแทนชลประทาน) ชาวบ้านกลัวว่าการสร้างเขื่อนจะ เอื้อประโยชน์ให้กลุ่มอุตสาหกรรม เป็นผลทำให้ในพื้นที่มีปัญหามลพิษตามมา
- เครือข่ายชาวบ้านกังวลกับการจัดการการบริหารจัดการน้ำของหน่วยงานถ้ามีการสร้างเขื่อน เพราะ มีการปล่อยน้ำในหน้าแล้งน้อยและปล่อยมากในหน้าฝนเพราะกลัวเขื่อนแตก ทำให้น้ำท่วมก่อปัญหาให้ชาวบ้าน
- การกำหนดจุดอพยพคนให้ทุกๆตำบล ตำบลละ๑จุด โดยให้ องค์การปกครองส่วนถิ่น กำหนดจุดเองแต่ให้บรรจุกิจกรรมไว้ในแผนจังหวัด
- เครือข่ายชาวบ้านมีโครงการปลูกป่าชะลอน้ำและกันดินถูกกัดเซาะ ชุมชนควรสำรวจจุดที่สูงและมีโครงการการทำฝายชะลอน้ำ เพื่อแก้ปัญหา น้ำท่วม

- จากแผนงานที่ ๘ ตำบลอ่างทองมีการสร้างคลองระบายน้ำทะเลลำปากคลองกลาง ๘ เมตร ลึก ๒๕ เมตร มีการเวนคืนเรียบร้อยแล้ว มีปัญหาเรื่องค่าเวนคืน
- เมื่อน้ำท่วมเกิดขึ้นชาวบ้านขาดการติดต่อทำให้ไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือ ต้องการให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องการติดต่อระหว่างชาวบ้านและหน่วยงานราชการ
- กลุ่มชาวบ้านเสนอให้มีการแก้ปัญหาเดิมให้เรียบร้อยก่อนทำแผนใหม่รับมือ เช่น คลองนาท่อมมีปัญหาตลิ่งพัง น้ำไม่มากก็พัง (เหนือจากฝายนาท่อมมีระยะสั้นประมาณ ๒๐๐ เมตร และไม่แข็งแรง)
การปรับปรุงท่อถนน การมีการสอบถามประชาชนเกี่ยวกับสภาพน้ำท่วม ความแรงของน้ำด้วย เพื่อให้ใส่ท่อได้เหมาะสม
- ควรมีการปรับการวางผังเมืองให้มีกลยุทธ์ที่จะช่วยให้ใช้ พรบ.ที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ (เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน) อย่างเหมาะสมในทุกพื้นที่
- เพิ่มแผนการออกเทศบัญญัติ ควบคุมการขุดถมดิน เช่นเทศบาลเขาเจ็ยกได้มีการออกเทศบัญญัติ ควบคุมการขุดถมดิน ครอบคลุม ๑๑ หมู่บ้าน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นางภัทรพร สังข์คง	สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง จังหวัดพัทลุง
๒. นางวิมล โสมสง	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘
๓. นางสาวนิตยา สาคนโร	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘
๔. นายชูศักดิ์ พงษ์พงษ์	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘
๕. นายสาคร ทิพย์มนตรี	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘
๖. นายสุรศักดิ์ ทองพันแสง	สำนักงานชลประทานที่๑๖
๗. นางจิราภา เพชรรัตน์	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพัทลุง
๘. นายสำราญ พ่วงชูธารัตน์	สำนักงานชลประทานเขต๑๕
๙. นายวิกรม เดชหนู	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่๑๖
๑๐. นายสุรศักดิ์ ทองบนแสง	โครงการชลประทานพัทลุง
๑๑. นายศักรินทร์ สมุทรสนิโต	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดพัทลุง
๑๒. นายธรรมปพบ โภชน	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอควนขนุน
๑๓. นายสำราญ พุ่มเทพารักษ์	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำปากพนังตอนบน
๑๔. นางสนทนา สุขภาพ	ศูนย์อุทกวิทยาและการบริหารน้ำภาคใต้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายกฤต สุวรรณศิริ	องค์การบริหารส่วนตำบลลำปำ
๒. นางสาววิไลพร ชูपाल	องค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม
๓. นางสิริรัตน์ มนสวัสดิ์	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ยก
๔. นายสมัย ปุริมทราภิบาล	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ยก
๕. นายวิโรจน์ สว่างรัตน์	องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง
๖. นายประวิทย์ ชูพูล	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกชะงาย
๗. นายพงษ์พงษ์ เอียดเฉลิม	เทศบาลเมืองพัทลุง
๘. นายเคียง ชูเกิด	เทศบาลควนขนุน

ภาคประชาชน

๑. นายนิกร อรุณกิจ	ต.นาท่อม อ.เมือง จ.พัทลุง
๒. นายสมัย หมวยมณี	ต.นาท่อม อ.เมือง จ.พัทลุง
๓. นายจารึก จุฑพันธ์	ต.นาท่อม อ.เมือง จ.พัทลุง
๔. นายอภิชัย ชูคง	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๕. นางละม่อม เทพชนะ	ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง
๖. นางสุปราณี อ่อนคำ	ต.บ้านนา อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๗. นายจาย ช่างนุ้ย	ต.บ้านนา อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๘. นายดอม บุตรนอม	ต.บ้านนา อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

๙. นายสมชาย อังกิตติสวัสดิ์	ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๐. นายสุพิศ ชนะรัตน์	ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๑. นางละมุล วงศ์จินดา	ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๒. นายประพัฒน์ จันทร์อักษร	ต.ตำนาค อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๓. นางสิริยา โหຍชຸມ	ต.คลองทรายขาว อ.กงหรา จ.พัทลุง
๑๔. นายวิรุณ สุขนวล	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๕. นายเคียง ชูเกิด	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

สถาบันการศึกษา

๑. นายคณิตร์ เกตุมณี	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง
๒. นางสุชีลา ทิพย์วาริมย์	วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง
๓. นายพิเชียน พมุตงส	วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง
๔. นายทวี ขำรัมย์	โรงเรียนบ้านเตापູນ
๕. นายทวี นามวงษ์	โรงเรียนวัดควนถบ
๖. นายวีระศักดิ์ เนียมสรณ์	โรงเรียนวัดบ้านสวน
๗. นายสุรศักดิ์ นิลวงศ์	โรงเรียนวัดบ้านสวน

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.ธนิต เฉลิมยานนท์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. นายฐิตินันท์ อินธูณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. ผศ.ดร.อุมาพร มุณีแฉม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญภมล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวฐิติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๒ วันที่: ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๖

สถานที่: สำนักงานเทศบาลตำบลสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

ประเด็น: การกัดเซาะชายฝั่ง (อ่าวไทย)

วิทยากร: รศ.ดร.ตฤพล ตันนโยภาส

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลสทิงพระ อ.สทิงพระ จ.สงขลา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๖ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

เนื้อหาการประชุม

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสามารถ พบเห็นได้ในทั้งชายฝั่งด้านอ่าวไทย เช่น หาดชลาทัศน์ จ.สงขลา บ้านปลายทราย –บ้านแหลมตะลุมพุก ต.แหลมตะลุมพุก อ.ปากพนัง และชายฝั่งทะเลสาบ เช่น หาดแหลมโพธิ์ หาดบ้านใต้ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ซึ่งการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงตั้งแต่ระดับปานกลาง (๓-๕ เมตร/ปี) จนถึงขั้นรุนแรงมาก (>๕ เมตร/ปี) โดยสาเหตุของการกัดเซาะชายฝั่งนั้นเนื่องจากคลื่นลมที่มีความรุนแรงที่เคลื่อนตัวเข้ากระทบชายฝั่ง ประกอบกับปัจจุบันสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงไป น้ำทะเลสูงขึ้น มีพายุมากขึ้น กำลังลมแรงขึ้น ซึ่งส่งผลให้คลื่นลมกระทบชายฝั่งแรงขึ้นด้วย อีกทั้งการก่อสร้างที่ยื่นลงไปในทะเลจะส่งผลให้ทิศทางของน้ำพัดปกติ ทำให้เกิดการกัดเซาะที่รุนแรงขึ้น

๒) แผนงานการป้องกันและรับมือการกัดเซาะชายฝั่ง

- ๑) แผนงานป้องกันและลดผลกระทบจากคลื่นลมในภาวะการณ์ภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) แผนงานการควบคุมตรวจสอบสิ่งก่อสร้างชายฝั่งทะเลที่ไม่เหมาะสมในภาวะภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ จากการประชุม

- ข้อมูลที่ศึกษายังขาดพื้นที่ระนอง (ปากตะ อ่าบอน คลองแดน บริเวณเขตรอยต่อกับนครศรีฯ) ซึ่งเป็นบริเวณที่มีชาวทุกปีและไม่ได้รับการแก้ไข มักเกิดบริเวณที่มีการทำเขื่อนกันทราย
- บ้านท่าเขิน มีโครงการที่จะทำเขื่อนกันคลื่น (โครงการกรมโยธาฯ) โดยวางหินบนแนวชายหาด และวางในจุดที่ไม่ใช่ผลกระทบรุนแรง แก๊ยังไม่ตรงจุด(ความเห็นจากเครือข่ายชาวบ้าน)
- แผนพัฒนาจังหวัดมีการวางงบไว้ระยะทาง ๒๒km ในการสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อช่วยป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการกัดเซาะของคลื่น
- กรมทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง มีสำนักการกัดเซาะชายฝั่ง ในการทำกิจกรรมใดๆในทะเลต้น ได้รับการยินยอมจากเจ้าท่าด้วยซึ่งผลการศึกษจะช่วยให้การประสานมีน้ำหนักร่งและง่ายขึ้น
- การเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ ควรมีบรรจุไว้ในแผนและควรมีเจ้าภาพชัดเจน เพราะเมื่อเกิดเหตุขึ้นชาวบ้านไม่ได้รับการแก้ปัญหา
- รูปแบบสิ่งก่อสร้างกันคลื่น มีหลักเกณฑ์ในการสร้างหรือไม่อย่างไร แบบไหนเหมาะสม การสร้างควรให้ชาวบ้านรับรู้และควรผ่านความเห็นของชาวบ้าน
- ควรพิจารณากฎหมายระยะทาง ๑๙๙ เมตร ซึ่งทำแนวกันคลื่นได้ทันที แต่ที่ระยะทาง ๒๐๐ เมตรต้องมีการศึกษา ก่อน อยากให้ขยายให้ยาวกว่านี้จะได้แก้ปัญหาได้ต่อเนื่องขึ้น เพราะกฎหมายทำให้ชาวบ้านเดือนร้อน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายไพโรจน์ ช่วยวงศ์
๒. นายสุรชาติ มีศรีอุทิศ
๓. อุดมศักดิ์ ภัทรภูต
๔. นางจิตติมา ภัทรภูต
๕. สุรศักดิ์ ทองพันแสง
๖. นายสมพงศ์ ทองใส
๗. นายสำราญ พ่วงชูทาร์ตัน
๘. นายวิกรม เดชหนู

- ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งที่๔
 ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งที่๔
 ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งที่๔
 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่๑๖
 สำนักงานชลประทานที่๑๖
 สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา
 สำนักงานชลประทานเขต๑๕
 สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่๑๖

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายปรีดี สุวรรณรักษา
๒. นางสาวพจน์ พิบูลย์
๓. นายมุกทิดดี พุ่มโพธิ์ดำ
๔. นายณรรจน์ โพธิ์มณี
๕. นายวิฑูณ สุคนธ์พันธุ์

- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าบอน
 องค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์
 องค์การบริหารส่วนตำบลจะทิ้งพระ
 องค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล
 เทศบาลตำบลสทิงพระ

ภาคประชาชน

๑. นางฟูใจ หมิ่นจร	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๒. นางดวงจันท์ รัตน์ยล	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๓. นางสาววงค์ ช่านเล่ง	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๔. นางอารี แก้วบาง	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๕. นางยุพิน จันทรวัฒน์	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๖. นางยุพิน จันทรวัฒน์	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๗. นางพรพิมล นิลโอภา	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๘. นายสะอาด อัดตะ	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๙. นางสาวภาวีนี วิเมศ	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๑๐. นายสวาท รักหมอ	ต.ระโนด อ.ระโนด จ.สงขลา
๑๑. นายพิชัยอุทร์ ปรพมาท	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๑๒. นายทพลชัย อยู่ด้วง	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๑๓. นายเฉลิมพล อัมรักษ์	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๑๔. นายกลม คงทอง	ต.ดีหลวง อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๑๕. นางสาวศุภิสรา เพชรกล้า	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๑๖. นายทวีชัย หังสะมณี	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๑๗. นายจตุพร ศรีไล	ต.บ่อด่าน อ.สตี่งพระ จ.สงขลา
๑๘. นายชคคี แสงกระจาย	ต.จะตี่งพระ อ.สตี่งพระ จ.สงขลา

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.دنุพล ตันนโยภาส	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ผศ.ดร.อุมพร มุณีแนม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเพ็ญประไพ ภูทอง	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญมกล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวฐิติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๓ วันที่: ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

สถานที่: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

ประเด็น: ภัยพิบัติดินถล่ม

วิทยากร: รศ.ดร.دنุพล ตันนโยภาส

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

เนื้อหาการประชุม

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

ในช่วงที่ผ่านมา มีรายงานการใช้ประโยชน์ทรัพยากรดินบนที่สูงที่ไม่เหมาะสมและเหตุการณ์ดินถล่มในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอยู่เป็นครั้งคราวในเขตต้นน้ำแนวเทือกเขาบรรทัด และมีข้อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่น ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล อุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้น ปริมาณฝนตกชุกขึ้น การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอากาศเหล่านี้ส่งผลต่อทรัพยากรดินบนที่สูงที่มีความอ่อนไหว เช่น พื้นที่สูงที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสม มีการปรับเปลี่ยนสภาพทางน้ำธรรมชาติให้ต่างออกไปจากเดิม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอยู่อาศัย ทำให้เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดดินถล่ม โคลนไหล สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินอย่างเช่นเหตุการณ์เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ดังนั้นการศึกษาและประเมินผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่จะส่งผลต่อการเกิดพิบัติภัยดินถล่มในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อนำไปวางแผนบริหารจัดการเตรียมพร้อม สำหรับการรับมือกับพิบัติภัยดินถล่มในอนาคตจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

๑) แผนงานป้องกันและรับมือดินถล่ม

- แผนงานการควบคุมการระบายน้ำและตะกอนในที่สูงอย่างมีประสิทธิภาพ
- แผนงานการป้องกันและลดภัยดินถล่มในภาวะภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ จากการประชุม

- -กฎหมายที่ใช้ควบคุมต้องชัดเจน และควรระบุเจ้าภาพ เพิ่มมาตรการเยียวยา: ซึ่งปกติ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีระเบียบอยู่แล้วแต่มีการออกกฎหมายใหม่ คือถ้าบ้านหลังเดียวเสียหายให้ องค์การปกครองส่วนถิ่น รับผิดชอบแทนรัฐกลาง
- ในหมู่บ้านลำสินธุ์มีมาตรการเตือนภัยที่พร้อม ระบบทำงานพร้อมแต่มีเครื่องวัดปริมาณน้ำฝนไม่พร้อมเนื่องจากไม่ได้ใช้งาน ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพัทลุงมีสมาชิก อปภ. กระจายตัวเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยแต่ยังมีไม่ทั่วถึงเมื่อเกิดเหตุและในหมู่บ้านมี CPDRM: คือการจัดภัยพิบัติโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- ควรมีการทำ ทำนบชะลอน้ำแบบขั้นบันไดหรือการเกษตรขั้นบันไดเพื่อให้เกิดการซับน้ำไว้ด้วย
- ควรส่งเสริมการรักษาป่า ปลูกพืชรากประสาน เช่นหลุมพอ สมพง ซึ่งมีรากประสานทำหน้าที่คล้ายเขื่อนธรรมชาติ (หญ้าแฝก ควรปลูกที่โล่ง เป็นบนเขาป่าดิบอาจไม่เหมาะ)
- ควรมีการควบคุมดูแลการขุดลอก/ดูดทราย เพราะการขุดทรายในพื้นที่เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดดินถล่ม อยากให้มีการออกกฎหมายควบคุมปริมาณการดูดทราย

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายเจตนินิต สำนะ	โครงการชลประทานพัทลุง
๒. นายประธานพร ศรีนอง	โครงการชลประทานพัทลุง
๓. นายอุดมมณฑา ตูลยนิชม	โครงการชลประทานพัทลุง
๔. นายสากล ชิกเหี่ยว	อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า
๕. นายศักนินทร์ สมุทเสนีโต	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดพัทลุง
๖. นายสมเจตน์ สลัดทุกซ์	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำปากพนังตอนบน
๗. นายนิรันดร์ ขวัญแก้ว	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเทือกเขาบรรทัด
๘. นายนิกร สุวรรณการณ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเทือกเขาบรรทัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายทวี ศรีมณี	เทศบาลตำบลลำสินธุ์
๒. นายไพศาล คุณโลนิต	เทศบาลตำบลลำสินธุ์
๓. นายพะยอม ไชยณรงค์	เทศบาลตำบลลำสินธุ์

๔. นายโรจน์ สว่างรัตน์ เทศบาลตำบลอ่างทอง

ภาคประชาชน

๑. นายพิเชษฐ เขียดนิค	ต.คลองทรายขาว อ.งขลา จ.พัทลุง
๒. นายไข่ มวลขลมิ	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๓. นายนิยม เกื้อเกตุ	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๔. นายมิตร สัมปทาวนิช	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๕. นายประเสริฐ มีเอียด	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๖. นายทิน เยาว์แสง	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๗. นายรัตนา จุลพงศ์	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๘. นางธัชฌา มิตรเอียด	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๙. นายวิรัตน์ เพชรโชติ	ต.คลองทรายขาว อ.งขลา จ.พัทลุง
๑๐. นายพิเชษฐ น้อยสังข์	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๑. นานบุญส่ง เยาว์แสง	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๒. นายเริงชัย สุวรรณอมรเลิศ	ต.หาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๓. นายเทศศักดิ์ ชันติขันตี	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๔. นางสาวรัตน์ สรรพทาง	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๕. นางสาวนาฎยา จารุพัทธ์	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง
๑๖. นายวันดี อุดมประมวล	ต.ลำสินธุ์ อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม

๑. นายวิโรจน์ รัตน์พันธ์	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขางขลา

สถาบันการศึกษา

๑. โรงเรียนงขลาพิศากร	โรงเรียนงขลาพิศากร

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.ดนุพล ตันนโยภาส	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ดร.นฤทธิ ดวงสุวรรณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเพ็ญประไพ ภู่อง	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญมกล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวฐิติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๖. นางสาวฐปณีย์ ษณะนาคินทร์	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์

๔ วันที่: ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖

สถานที่: สำนักงานเทศบาลตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ประเด็น: ภัยพิบัติน้ำท่วม

วิทยากร: รศ.ดร.ธนิต เฉลิมยานนท์

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

เนื้อหาการประชุม

๑) สภาพพื้นที่ ภูมิศาสตร์ และอุทกวิทยา: จังหวัดพัทลุงประกอบด้วย ๗ ลุ่มน้ำย่อย ได้แก่ ลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม ลุ่มน้ำคลองท่าแนะ ลุ่มน้ำคลองนาท่อม ลุ่มน้ำคลองสะพานหยี ลุ่มน้ำคลองท่าเชียต-บางแก้ว ลุ่มน้ำคลองป่าบอน และลุ่มน้ำคลองพรุพ้อ ลุ่มน้ำคลองนาท่อมมีลำน้ำที่สำคัญคือ คลองนาท่อม คลองใหญ่และคลองลำเบ็ด มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาบรรทัด ไหลผ่าน อ.งหรา และ อ.เมืองพัทลุง ลงสู่ทะเลสาบสงขลา โดยมีฝายเก็บน้ำในพื้นที่เพียงแห่งเดียวคือ ฝายนาท่อม

๒) สภาพการเกิดอุทกภัยในพื้นที่: ปัจจุบันพบว่าปริมาณน้ำฝนในพื้นที่มีมากขึ้นก่อให้เกิดน้ำท่วม ซึ่งมี ๒ รูปแบบได้แก่ น้ำท่วมฉับพลัน(มักเกิดบริเวณต้นน้ำ) และน้ำท่วมขัง (เกิดบริเวณปลายน้ำ) ซึ่งมักเกิดจากมีวัตถุหรือสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำทำให้การระบายน้ำไม่สะดวก เช่น ถนน ทางรถไฟ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ฝนตกหนักแบบกระจุกตัวมีมากขึ้น, คลองขนาดเล็กซึ่งปัจจุบันตื้นเขิน ทำให้ระบบระบายน้ำไม่ดีและไม่เพียงพอ

๓) การเปลี่ยนแปลงปริมาณน้ำฝนเนื่องจาก Climate Change: จากการคำนวณปริมาณน้ำฝนโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์พบว่าในอนาคตปริมาณน้ำฝนจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหากสภาพอากาศและอุณหภูมิโลกยังคงมีแนวโน้มเช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และก่อให้เกิดน้ำท่วมหนักขึ้นในอนาคต

๑) แผนป้องกันและปรับตัวด้านอุทกภัยทั้งใช้และไม่ได้ใช้โครงสร้าง (๑๒ แผน)

- การสร้างอ่างเก็บน้ำในลำน้ำหลัก: เป็นการหน่วงน้ำลดความเสียหายน้ำท่วมในฤดูฝนและกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง
- เพิ่มพื้นที่ป่า/อนุรักษ์ป่า: ป่าสาธิตหน่วงน้ำโดยธรรมชาติและลดอัตราการเกิดน้ำท่า
- ไม่ได้ใช้โครงสร้างการจัดผังเมืองและทำทางน้ำ (Floodway): บริหารจัดการพื้นที่เพื่อลดพื้นที่ทางน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ชุมชนที่วิวัฒนาการการขยายตัวสูงทำได้ยาก
- กำหนดให้มีการออกแบบท่อระบายน้ำลดถนน โดยใช้กระดาดการเกิดซ้ำของฝน ๕๐-๑๐๐ ปี: ปกติใช้ดาบของฝน ๒๕ ปี ให้เพิ่มดาบการเกิดฝนจะได้ทำใหญ่ขึ้น แต่ต้นทุนถนนจะสูงขึ้น
- รื้อถอนโครงสร้างที่บุงกรุก กีดกันทางขวางน้ำ
- กำหนดการก่อสร้างในพื้นที่น้ำท่วมใช้ประโยชน์ที่ดินและวิธีการก่อสร้างที่เหมาะสม
- ขุดลอกคลองและทางน้ำ
- สร้างทางระบายน้ำตรงสู่อ่าวไทย: ต้องพิจารณาผลกระทบด้านอื่นๆด้วย

- การพัฒนาระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ: ตั้งตัวทันเสียหายน้อย
- ชุมชนเข้มแข็งสู้ภัยน้ำท่วม
- ให้ความรู้ประชาชน
- การวางแผนปรับตัวกับน้ำท่วม

ข้อเสนอแนะ จากการประชุม

- ควรมีการเพิ่มเติมการปลูกฝั่งวินัย การเคารพกฎกติกาให้คนในสังคม ชุมชน โดยเฉพาะให้เน้นย้ำที่เยาวชนหลัก
- ควรมีการออกข้อบังคับในการก่อสร้างบ้านไม่ให้ขวางทางน้ำ/บ้านที่กำลังจะสร้างอนาคตควรมีการยกพื้น เพราะสมัยก่อนหน้าน้ำมาน้ำก็ไม่สูงมาก และแห้งเร็วแต่ปัจจุบันการถมที่เพื่อปลูกบ้านทำให้ระดับน้ำสูงขึ้น เพราะมีสิ่งกีดขวางและทำให้น้ำแห้งช้า
- ควรมีการจัดประชุมในเรื่องของลำดับแผนงาน ควรมีการอธิบายให้ทราบถึงการจัดลำดับแผนงานที่จะมีการใช้จริง เนื่องจากเป็นแผนที่คิดล่วงหน้าเป็นเวลานาน
- การบังคับใช้กฎหมายมีอุปสรรคความเกรงใจเข้ามาด้วยทำให้บางครั้ง ไม่กล้าบังคับใช้กฎหมายจับบางคน บางกลุ่ม กฎหมายไม่สามารถบังคับใช้ผู้มีอำนาจได้

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑.	นายชูศักดิ์ พงษ์พงษ์	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘
๒.	นายสามารถ ทัพย์มนท์	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘
๓.	นายญาณภัทร นวลขาว	สำนักงานชลประทานที่๑๖
๔.	นางจริภา เพชรรักษ์	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพัทลุง
๕.	นางสาวกาญจนา บุญเนื่อง	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพัทลุง
๖.	นายวิริยะ เสนะจันทร์	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพัทลุง
๗.	นายประพันธ์ เกิดนาคสุรยงค์	ศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคใต้
๘.	นายประจักษ์ วีรณะ	ศูนย์อุทกวิทยาและบริหารน้ำภาคใต้
๙.	นายชูศักดิ์ พงษ์พงษ์	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘
๑๐.	นายสามารถ ทัพย์มนท์	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค๘

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.	นายเดน คงแก้วขาว	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาปู่
๒.	นางสาวประภา เทพชู	องค์การบริหารส่วนตำบลชะมวง
๓.	นายชม เพชรน้อย	เทศบาลตำบลควนขนุน

ภาคประชาชน

๑.	นายเมตติง ทองขุนดำ	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๒.	นายจำแนก ฤทธิรงค์	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๓.	นายวิรุณ สุขนวล	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๔.	นายประเสริฐ ตุดแก้ว	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๕.	นายบุญรัตน์ หนูด้วง	ต.ควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๖.	นายธีระวัฒน์ สังข์ทอง	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๗.	นายอำมร สุขวิน	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๘.	นายชาญจาร ทัพชัยยุทธ	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๙.	นายสุพิศ ทัพชัยยุทธ	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๐.	นายสุนทร แก้วศรีทอง	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๑.	นายเมตต์จ สุขพานิช	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๒.	นายวิราศ แก้วสุวรรณ	ต.พนมวัง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

๑๓.	นายพิทยา หนูคงบัตร	ต.ควนมะพร้าว อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๔.	นางเสาวคนธ์ อินด้าง	ต.โคกชะงาย อ.เมือง จ.พัทลุง
๑๕.	นายฐิตานันท์ นำรุงภู	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๖.	นายวิวัฒน์ อนุโรจน์	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๗.	นายเพียร หนูลาย	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๘.	นางสียา ศิริ	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑.	รศ.ดร.ธนิต เถลิษยานนท์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒.	นายฐิตินันท์ อินธุน	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓.	ผศ.ดร.อุมภาพร มุณีแนม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔.	นางสาวธัญมกล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕.	นางสาวฐิติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๕ วันที่: ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

สถานที่: เขตหน้าลำสัตว์ป่าทะเลน้อย ตำบลพะนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ประเด็น: ความหลากหลายทางชีวภาพ

วิทยากร: อ.ศักดิ์อนันต์ ปลาทอง และคุณเบญจวรรณ ธีระกุล

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ เขตหน้าลำสัตว์ป่าทะเลน้อย ต.พะนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๖ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

เนื้อหาการประชุม

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

ปัจจุบันพื้นที่ซึ่งเคยมีความอุดมสมบูรณ์และมีความสำคัญด้านความหลากหลายทางชีวภาพในหลายๆ บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทั้งในส่วนของป่าไม้ ชายหาด พื้นที่ชุ่มน้ำและป่าพรุ ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ อันเกิดจากน้ำมือของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญทุกๆ คนควรตระหนักถึงเนื่องจากระบบนิเวศซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพเปรียบเสมือนต้นทุนชีวิตของประชาชนในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นทั้งแหล่งอาชีพและแหล่งศึกษา ท่องเที่ยว ปัจจุบันพบว่าระบบนิเวศหลายๆ แห่งในพื้นที่ลุ่มน้ำมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนของชนิดพันธุ์และการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ ชนิดพันธุ์สัตว์และพืชบางชนิดหายไป บางชนิดลดน้อยลงอย่างมากจนใกล้สูญพันธุ์ เช่น โลมาอิรวดี อีกทั้งมีการบุกรุกของสายพันธุ์ต่างถิ่นซึ่งทำลายสมดุลนิเวศเดิม ความตื่นตัวของทะเลสาบและทะเลน้อยปัญหาน้ำเสีย เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยัง

ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพด้วย เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นทำให้ปลาบางชนิดย้ายถิ่น วางไข่ หอยเชอร์รี่และผักตบชวาขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว การเกิดไฟไหม้ในป่าพรุ เป็นต้น

๒). แผนงานป้องกันและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ

- แผนงานการควบคุมการทำลายระบบนิเวศที่สำคัญของลุ่มน้ำมีประสิทธิภาพ
- แผนงานจัดโครงการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม
- แผนงานการควบคุมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- แผนงานการควบคุมผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- แผนงานการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
- มาตรการเฉพาะพื้นที่ (พื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย) เฉพาะประเด็นการควบคุมผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ข้อเสนอแนะ จากการประชุม

- ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนา เช่นการปิดปากน้ำทำให้การหมุนเวียนของน้ำเปลี่ยนไป ทำให้มีปัญหาการใช้ที่ดิน ปัญหาด้านพันธุ์พืช ปัญหากัดเซาะ พืชในท้องถิ่นหายไประยะจุดในพื้นที่มีน้อยลง พืชบุกรุกมากขึ้น เป็นต้น
- หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือ เมื่อชาวบ้านขอความช่วยเหลือจากหน่วยงาน หน่วยงานจะปิดความรับผิดชอบ
- ควรมีการพัฒนากลไกบริหารจัดการ อาจมีชุดบริหารจัดการเฉพาะพื้นที่ วางนโยบายแก้ไข ปัญหาหรือพัฒนาต้องมีการศึกษาผลกระทบรอบด้าน
- การกำจัดพืชต่างถิ่นต้องทำการต่อเนื่องเพราะมันอาจจะลอยตามน้ำจากจุดอื่นๆที่เชื่อมตัวกับทะเลน้อย
- ให้ ๕ หมู่บ้านที่อยู่บริเวณรอบๆทะเลน้อยช่วยสังเกตและพิจารณา
- ขาดการกระจายความรู้เกี่ยวกับจุดเด่นพื้นที่ ให้ชาวบ้านทราบ ควรมีการปรับความคิดและทัศนคติของคนก่อน
- กฎหมายบางข้อเป็นข้อจำกัดทำให้แก้ปัญหาไม่ได้ตรงจุด บางเรื่องอาจกำหนดเป็นกฎหมายมหาชนที่ถือปฏิบัติร่วมกันในท้องถิ่น (เช่นระหว่าง ๒ องค์การบริหารส่วนตำบล)โดยหาข้อตกลงร่วมกันให้ได้ส่วน เพื่อลดข้อขัดแย้ง
- เขตฯกับชาวบ้านควรมีการสื่อสารกัน มีการให้ความรู้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านบ้าง
- ควรมีกาสนับสนุนจากเขตหน้าล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ในเรื่องแนวคิดโครงการเสนอยั่งยืนร่วมกับชุมชนเพื่อให้ได้น้ำหนัก
- ควรมีมาตรการควบคุมเครื่องมือประมงบางชนิด เพราะเครื่องมือประมงทำให้ความอุดมสมบูรณ์พื้นที่ทะเลน้อยลดลง เช่น มีการใช้เครื่องมือในการจำลูกปลา
- การกำจัดวัชพืชในควรพิจารณาทำช่วงหน้าฝน ถ้าปล่อยน้ำเข้ามาพืชน้ำจะตาย และช่วยทำให้ระบบน้ำไหลเวียนดีขึ้น เช่น ขยายกลาง ลอกคลอง

- กำหนดเขตดูแลทะเลน้อยร่วมกันของ ๕ ชุมชน ต้องการให้ชุมชนรับผิดชอบร่วมกัน เพราะเป็นพื้นที่ทำอาชีพของคนในชุมชน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายนิรันดร์ ขวัญแก้ว	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเทือกเขาบรรทัด
๒. นายเสาวรส ชิกเหี้ยว	อุทยานแห่งชาติเขาปู่เขาาย่า
๓. นายทวีวรรณ บัวหนู	สำนักงานป่าไม้จังหวัดพัทลุง
๔. นางสาวกาญจนา บุญเนื่อง	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพัทลุง
๕. นางณภัทร ณ พัทลุง	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
๖. นายวิชรา เสนาจันทร์	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายธนิต ชูคง	เทศบาลตำบลอนทราय
๒... นางสาวกวีตา โสภณรัตน์	เทศบาลตำบลนางตุง
๓. นายชูศักดิ์ พจนานุกุล	เทศบาลตำบลนางตุง
๔. นายจากร ด้วงแก้ว	เทศบาลตำบลนางตุง
๕. นายสมใจ เกื้อนุ่น	เทศบาลตำบลทะเลน้อย
๖. นายสมพร โรวะกรรม์	องค์การบริหารส่วนชะมวง

ภาคประชาชน

๑. นายบุญไส บุญวงศ์	ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
๒. นายหนูแสง แก้วสีนวนล	ต.ท่าเสม็ด อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
๓. นายบุญฤทธิ์ ทวีสุข	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๔. นายกิตติกร ชูเพชร	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๕. นายโสภา อนุกรพิน	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๖. นางเกสร นุ่นเอียด	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๗. นางสมใจ เกลี้ยงแก้ว	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๘. นายฉิ่ง บัวบาน	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๙. นายณรงค์ ชุนเช่น	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๐. นางอาภาภรณ์ หาญณรงค์	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๑. นายมณี อนุกรบุตร	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๒. นางจรรยาพร พัดชา	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๓. นายณัฐพล หนึ่นหนู	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๔. นางสาวอ้อมใจ เมืองหนึ่น	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๕. นางยุพา ทองดีนุ้ย	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๖. นางอาภรณ์ ชมพวง	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
๑๗. นายพรภิรมณ์ พัดรา	ต.พนาตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. อาจารย์ศักดิ์ ปลาทอง	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ดร.นฤทธิ ดวงสุวรรณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเบญจวรรณ ธีระกุล	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญมถ ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวฐิติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๖ วันที่: ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖

สถานที่: โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

ประเด็น: ความมั่นคงทางอาหาร

วิทยากร: รศ.ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

เนื้อหาการประชุม

๑). สถานการณ์และสภาพปัญหา

อ.บางแก้ว เป็นแหล่งปลูกข้าวซึ่งมีพันธุ์ข้าวที่มีชื่อเสียงได้แก่ข้าวสังข์หยด ซึ่งเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมือง ปัจจุบันพื้นที่เกษตรที่เคยเป็นนาข้าวและพืชอาหาร ถูกเปลี่ยนเป็นยางพาราและปาล์ม เนื่องจากมีราคาสูงกว่าพืชอาหารทั่วไป ซึ่งในอนาคตอาจเหลือพื้นที่ผลิตอาหารเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้อาหารในพื้นที่ไม่เพียงพอและจำเป็นต้องซื้ออาหารเข้าสู่พื้นที่ รายได้รั่วไหลออกนอกชุมชน ซึ่งถือเป็นความไม่มั่นคงทางอาหารที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ การรับประทานอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะและการขาดความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ อาจนำไปสู่การเกิดโรคต่างๆ อันเป็นปัญหาสาธารณสุขเพิ่มขึ้นในอนาคตอีก ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีผู้ป่วยเบาหวานและโรคอ้วน ซึ่งเป็นโรคที่เกิดจากภาวะโภชนาการผิดปกติเพิ่มขึ้น เพราะคนนิยมอาหารฟาสต์ฟู้ด เด็กๆ มักชอบเข้าร้านสะดวกซื้อ และอาหารที่รับประทานโดยทั่วไปมักเน้นให้พลังงานเท่านั้น

๒). แผนงานความมั่นคงทางอาหาร

- แผนงานการเพิ่มศักยภาพการผลิตอาหารและคุณภาพของอาหาร
- แผนงานการเข้าถึงอาหาร สารสนเทศ และการบริโภคอาหาร
- แผนงานการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจิตสำนึกเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร
- แผนงานการขับเคลื่อนความเข้มแข็งของกลุ่ม/องค์กรความมั่นคงทางอาหาร

ข้อเสนอแนะ จากการประชุม

- ปัจจุบันชาวบางแก้วนิยมทำงานในเมืองไม่สนใจทำเกษตรกรรมในพื้นที่ ส่งผลให้ที่นาลดลง การทำนาที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวพัทลุง แต่เมื่อระบบนา ไม้ดี คือหน้าแล้งไม่มีน้ำ หน้าฝนน้ำท่วมทำให้ชาวบ้านไม่นิยมปลูกข้าว ควรมีการศึกษาเรื่องข้าว พันธุ์ข้าว ควรเรือพื้นความนิยม ข้าวสังข์หยดที่เป็นพันธุ์ข้าวเอกลักษณ์ จังหวัดพัทลุง
- อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนข้อมูล เรื่องต่างๆ เช่นการปลูกผัก ปลูกข้าว เพราะเกษตรกรเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับผลผลิต เพราะไม่มีหน่วยงานให้การสนับสนุน ดังนั้นหน่วยงานด้านการศึกษาต้องเพิ่มศักยภาพของชาวบ้านและพื้นที่ด้วยการหาแนวทางช่วยเกษตรกรที่ไม่ใช้สารเคมีให้มากขึ้น เช่น ให้ความรู้ Biocontrol ปุ๋ยชีวภาพ การปรับปรุงดิน
- กำหนด zoning น่าจะช่วยได้เพื่อการเพิ่มศักยภาพการผลิต เข้าถึงอาหารที่มีคุณภาพได้น้อย เนื่องจากขาดการจัดการระบบการผลิต ระบบนิเวศในอดีตข้าวบางแก้วดังมาก เป็นข้าวที่ปลอดภัย ใช้ซี้ค้ำควาบำรุงมีกลิ่นหอม แต่ปัจจุบันมีการเน้นการผลิตเชิงปริมาณมากเกินไป ทำให้ต้องพึ่งสารเคมี
- ควรพิจารณาการเพิ่มพื้นที่เกษตรอาหาร สนับสนุนให้มีการผลิตอาหารแบบธรรมชาติ แหล่งน้ำมีปลา มีหอยธรรมชาติ
- ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เช่น ชลประทาน กับกรมส่งเสริมฯ

- จำเป็นต้องมีแนวทางบริหารจัดการน้ำ เช่นการสร้างแก้มลิง ระบบชลประทานทำให้น้ำในพื้นที่ขาดไปแต่โอนตัดคลองชลประทานหมด และน้ำถูกปล่อยลงทะเลสาบเป็นน้ำที่ปนเปื้อน ปัจจุบันปลาพรมหายไปจากพื้นที่นี้ เนื่องจากมีการกั้นเขื่อน ปลาอาจวางไข่ไม่ได้
- ชาวบ้านเสนอปัญหาผ่านสภาเกษตรกรแห่งชาติ แต่การรับเรื่องราวและพิจารณาแนวทางแก้ไขใช้เวลานาน
- ควรมีการกรุยพื้นที่เป็นที่ตั้งหรือทำโครงการรณรงค์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาแบบองค์รวม
- การมีเครือข่ายการสร้างแหล่งความรู้ เช่น การปลูกผักปลอดสารพิษ รมณรงค์ให้ชาวบ้านทำอาชีพแบบยั่งยืนไม่ใช่สารเคมี
- ควรมีการจัดการต้นทุนพื้นที่: ควรระมัดระวังในการรับคนงานต่างชาติ อาจทำให้คนไทยตกงานได้
  - ทนธรรมชาติ ดินน้ำป่าเขา ต้องได้รับการจัดการ
  - ทนสังคม กลุ่มองค์กร มีกลุ่มเฉพาะกิจมาก
  - ต้นทุนมนุษย์ การมีการให้ความสำคัญ
  - ต้นทุนทางวัฒนธรรม/วิถีชีวิต
- เป้าหมายยังคงเป็นภาพกว้าง ผลลัพธ์คงกว้าง ควรจะมีการเน้นโครงการที่สำคัญๆ
- ควรมีภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการแก้ไขเรื่องที่ดิน ว่านายทุนกลุ่มไหนที่มากกว่านซื้อ ซึ่งไปทำอะไรไม่มีหน่วยงานประสานงานให้ข้อมูลชาวบ้าน
- ปัจจุบันพฤติกรรมการกินเปลี่ยนไป คนกินข้าวเข้าน้อยลงอาหารบางอย่างไม่เป็นที่นิยมเช่นแกงซี่เหล็ก ต่างมีการสอนเยาวชนปลูกฝังให้กินอาหารอย่างมีประโยชน์ที่เคยมีแต่โบราณและให้ลดฟาสต์ฟู้ด ให้ตระหนักถึงวิถีชุมชนแบบเก่า
- ให้ความรู้เรื่องห่วงโซ่อาหารแก่ประชาชน ปัจจุบันคนอ่อนแอหลงเพราะกินอาหารช่วงท้ายๆกินปลา/ไก่ที่กินอาหารสำเร็จรูป
- ปัจจุบันทะเลสาบตื้นเขิน ปลาน้อยลง ทำให้พื้นที่ทำมาหากินมีขนาดเล็กส่งผลให้เกิดความขัดแย้งที่ป่ากระวะ
- อยากให้รัฐพิจารณาโครงการเพิ่มจำนวนปลาในทะเลสาบ และโครงการปล่อยปลา ควรคัดเลือกปล่อยปลาที่มีขนาดพอเหมาะและสามารถเอาตัวรอดได้
- ประชาชนสำรวจความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน สำรวจอาหารใกล้บ้าน สำรวจค่าใช้จ่ายในบ้านดูแลข้อมูลโภชนาในแต่ละวัน ชาวบ้านต่างมีความรู้ และความจริงแล้ว ชาวบ้านสามารถทำเองได้ถ้ามีความรู้
- นโยบายของรัฐไม่ชัดเจน (พูดอย่างทำอย่าง) รวมถึงนโยบายรัฐเน้นการผลิตให้ได้ ปริมาณมากทำให้เกษตรกรใช้สารเคมีในการ ในการเสนอโครงการชาวบ้านต้องเป็นคนตั้งข้อเสนอโครงการแทนที่ราชการจะเสนอให้
- ดังนั้นราชการการศึกษาความต้องการและศักยภาพของชาวบ้านและพื้นที่ด้วย การหาแนวทางช่วยเกษตรกรที่ไม่ใช้สารเคมีให้มากขึ้น เช่น ให้ความรู้ Biocontrol ปุ๋ยชีวภาพ การปรับปรุงดิน

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายอรุณ ศรีทองขลุ่ย
๒. นายประเสริฐ ศรีวรรณ
๓. นางสุจินต์ บุญช่วย
๔. นายสำเร็จ แซ่ซิม
๕. นายวินัย สังข์แก้ว
๖. นายพงษ์พันธ์ เกษนวงศ์

- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพัทลุง
 สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง จังหวัดพัทลุง
 สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง
 ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง
 สภาเกษตรกร จังหวัดพัทลุง
 สภาเกษตรกร จังหวัดพัทลุง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายนงสกรณ์ เอี่ยมอินทร์
๒. นางสาวศิริวรรณ หนูแสน
๓. -นายอะหลี ดลระหมาน
๔. นางสุธาสิณี อินนุร์กร
๕. นายนิกร พรหมแทน

- องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบอน
 องค์การบริหารส่วนตำบลป่าบอน
 องค์การบริหารงานส่วนตำบลโคกสัก
 เทศบาลตำบลบางแก้ว
 เทศบาลตำบลแม่ขรี

ภาคประชาชน

๑. นางานอารมณีย์ ยิ้มละมัย
๒. นายปราณี บุญจันทร
๓. นางมุกดา สุวรรณโชติ
๔. นายเจือ สังข์

- ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
 ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
 ต.ท่ามะเตี้อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
 ต.ท่ามะเตี้อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

๕. นายอรุณ สุวรรณโชติ	ต.จองถนน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
๖. นางวุฒิชัย สีดา	ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๗. นายวิรัตน์ สัตตะพันธ์	ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๘. นางเบญจมาศ มณีพรหม	ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๙. นายเชย แซ่ล้อยเลื้อย	ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๑๐. นางปราณี สัตตะพันธ์	ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๑๑. นางฉาย มณีโชติ	ต.ฝางจะมี อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง
๑๒. นายจำเริญ ผ่องอำไพ	ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๑๓. นางอภิสร่า ศรีณยุตามนท์	ต.เขาชัยสน อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
๑๔. นางเหิอะ นวนมิ่ง	ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๑๕. นางสม ชูแก้ว	ต.นาปะขอ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๑๖. นายสมนึก พรรณศักดิ์	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง
๑๗. นายโสภณ สงวนแก้ว	ต.โคกสัก อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๑๘. ร.ต.ท. สมบูรณ์ ช่วยเนื่อง	ต.ท่ามะเตี้อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๑๙. นางยุพา มีเสน	ต.ท่ามะเตี้อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๒๐. นางสมจิตร คงตุต	ต.ท่ามะเตี้อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง
๒๑. นายบุญโชค หนูทอง	ต.ท่ามะเตี้อ อ.บางแก้ว จ.พัทลุง

สถาบันการศึกษา

๑. นายประเกียรติติ สุวรรณโส	โรงเรียนบางแก้ววิทยาคม
๒. นางสาวสาธกา โชคดี	โรงเรียนบ้านหุแแร่

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ดร.นฤทีธิ์ ดวงสุวรรณ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวธัญมกล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวดุขยา จันทรัตน์	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์

๗ วันที่: ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖

สถานที่: สำนักงานเทศบาลตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประเด็น: ความมั่นคงทางน้ำ

วิทยากร: รศ.ดร.พนาลี ชีวภิตการ

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ สำนักงานเทศบาลตำบลพะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

เนื้อหาการประชุม

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

สภาพปัญหาด้านความมั่นคงทางน้ำที่พบในปัจจุบันมี ๓ ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ น้ำท่วม น้ำแล้ง และน้ำเสีย ซึ่งจากการศึกษา พบว่าคลองสายหลักที่เป็นลุ่มน้ำย่อยของทะเลสาบสงขลาได้รับเอามลพิษจากอุตสาหกรรม การเกษตร และครัวเรือนในปริมาณมากเกินศักยภาพของลำคลองที่จะบำบัดตัวเองได้และปลดปล่อยมลพิษเหล่านั้นลงสู่ทะเลสาบสงขลา อีกทั้งยังพบปัญหาน้ำเค็มรุกตัว การปนเปื้อนตะกอนดิน น้ำท่วมในหน้าฝน น้ำแล้งในหน้าร้อน อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งปัจจุบันมีการแก้ปัญหาด้านมลพิษโดยมีการตั้งระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่ชุมชนเมืองใหญ่ๆ เช่น ระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครหาดใหญ่ ซึ่งถือว่ายังไม่เพียงพอ นอกจากนั้นยังพบปัญหาขยะที่ไม่ได้รับการจัดการที่ถูกต้องด้วย

๑).แผนงานด้านการจัดการขยะและมลพิษทางน้ำ

- แผนงานการควบคุมการปล่อยสารอาหารและสารพิษจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ลงสู่แหล่งน้ำ
- แผนงานการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ
- แผนงานการป้องกันและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำโดยการประสานเครือข่าย อย่างต่อเนื่อง/ทั่วถึงทั้งลำน้ำ
- แผนงานการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง
- แผนงานการจัดการขยะอย่างเหมาะสมตามขั้นตอน

ข้อเสนอแนะ จากการประชุม

- เสนอให้เพิ่มเติมแผนงานเกี่ยวกับภาคการเกษตรลงไปด้วย และควรมีโครงการที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน บรรจุลงในแผน
- ไม่สนับสนุนให้ทำระบบบำบัดน้ำเสียเพราะการจัดการไม่ค่อยได้ผล (ดูจากหาดใหญ่เป็นตัวอย่าง) ควรมีระบบบำบัดน้ำเสียครัวเรือนมากกว่า ให้ชาวบ้านทำเองดีกว่า ถ้าทำได้ทุกบ้าน น่าจะดีขึ้น และมีโครงการติดตามผล เพื่อให้มีการดำเนินการจริง
- มีการเสนอโมเดลหลุมดักตะกอน ช่วยแก้ปัญหาหน้าแล้ง แต่ยังเป็นโครงการที่ยังไม่มีหน่วยงานให้นำไปต่อยอด
- การจัดการขยะควรจัดการตั้งแต่แหล่งกำเนิด เช่น บ้านเรือน ชุมชน ควรส่งเสริมการนำขยะชีวภาพมาใช้ประโยชน์เพื่อลดปริมาณขยะที่ต้องฝังกลบ
- ควรนำเด็กๆ และสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหา เพราะเด็กๆจะเป็นสื่อกลางการติดต่อกับครอบครัว
- ควรมีโครงการนำขยะมาเป็นพลังงาน เพื่อให้เป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ไม่ก่อให้เกิดปัญหา
- ควรมีการบูรณาการเรื่องกฎหมายด้านมลพิษ และควรมีบทลงโทษเพื่อให้ขยะลงผลกระทบต่ออนาคต

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นายสมโชคดี พุทธชาติ
๒. นางจิตติกร เรือเกง

สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคสงขลา
ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายอิกรรัตน์ กรรัตน์
๒. นายสันติ จันทะโณ
๓. นายเดชวัฒน์ วารยะมีคง
๔. นายวิสิษฐศักดิ์ดา ทองอำภา
๕. นายอุดม ปวีณทองวงศ์
๖. นายสันติ อินทร์

เทศบาลตำบลทุ่งตำเสา
เทศบาลตำบลพะตง
เทศบาลตำบลพะตง
เทศบาลตำบลพะตง
เทศบาลตำบลพะตง
เทศบาลตำบลพะตง

ภาคประชาชน

๑. นายภูณัฐรูปพน หนูพุล
๒. นางวิไล แซ่เจียง
๓. นายกิติพงษ์ แซ่จิ้น
๔. นายจตุรงค์ สมศิลาธรรม
๕. นางสาวสุกัญญา นิลรัตน์
๖. นางสาวโนริย์ ขมิโดย
๗. นางสาวสุณีรัตน์ แซ่เสี้ยง
๘. นางปวีรดา เปล่งสิ้นเที่ยง

ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

๙. นางรำเพย แซ่ลิ้ม	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๐. นางสาวอะนงค์ รักชีโต	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๑. นายมนูญ พูลสวัสดิ์	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๒. นายพิทยา ทาคนารักษ์	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๓. นางดวงใจ ใหญ่ทอง	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๔. นางศิริลักษณ์ คล้ายพลอย	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๕. นายคัมพร จันทโร	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๖. นางประเทือง จันทโร	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๗. นายวินัย จันทโร	ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

องค์กรเอกชน

๑. นายฤทธิ มະกะ	บ.เซฟสกินน์คอมปอเรชั่น
๒. นายวินัยพงษ์ สาเขต	บ.ไอกะหาดใหญ่ จำกัด
๓. เบญจมาศ นาคหลง	บ.หาดสินส์เบอริ์ จำกัด

สถาบันการศึกษา

๑. นายฤทธิ มະกะ	โรงเรียนวัดทุ่งลุงมิตรภาพที่๑๙๘
๒. นายวินัยพงษ์ สาเขต	โรงเรียนเทศบาล๑(ชุมชนบ้านอุดมทอง)
๓. นางเบญจมาศ นาคหลง	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย๒

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. รศ.ดร.พนาลี ชิวกิตาการ	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ผศ.ดร.อุมาพร มุณีแนม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวจิตติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวสุพิชวีวรรณ กองทอง	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๕. นางสาวรัตนาภรณ์ ศิริอารยาภรณ์	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์

๘ วันที่: ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

สถานที่: ศาลาเอนกประสงค์แหลมโพธิ์ ต.คูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประเด็น: การกัดเซาะชายฝั่ง (ทะเลสาบสงขลา)

วิทยากร: รศ.ดร.دنุพล ตันนโยภาส

ผลการประชุม

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ณ ศาลาเอนกประสงค์แหลมโพธิ์ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ ดังรายชื่อแนบท้าย

เนื้อหาการประชุม

๑) สถานการณ์และสภาพปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสามารถ สามารถพบเห็นได้ทั้งชายฝั่งด้านอ่าวไทยและฝั่งทะเลสาบสงขลา สำหรับชายฝั่งทะเลสาบสงขลาที่เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง ได้แก่ หาดแหลมโพธิ์ หาดบ้านใต้และปากคลองอู่ตะเภา ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ หรือ ปากคลองปากพรอ ต.ป่าขาด อ.สิงหนคร จ.สงขลา เป็นต้น ซึ่งการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงตั้งแต่ระดับปานกลาง (๓-๔ เมตร/ปี) จนถึงขั้นรุนแรงมาก (>๕ เมตร/ปี) ทำให้เกิดความเสียหายกับถนนและบ้านเรือนที่อยู่ใกล้บริเวณชายฝั่ง นอกจากนี้ยังพบว่าการแก้ไขปัญหาโดยการสร้างแนวกันคลื่นในบางจุดไม่สามารถแก้ปัญหาได้หรือก่อให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น อันเกิดจากวัสดุหรือรูปแบบที่ใช้ไม่เหมาะสม

๒). แผนงานการป้องกันและรับมือการกัดเซาะชายฝั่ง

- แผนงานป้องกันและลดผลกระทบจากคลื่นลมในภาวะการณ์ภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ
- แผนงานการควบคุมตรวจสอบสิ่งก่อสร้างชายฝั่งทะเลที่ไม่เหมาะสมในภาวะภูมิอากาศโลกเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ จากการประชุม

- ชาวบ้านบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำนาเกลือ มีแนวทางใดบ้างที่ช่วยให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกับทรัพยากรโดยไม่ทำลายทรัพยากรรวมถึงตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากร มีอาชีพโดยไม่ทำลายแนวกันคลื่นตามธรรมชาติ
- ควรมีข้อบังคับควบคุมน้ำเสียจากบ่อเกลือ รวมถึงควรมีโครงการจัดอบรมผู้ประกอบการนาเกลือ
- การปลูกป่าชายเลนทดแทนควรพิจารณาพันธุ์ไม้หลายๆ ชนิด อย่างมุ่งปลูกแต่ชนิดที่มีมูลค่าอย่างเดียวเพราะอาจไม่เหมาะกับพื้นที่ ควรลองปลูก จาก เป้ง หรือลำพู ดูบ้าง
- การปลูกป่าชายเลนทดแทนควรมีการดูแล ปลูกซ่อมแซมจนกว่าจะอยู่ตัว เพราะปลูกช่วงแรกอาจตายมากเนื่องจากกระแสน้ำแรง
- การใช้โครงสร้างอาจได้ผลดีไม่เท่าการปลูกป่า เพราะต้องซ่อมแซมอย่างสม่ำเสมอ และสิ้นเปลืองงบประมาณในการบำรุงรักษา
- ควรพิจารณาข้อกฎหมายที่จะบังคับใช้เพื่อป้องกันการบุกรุกป่าชายเลนธรรมชาติที่เหลืออยู่ และควรบังคับใช้จริงจัง
- ควรขยายโครงการลงในภาคการศึกษา ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ปลูกฝังตั้งแต่เด็กๆ และช่วยให้กระจายความรู้ได้รวดเร็วขึ้น ควรมีการอบรมครูด้วย เพราะบางครั้งครูก็ยังไม่รู้
- การมีชุมชนที่เข้มแข็งจะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายได้ผลมากขึ้น และชุมชนควรเรียกร้องหน่วยงานให้ใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เพราะตัวชุมชนคือผู้รับผลกระทบโดยตรง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

หน่วยงานราชการ

๑. นางสาววิภารัตน์ เรียมเจริญ
๒. นายวิชาญ ชูสุวรรณ
๓. นายสุวิทย์ สุวรรณสุข
๔. นายศักพงค์ รอดสุทศ์
๕. นายธเนศ ศรีทอง
๖. นายไพโรจน์ ช่วยวงศ์
๗. นายสำรยา อินเนก
๘. -นางอรัญญา วิศวอารีย์

ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทย
ตอนล่าง

ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทย
ตอนล่าง

ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา

ศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา

ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งที่๔

สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา

สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สงขลา

ศูนย์วิจัยแลพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. นายพูน ไหมแก้ว
๒. นายสุวิทย์ ฌราศรีรัตน์
๓. นางรุจิรา สิ้นนรุ
๔. นายมงคล บุญรัตน์

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่athom

เทศบาลตำบลคูเต่า

เทศบาลเมืองคลองแห

เทศบาลตำบลน้ำน้อย

ภาคประชาชน

๑. นายแอน บินโหมต	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๒. นายวิรัตน์ เสงรัมย์	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๓. นายผีอ็อก บินอะหลี	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๔. นายธงมินทร์ แก้วรักมี	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๕. นายร่อมต สุ่มัด	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๖. นางพัศราภรณ์ วิบูลย์รัตน์	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๗. นายอับดุลรอเอด บินแหละ	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๘. นางตะแตรง บินหมาน	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๙. นายร่อฮัด บินโหมต	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๐. นายเบาะ บินโหมต	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๑. นางสาวจิราภรณ์ ภาวรกิจ	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๒. นางเพียงเพ็ญ จงจิตร	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๓. นายวีระวุฒิ แก้วห่อทอง	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๔. นายเฟิน เกิดสุวรรณ	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๕. นายคมกฤษ นนทศร	ต.น่าน้อย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๖. นายปิ่นอนงค์ มุณีแนม	ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๗. นายสุชาติ ศรีษะสมุทร	ต.รัตภูมิ อ.ควนลัง จ.สงขลา

สถาบันการศึกษา

๑. นายทรงคนะ สุขธรรมณี	โรงเรียนปากจ่าวิทยา
๒. นางสิริการณต์ สุขธรรมณี	โรงเรียนปากจ่าวิทยา

คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑. ดร.ไชยวัฒน์ รงค์สยามานนท์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๒. ผศ.ดร.อุมาพร มุณีแนม	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๓. นางสาวเพ็ญประไพ ภูทอง	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๔. นางสาวธัญกมล ใจดำรงค์	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน
๕. นางสาวจิตติมา ศรีไชย	ม.สงขลานครินทร์/คณะทำงาน

๒.๓ สรุปการประชุมสัมมนาครั้งที่ ๒

สืบเนื่องจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการฯ รวมทั้งการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนา
กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
พื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ และใช้เป็นฐานใน
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างยั่งยืน ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่
ก่อให้เกิดปัญหาภัยธรรมชาติในพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่มีระดับความรุนแรงและความถี่บ่อยครั้ง

มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย หรือดินถล่ม ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ สำนักงานฯ ยังคงมอบหมายให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ให้ดำเนินการศึกษาเพื่อสำรวจพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ และวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ความต้องการในการปรับตัว รวมทั้งรวบรวมความรู้ที่สืบทอดตามประเพณี (Tradition Knowledge) ที่ชุมชนท้องถิ่นดำเนินวิถีชีวิต และ/หรือ วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) ที่หน่วยงานราชการในพื้นที่ดำเนินการอยู่ ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพภูมิอากาศ และระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนกำหนดข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำกรอบแผนการปรับตัว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และได้ดำเนินงานโครงการต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยได้นำข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำแผนฯ ดังกล่าว มาจัดทำกรอบแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ผนวกรวมเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ และดำเนินการแปลงสู่การปฏิบัติในรูปแบบของโครงการนำร่อง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือปฏิบัติในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และนำมาปรับใช้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการขยายผลในพื้นที่ลุ่มน้ำอื่นๆ ต่อไป และได้จัดประชุมสัมมนาครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๓๐ น. ณ ห้องอติเรก ณ ถลาง ศูนย์ประชุมคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ในการประชุมครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๗๘ ท่าน ประกอบด้วย หน่วยงานราชการจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรอิสระ ภาคประชาชน เจ้าหน้าที่จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดังรายชื่อแนบท้าย

สาระสำคัญของการประชุม

๑) วัตถุประสงค์การประชุม

๑. เพื่อระดมความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นต่อเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อผลการศึกษาของโครงการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน

๒. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงและให้ข้อคิดเห็นต่อผลการศึกษาครั้งนี้เพื่อสามารถนำไปปรับแผนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ แนวโน้ม และความต้องการของภาคส่วนต่างๆ มากที่สุด

๒) กำหนดการประชุม

๐๘.๐๐ น. กล่าวรายงาน โดย รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๐๘.๑๐ น. เปิดการประชุม โดย นายไพศาล ผดุงศิริกุล ผู้อำนวยการกลุ่มงานระบบนิเวศแหล่งน้ำสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๐๘.๑๕ น. รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดย คณะที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑๑.๓๐ น. ฟังความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการฯ

๑๒.๓๐ น. ปิดการประชุมสัมมนา โดย นายไพศาล ผดุงศิริกุล ผู้อำนวยการกลุ่มงานระบบนิเวศแหล่งน้ำสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓).เนื้อหาการประชุม

๓.๑) ความเป็นมาและวัตถุประสงค์การพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา รวมถึงความเชื่อมโยงของโครงการ บรรยายโดย รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยได้กล่าวถึงความเป็นมาของโครงการ ลักษณะการดำเนินงานงบประมาณ รวมไปถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานในโครงการก่อนหน้า พร้อมทั้งเสนอวัตถุประสงค์และลักษณะงานของโครงการปัจจุบัน

๓.๒) ดร.ไชยวัฒน์ รงสยามานนท์ ได้นำเสนอกรอบแนวคิดและวิธีการดำเนินโครงการในภาพรวมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาระยะยาวและแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยกล่าวถึงกรอบการดำเนินโครงการในส่วนของจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ๒๐ ปี และแผนการปรับตัว/รับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ต่างๆ ในแผนแม่บท รวมไปถึงแนวคิดและกรอบการดำเนินโครงการนำร่อง

๓.๓) รายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ทั้งในด้านการจัดทำแผนงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ และการจัดทำโครงการนำร่องโดย คณะที่ปรึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แก่

- รศ.ดร.ธนิต เถลิษยานนท์ รายงานผลการดำเนินงานในประเด็นอุทกภัย
- นางเบญจวรรณ ธีระกุล รายงานผลการดำเนินงานในประเด็นทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ
- รศ.ดร.दनุพล ตันนโยภาส รายงานผลการดำเนินงานในประเด็นภัยพิบัติดินถล่ม
- รศ.ดร.บัญชา สมบูรณ์สุข รายงานผลการดำเนินงานในประเด็นความมั่นคงทางอาหาร
- ผศ.ดร.ปาริชาติ วิสุทธสมาจารย์ รายงานผลการดำเนินงานในประเด็นด้านศิลปกรรมและประวัติศาสตร์

๓.๔) รายงานผลการดำเนินงานในส่วนการจัดทำข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนายอดุลย์ เบ็ญญี่ ผู้แทนสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุม

- (คุณโสภณ จาก จ.พัทลุง) อ.บางแก้ว เป็นพื้นที่ปลายน้ำ ประกอบกับ จ. พัทลุง มีระบบชลประทานไม่มากนัก ซึ่งในการผลิตพืชอาหาร เช่น ข้าว และพืชอาหารอื่นๆ จำเป็นต้องใช้น้ำ จึงเสนอให้มีระบบบริหารจัดการน้ำเกิดขึ้นในพื้นที่

- (คุณฉิ่ง บัวบาน จาก จ.พัทลุง) ควรมีการบูรณาการ การทำงานของหน่วยงานต่างๆ ควรเน้นกลไกให้ชัดเจน ทั้งการบูรณาการทางความคิด และการปฏิบัติ
- ปัจจุบันพื้นที่ผลิตอาหารลดลง หน่วยงานย่อยระดับเขตภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรเข้ามาดูแล เพื่อให้เกิดการเพิ่มพื้นที่ผลิตอาหารให้มากขึ้น
- (คุณธนิษฐ จาก จ.พัทลุง) ในการจัดการปัญหาน้ำท่วมโดยการสร้างอ่างเก็บน้ำ จำเป็นต้องมีการตั้งข้อสังเกตและควรระมัดระวังเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพควบคู่กัน เนื่องจากป่าไม้ส่วนหนึ่งต้องถูกทำลายไปเพื่อให้ได้พื้นที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำดังกล่าว
- ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูด้านศิลปกรรมยังขาดพื้นที่ของ จ.พัทลุง
- (เจ้าหน้าที่จากสถาบันทักษิณคดีศึกษา) ในการจัดการดูแลแหล่งศิลปวัฒนธรรมควรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม เนื่องจากปัจจุบันผู้ติดตามและประเมินผลเป็นบุคคลภายนอก ไม่มารถให้ข้อเสนอแนะที่เฉพาะเจาะจงได้ อันที่จริงแล้วควรมีแผนงานที่ลงลึกมากขึ้น และควรให้ชาวบ้านร่วมกับนักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน
- ควรยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง แล้วนำยุทธศาสตร์มาเป็นเครื่องมือให้หน่วยงานในพื้นที่นำไปใช้โดยมีการบูรณาการความร่วมมือกัน
- (อ.ประวิทย์) ควรมีการผลักดันให้แผนเข้าสู่การพัฒนาในจังหวัด
- (ตัวแทน สผ.) ในการเสนอแผนต่อสำนักงบประมาณนั้น ความจริงแล้วสำนักงบประมาณมักจะไม่มี การตัดแผนงานออก แต่แผนงานมักถูกตัดออกไปในขั้นตอนการปฏิบัติ อีกทั้งหน่วยงานที่รับทำแผน ไม่ได้มีการทบทวนแผนเดิมที่เคยเสนอออกไป ควรมีแผนงานที่กะทัดรัดและเน้นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรแนะนำการจัดตั้งงบประมาณให้ครอบคลุม และให้หน่วยงานที่ใช้งบจริง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๑	นายเนเรศ สังข์ทยา	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสงขลา
๒	นายวิชาญ ชูสุวรรณ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง
๓	นายชำนาญ นวลสนอง	สถาบันทักษิณคดีศึกษา
๔	นางอรัญญา อัครวารีย์	สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สงขลา
๕	นายมนัส ศิริรักษ์	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา
๖	นางสาววารุณี สุนทรวาที	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค
๗	นายสมโชคติ พุทธชาติ	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค

๘	นายพรพรม พรพรมเดชะ	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒
๙	นายเรนทร จันทร์สว่าง	การประปาส่วนภูมิภาค สาขาหาดใหญ่
๑๐	นายสุรศักดิ์ ทองชมแท้	โครงการชลประทานพัทลุง
๑๑	นางเพลินจิตร์ ภาวังสวัสดิ์	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อย
๑๒	นายชาย สุวรรณชาติ	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
๑๓	นายสำรอง อินเอก	สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา
๑๔	นางจิรภา เพชรรักษ์	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง
๑๕	นางศรียา ปลัดอิม	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด สงขลา
๑๖	นายชัยสันต์ หิรัญสาลี	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สงขลา
๑๗	นายศักดิ์สิทธิ์ ขุนณรงค์	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สงขลา
๑๘	นายอนันต์ชัย วิชัยดิษฐ์	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๕ นครศรีธรรมราช
๑๙	นายวีระ สมาหลี	ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
๒๐	นางศิริวรรณ เกษตรสุนทร	สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
๒๑	นางสาวสุพรรณณี แสงแก้ว	ศูนย์ประสานงานป่าไม้พัทลุง
๒๒	นายอภิรัฐ เจะเหล้า	สำนักศิลปากรที่ ๑๔ นครศรีธรรมราช
๒๓	นายบัวัญญ์ สุวรรณมณี	สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา
๒๔	นายธวัชชัย ประดิษฐ์อุกฤษดิ์	เทศบาลนครสงขลา
๒๕	นายสมพร เหมืองทอง	เทศบาลนครหาดใหญ่
๒๖	นายณบวร หนูด้วง	เทศบาลเมืองพัทลุง
๒๗	นายชอบ สังข์ศิลป์เรศ	โรงเรียนวรนารีเฉลิม
๒๘	นายสมบูรณ์ ประสงจันทร์	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
๒๙	นายชาคริต โภชะเรือง	มูลนิธิชุมชนสงขลา
๓๐	นางสาวซาริฮะ เจ๊ะดีอราแม	สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยจังหวัดสงขลา
๓๑	นายสุทิน เม่งช่วย	ประชาชน
๓๒	นายมานูช พัฒนกิจ	ประชาชน
๓๓	นางจงรัก เจริญวิชัย	ประชาชน
๓๔	นางพรพิมล นิลโอภา	ประชาชน
๓๕	นางสาวปทุมทริกา นิลโอภา	ประชาชน
๓๖	นางกิตติยารวรรณ ขวัญคง	ประชาชน
๓๗	นางพูนทรัพย์ ศรีชู	ประชาชน
๓๘	นางสุปราณี ทองดำ	ประชาชน
๓๙	นางสาวเนตรอุมมา ช่างแก้	ประชาชน
๔๐	นางจิรนนท์ พิณสุวรรณ	ประชาชน
๔๑	นางภัสสร ศรีรักษา	ประชาชน
๔๒	นางชนิตา ขุนจันทร์	ประชาชน
๔๓	นายณรงค์ หนูชู	ประชาชน
๔๔	นายเอกราช เขียงคุณเขาว์	ประชาชน
๔๕	นางสาวนิรมล กวมทรัพย์	ประชาชน

๔๖	นางสาวธัญชา สิงห์ช่วย	ประชาชน
๔๗	นายอัครชัย อินทร์แก้ว	ประชาชน
๔๘	นางธอร ยอดรัตน์	ประชาชน
๔๙	นายระนอง ชื่นสุวรรณ	ประชาชน
๕๐	นายโสภณ สงวนแก้ว	ประชาชน
๕๑	นายฉิ้น บัวบาน	ประชาชน
๕๒	นางภูรัตน์ สุภากร	ประชาชน
๕๓	นายบันลือ ล่องแก้ว	ประชาชน
๕๔	นายธนิษฐ ชุนจันทร์	ประชาชน
๕๕	นางสาวอรชร ลั่นเต็ง	ประชาชน
๕๖	นางสมจิตร อินทมน	ประชาชน
๕๗	นางสาวพาลีฮะห์ อาแว	ประชาชน
๕๘	นางสาวอภินาท พรหมทรัพย์	ประชาชน
๕๙	นางพัศราภรณ์ วิบูลย์รัตน์	ประชาชน
๖๐	นางสาวเสาวคนธ์ อินด้าง	ประชาชน
๖๑	นายพิทยา หนูคงบัตร	ประชาชน
๖๒	รศ.ดร.ประวิทย์ ไตว์ฉนะ	ผู้อำนวยการสถาบันทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง
๖๓	คุณไพศาล ผดุงศิริกุล	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖๔	คุณตติยา อุตระการ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖๕	คุณสมิต จิระมงคล	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖๖	ผศ.ดร.ปาริชาติ วิสุทธิสมาจาร	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๖๗	ผศ.ดร.อุมภาพร มุณีแนม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๖๘	รศ.ดร.ธนิต เฉลิมยานนท์	คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์
๖๙	รศ.ดร.دنุพล ตันนโยภาส	คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์
๗๐	รศ.ดร.บัญญัติ สมบูรณ์สุข	คณะทรัพยากรธรรมชาติ ม.สงขลานครินทร์
๗๑	คุณอดุลย์ เบ็ญนุ้ย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๗๒	ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๗๓	คุณนาดยา จิ่งเจริญธรรม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๗๔	คุณเบญจวรรณ ธีระกุล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๗๕	คุณเพ็ญประไพ ภูทอง	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๗๖	คุณจิตติมา ศรีไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๗๗	คุณสะละมาะฮ์ มนัญดาหวิ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์
๗๘	คุณพงศ์กร สุวรรณณัฐโชติ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.สงขลานครินทร์